

พนักงานอัยการกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน
ในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

นายสุรชัย รัตนวรรณ

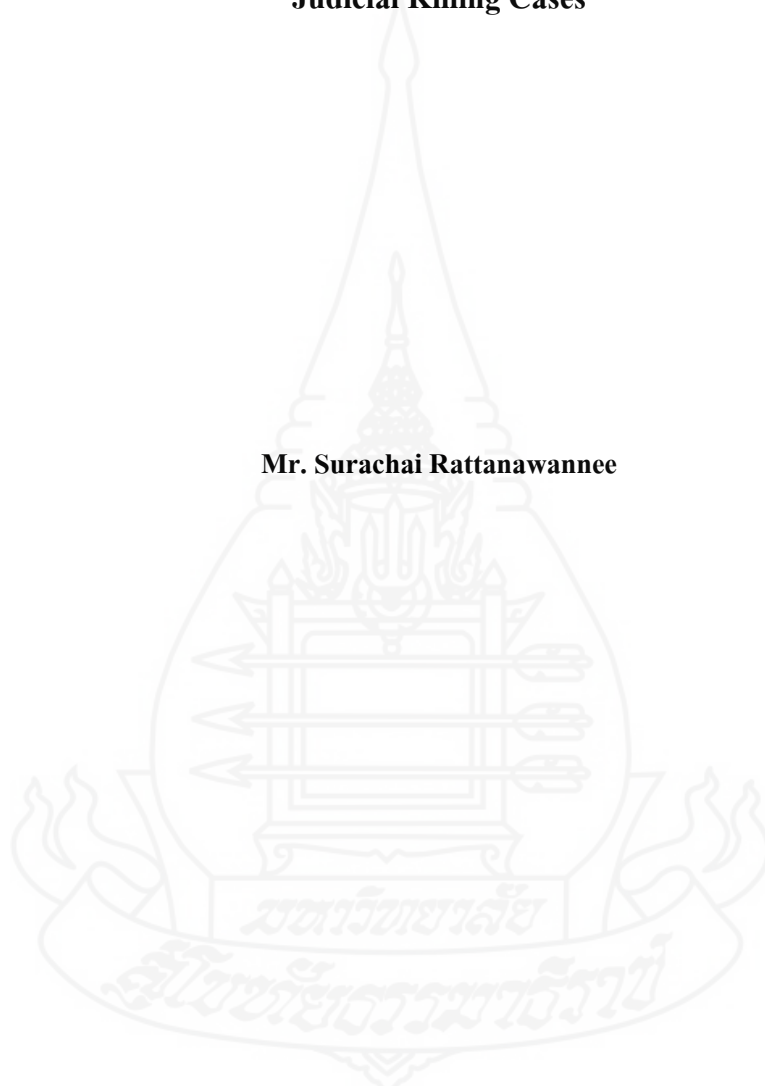

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายมหาชน สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**Prosecutors and Protection of Citizens' Rights in Extra
Judicial Killing Cases**

Mr. Surachai Rattanawanee

An Independent Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement for
the Degree of Master of Laws in Public Law

School of Law

SukhothaiThammathirat Open University

2013

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ พนักงานอัยการกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน
ในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม
ชื่อและนามสกุล นายสุรชัย รัตนวรรณ
วิชาเอก กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
นศ ๕๑๑๗/
(รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ)

..... กรรมการ
.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเงางาม)

.....
(อาจารย์เชิรชัย ณ นคร)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ พนักงานอัยการกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน
ในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

ผู้ศึกษา นายสุรชัย รัตนวรรณ **รหัสนักศึกษา** 2554000832 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ **ปีการศึกษา** 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง พนักงานอัยการกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักการ แนวคิด การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม 2) ศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม 3) ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมกับกฎหมายต่างประเทศ 4) ศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชั้นสูตรพลิกศพของต่างประเทศ 5) ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการไทยกับอัยการต่างประเทศคือ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี 6) ค้นหาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิประชาชนและหลักความยุติธรรม

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ การวิจัยจากเอกสารคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายต่างประเทศ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 บทความทางวิชาการ เอกสารแนวการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตของไทยและต่างประเทศ

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ทำให้ทราบปัญหาข้อขัดข้องในการสอบสวน ที่กระทำโดยพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่พบศพเป็นผู้ทำการสอบสวน โดยเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานเดียวกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งกระทำให้ตายอาจทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วน ทำให้การนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลไม่ครบถ้วนมีผลต่อการวินิจฉัยคดี ผู้วิจัยจึงเสนอให้พนักงานอัยการเป็นผู้สอบสวนในคดีดังกล่าว จะทำให้เกิดการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจกันและเกิดผลดีต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ การคุ้มครองสิทธิ การสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

Independent Study title: Prosecutors and Protection of Citizens' Rights in Extra Judicial Killing Cases

Author: Mr. Surachai Rattanawanee; **ID:** 2554000832; **Degree:** Master of Law;

Independent Study advisor: Maree Surachett, Associate Professor;

Academic year: 2013

Abstract

This independent study on prosecutors and protection of citizens' rights in extra judicial killing cases aims to: 1) study principles and concepts of protection of constitutional rights of people in respect of the investigation of an extra judicial killing cases; 2) study laws on power of prosecutors in extra judicial killing cases' investigation; 3) study protection of constitutional rights of Thai people the investigation of an extra judicial killing cases compared with those of people of other countries; 4) study laws on autopsy (a post mortem) of other countries; 5) study investigative power of Thai prosecutors compared with that of prosecutors in France, Germany, Japan and South Korea; 6) study recommendations to solve problems regarding prosecutors' power to investigate extra judicial killing cases for people's rights protection and for justice.

This is a qualitative study, in which documents were studied such as the Thailand's Constitution, foreign laws, the Thai criminal procedure code, the Public Prosecutor Organization and Public Prosecutor Act, B.E. 2553, academic articles, handouts and guidelines of the Sukhothai Thammathirat Open University and data from Thai and international websites.

It was found that protection of constitutional rights of Thai people in the investigation of an extra judicial killing cases showed that there were conflicts in investigations by the inquiry official in the locality where the body has been found. They were affiliated with the same work unit as administrative officers or police officers. Consequently, evidence was not collected thoroughly and presented in court. The author suggested that prosecutors should investigate these cases in order to create a balance of power and for better protection of people's rights.

Keywords: Rights protection, Investigation of extra judicial killing cases

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยปัจจัยหลายประการ โดยกำลังใจจากครอบครัว เพื่อนร่วมรุ่นของข้าพเจ้าที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดมา

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้แก่ข้าพเจ้า โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุมาศ ชัดเงางาม ผู้ให้เกียรติเป็นที่ปรึกษารายงานการศึกษาอิสระ ให้คำแนะนำตรวจสอบรูปแบบขั้นตอนต่างๆ ในการทำรายงานการศึกษาอิสระของข้าพเจ้าให้เป็นไปตามระเบียบการศึกษาของสาขาวิชาและมหาวิทยาลัย ด้วยความเสียสละ ให้คำแนะนำทางวิชาการประกอบการให้เหตุผล ซึ่งช่วยให้การศึกษารายงานการศึกษาอิสระฉบับนี้ ครอบคลุม ชัดเจนทางวิชาการ ทำให้สามารถวิเคราะห์กฎหมายให้ละเอียดยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและชีวิตประจำวัน กับขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้เกียรติเป็นกรรมการตรวจ แนะนำ สนับสนุนให้รายงานการศึกษาอิสระฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้รายงานการศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

สุรชัย รัตนวรรณิ

สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
3. กรอบแนวคิดของการศึกษา	4
4. ประเด็นปัญหาการศึกษา	5
5. สมมติฐานการศึกษา	5
6. ขอบเขตของการศึกษา	6
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
8. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
9. ระเบียบวิธีวิจัย	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการสอบสวนคดีวิสามัญ มาตรการ	8
1. ความหมายของสิทธิ	8
2. พัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของประชาชน	9
3. หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน	10
4. วิวัฒนาการการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	11
4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475	11
4.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489	11
4.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490	11
4.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492	12
4.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติมฯ	12
4.6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511	12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.7 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517.....	13
4.8 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521.....	13
4.9 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534.....	13
4.10 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.....	13
4.11 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	14
5. ทฤษฎีการสอบสวน.....	15
5.1 หลักค้นหาความจริง.....	15
5.2 หลักเหตุผล.....	15
6. บทบาทพนักงานอัยการกับการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม.....	15
6.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	16
6.2 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 27).....	17
6.3 พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553.....	18
7. วิวัฒนาการกฎหมายชั้นสูตรพลิกศพคดีวิสามัญฆาตกรรม.....	18
7.1 พระราชบัญญัติชั้นสูตร พ.ศ.2475.....	24
7.2 พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.....	26
7.3 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 5).....	26
7.4 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6).....	26
7.5 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 333.....	28
7.6 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 12).....	28
7.7 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21).....	29
7.8 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 27).....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
8. หลักการรวบรวมพยานหลักฐานในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม.....	33
8.1 พยานบุคคล.....	33
8.2 พยานเอกสาร.....	35
8.3 พยานวัตถุ.....	35
8.4 พยานแวดล้อม.....	35
9. หลักการรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานในคดีวิสามัญฆาตกรรม.....	35
9.1 การรับฟังข้อเท็จจริง.....	36
9.2 กฎหมายเกี่ยวกับพยาน.....	37
9.3 การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้.....	40
9.4 ลักษณะบาดแผลในทางนิติเวชศาสตร์.....	42
9.5 การตรวจสถานที่เกิดเหตุ.....	43
9.6 การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ.....	44
9.7 การเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ.....	45
9.8 การส่งมอบวัตถุพยาน.....	46
9.9 วัตถุพยานอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน.....	46
9.10 การตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า.....	47
บทที่ 3 หลักกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน การชันสูตรพลิกศพและการ สอบสวนของอัยการต่างประเทศ.....	48
1. การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามกฎหมายต่างประเทศ.....	48
1.1 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศส.....	48
1.2 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน.....	49
1.3 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น.....	49
2. หลักกฎหมายการชันสูตรพลิกศพของต่างประเทศ.....	50
2.1 หลักกฎหมายการชันสูตรพลิกศพของประเทศอังกฤษ.....	50
2.2 หลักกฎหมายการชันสูตรพลิกศพของประเทศแคนาดา.....	51
3. การสอบสวนของอัยการต่างประเทศ.....	51
3.1 การสอบสวนของอัยการฝรั่งเศส.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 การสอบสวนของอัยการเยอรมัน.....	52
3.3 การสอบสวนของอัยการญี่ปุ่น.....	53
3.4 การสอบสวนของอัยการสาธารณรัฐเกาหลี.....	54
บทที่ 4 วิเคราะห์การคุ้มครองสิทธิของประชาชนกับการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมระหว่าง กฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย.....	55
1. วิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตาม กฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย.....	55
1.1 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศส.....	55
1.2 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐเยอรมัน.....	55
1.3 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น.....	56
2. วิเคราะห์การชั้นตุลาการพิพากษาของประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา.....	57
3. วิเคราะห์การสอบสวนของอัยการต่างประเทศ.....	58
3.1 การสอบสวนของอัยการต่างประเทศ.....	58
3.1.1 การสอบสวนของอัยการฝรั่งเศส.....	58
3.1.2 การสอบสวนของอัยการเยอรมัน.....	59
3.1.3 การสอบสวนของอัยการญี่ปุ่น.....	59
3.1.4 การสอบสวนของพนักงานอัยการเกาหลี.....	59
4. เปรียบเทียบการสอบสวนของอัยการต่างประเทศกับพนักงานอัยการไทย.....	59
5. วิเคราะห์ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีวิสามัญฆาตกรรม.....	61
5.1 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำวิสามัญฆาตกรรม โจ้ ด่านช้าง.....	61
5.2 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจวิสามัญฆาตกรรม โจ๊ก ฝั่เขียว.....	56
5.3 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำวิสามัญฆาตกรรม พันจ่าเอกอรณพ จริยาภรณ์.....	63
5.4 วิเคราะห์กรณีการชุมนุมของประชาชนที่เกิดเหตุการณ์ปะทะระหว่างผู้ชุมนุมกับ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่สนามไทย-ญี่ปุ่น ดินแดง.....	67
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	70
1. บทสรุป.....	70
2. ข้อเสนอแนะ.....	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.....	73
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก	78
ก กฎหมายชั้นสูตรพลิกศพของประเทศอังกฤษ	79
ข กฎหมายชั้นสูตรพลิกศพของบริติสโคลัมเบีย แคนาดา	110
ประวัติผู้ศึกษา	148

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญต่างประเทศกับ ประเทศไทย.....	57
ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบกฎหมายชั้นสูงสุดพลิกศพของต่างประเทศกับประเทศไทย.....	58
ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบการสอบสวนของอัยการต่างประเทศกับพนักงานอัยการไทย.....	60

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตตามกฎหมายมหาชน ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พนักงานอัยการมีหน้าที่อำนวยความยุติธรรม ค้ำครองผลประโยชน์ของรัฐ ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและมีหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งเป็นบทบาทอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในการอำนวยความยุติธรรม เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุขและปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สิทธิ “Right” ของประชาชนย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพไว้ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนที่ 2 ความเสมอภาค มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอภาคในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ส่วนที่ 3 สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย วรรคสอง การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้...ส่วนที่ 4 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม มาตรา 39 บุคคลไม่ต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ วรรคสอง ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด วรรคสาม ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้ (1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง (2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริงข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัย คำพิพากษา หรือคำสั่ง (3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม (4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสียหรือพยานในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่

เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้องรวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง (5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสม จากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีที่เหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ (7) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีที่เพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความและการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว (8) ในคดีแพ่ง บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเหมาะสม จากรัฐ จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวซึ่งประชาชนคนไทยทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายและสิทธิในกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน การคุ้มครองสิทธิดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งพนักงานอัยการซึ่งในฐานะทนายความแผ่นดิน มีหน้าที่ต้องให้ความคุ้มครองสิทธิของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะในคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งหมายถึงคดีที่มีการตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ในเหตุแห่งการตายในคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นพนักงานสอบสวนแล้วรวบรวมพยานหลักฐานอาจไม่ละเอียดรอบคอบครบถ้วน ทำให้พยานหลักฐานซึ่งนำเข้าไปสอบสวนในชั้นพิจารณาของศาลไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ตายต่อสู้ขัดขวางการจับกุมอย่างไร แต่พฤติการณ์ก่อนถูกเจ้าหน้าที่ทำวิสามัญ ปรากฏว่ามีการจับกุมผู้ตายและควบคุมตัวไว้แล้ว และนำไปตรวจค้นพยานหลักฐานเพิ่มเติมแล้วปรากฏว่าผู้ตายถูกเจ้าหน้าที่ทำการวิสามัญโดยอ้างเหตุว่าผู้ตายต่อสู้ขัดขวางการจับกุม ซึ่งในพฤติการณ์ลักษณะดังกล่าวทำให้เป็นที่เคลือบแคลงใจของประชาชนว่าผู้ตายต่อสู้ขัดขวางการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานจริงหรือไม่ หรือเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุหรือเป็นการยิงทิ้ง โดยเหตุแห่งการตายซึ่งเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ดังกล่าว พนักงานสอบสวนผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการทำสำนวนการสอบสวนคือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสังกัดเดียวกับเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดการตาย ในเวลาต่อมาเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนกฎหมายได้ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำนวนการสอบสวนด้วย แต่การสอบสวนยังไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชนเนื่องจากมีผู้ส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของผู้ตายร่วมอยู่ในขั้นตอนการสอบสวน ซึ่งมีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งเป็น

ขั้นตอนสำคัญในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำเข้าไต่สวนในชั้นพิจารณาคดีของศาลว่าผลการรับฟังพยานหลักฐานของศาลว่าพยานหลักฐานจะละเอียดครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งจะมีผลต่อการพิจารณาตั้งคดีอาญาในส่วนซึ่งกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาหรือการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นการป้องกันตนตามสมควรแก่เหตุ ซึ่งหากศาลรับฟังพยานหลักฐานว่าผู้ตายได้กระทำการต่อสู้ขัดขวางการจับกุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่จริงข้อกล่าวอ้างของเจ้าหน้าที่ซึ่งกระทำให้เกิดการตายย่อมฟังได้ว่าเจ้าหน้าที่ได้กระทำเพื่อป้องกันตนเองพอสมควรแก่เหตุ หากพยานหลักฐานรับฟังไม่ได้ว่าผู้ตายได้ต่อสู้ขัดขวางการจับกุม ย่อมไม่มีเหตุจะรับฟังว่าเจ้าหน้าที่ได้กระทำให้เกิดการตายเพื่อป้องกันตนเอง ดังนั้นหากการทําสํานวนการสอบสวน ซึ่งมีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เป็นอำนาจของพนักงานอัยการที่มีอำนาจในเขตท้องที่นั้นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่คนละหน่วยงานต่างสังกัดกับเจ้าหน้าที่ซึ่งทำให้เกิดการตายเป็นผู้ทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ย่อมทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานได้ครบถ้วนตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และย่อมมีผลต่อการรับฟังพยานหลักฐานของศาลในการพิจารณาคดี เพื่อทราบเหตุและพฤติการณ์การตายของผู้ตายว่าเกิดจากการต่อสู้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่หรือเกิดจากเจตนาทำให้เกิดการตายของเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุล ระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติซึ่งกระทำให้เกิดการตายและการกระทำของผู้ตายว่าเป็นการต่อสู้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือไม่อย่างไร ในคดีวิสามัญฆาตกรรมซึ่งการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งอ้างว่าผู้ตายต่อสู้ขัดขวางการจับกุม ควรให้พนักงานอัยการแห่งท้องที่เกิดเหตุการณํายเป็นผู้ทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในคดีดังกล่าว กรณีการศึกษาปัญหาการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงเป็นการศึกษาปัญหาในขั้นตอนหนึ่งของการอำนวยความสะดวกและศึกษาในขั้นตอนการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีวิสามัญฆาตกรรม เพื่อศึกษาปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม เพื่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้เกิดความยุติธรรม และหากแก้ไขกฎหมายให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการในหน้าที่หรือผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ย่อมทำให้เกิดความยุติธรรมยิ่งขึ้น เนื่องจากการสอบสวนซึ่งมีกระบวนการเริ่มต้นตั้งแต่การรวบรวมพยานหลักฐาน การตรวจสอบที่เกิดเหตุ การสอบสวนพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือพบเห็นเหตุการณ์ ย่อมทำให้เกิดความโปร่งใส ยิ่งตรงชัดเจน ไม่เป็นที่สงสัยหรือเคลือบแคลง ไม่ไว้วางใจของประชาชนและสอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญเกิดความศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

2.2 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

2.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมกับกฎหมายต่างประเทศคือฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ญี่ปุ่น

2.4 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชั้นสูตรพลิกศพของต่างประเทศคือประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา

2.5 เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการไทยกับอัยการต่างประเทศคือ ฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี

2.6 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิประชาชนและหลักความยุติธรรม

3. กรอบแนวคิดของการศึกษา

ศึกษาการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับคดีวิสามัญฆาตกรรมในกรณีพนักงานอัยการเป็นผู้สอบสวน เพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรม ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน ศึกษาเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน, ประเทศญี่ปุ่น ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชั้นสูตรพลิกศพของประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา ศึกษาอำนาจการสอบสวนของอัยการฝรั่งเศส อัยการสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อัยการญี่ปุ่น อัยการสาธารณรัฐเกาหลี ศึกษาการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีวิสามัญฆาตกรรม แนวคิด ทฤษฎีหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการ กฎหมาย บทความ ข้อมูล เกี่ยวกับการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อทราบปัญหาอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดี

วิสามัญฆาตกรรม ให้ละเอียดรอบคอบสะดวก รวดเร็ว เหมาะสม เกิดประโยชน์และความยุติธรรมแก่ประชาชน

4. ประเด็นปัญหาการศึกษา

4.1 ปัญหาอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งยังไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะโดยเฉพาะพนักงานอัยการเป็นผู้สอบสวน

4.2 ปัญหาข้อกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานปกครองที่มีอำนาจแห่งท้องที่เกิดเหตุเป็นพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการให้อำนาจพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

4.3 ปัญหาความไม่ไว้วางใจ และหวาดระแวงของประชาชนต่อการสอบสวนของพนักงานฝ่ายปกครองหรือพนักงานตำรวจซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สังกัดหน่วยเดียวกับผู้กระทำให้เกิดการตายเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนในคดีวิสามัญฆาตกรรมว่าจะเกิดความโปร่งใสเป็นธรรมต่อประชาชน

4.4 ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการสอบสวน เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการสอบสวนกับรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น

4.5 ปัญหาอำนาจการสอบสวนของอัยการไทยเปรียบเทียบกับอำนาจการสอบสวนของอัยการฝรั่งเศส อัยการเยอรมัน อัยการญี่ปุ่น อัยการสาธารณรัฐเกาหลี

5. สมมติฐานการศึกษา

สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญได้รับการคุ้มครองเท่าเทียมเสมอภาคกัน โดยเฉพาะผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุที่มีการตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัตโนมัติเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ในเหตุแห่งการตายดังกล่าวมีหลายคดีซึ่งเป็นที่เคลือบแคลงใจของประชาชนว่าผู้ตายต่อสู้อัตโนมัติการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ของเจ้าพนักงานจริงหรือไม่ ซึ่งหากผู้ตายไม่ได้ต่อสู้อัตโนมัติเจ้าพนักงาน ผลในทางคดีอาญาซึ่งกล่าวหาเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้เกิดการตายอาจเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานสังกัดเดียวกับผู้กระทำ ย่อมเป็นการยากที่จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่น ต่อความโปร่งใสในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ซึ่งการสอบสวนคดีดังกล่าวในปัจจุบันได้ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำ

สำนวนการสอบสวนคดีชั้นสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวน แต่หากให้พนักงานอัยการทำการสอบสวนในคดีวิสามัญฆาตกรรม ย่อมทำให้เกิดการตรวจสอบและถ่วงดุลในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ โดยทฤษฎี แนวคิด กฎหมายการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนเพื่อคุ้มครองสิทธิประชาชน พยานได้รับการคุ้มครองและเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและสอดคล้องกับหลักสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

6. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตศึกษาความเป็นมา หลักการ แนวคิด ปัญหาและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ศึกษาสิทธิตามรัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชันสูตรพลิกศพของประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา ศึกษาอำนาจการสอบสวนของอัยการฝรั่งเศส อัยการเยอรมัน อัยการญี่ปุ่น อัยการสาธารณรัฐเกาหลี ตลอดจนวิวัฒนาการของกฎหมายซึ่งกล่าวถึงอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการเพื่อเผยแพร่ต่อไป

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ทราบความเป็นมา หลักการ แนวคิด การคุ้มครองสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

7.2 ได้ทราบหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

7.3 ได้ทราบเกี่ยวกับหลักกฎหมายการชันสูตรพลิกศพของต่างประเทศ คือประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา

7.4 ได้ทราบปัญหาข้อดีข้อเสียเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น

7.5 ได้ทราบปัญหาการเปรียบเทียบอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการไทยเปรียบเทียบกับอัยการฝรั่งเศส อัยการเยอรมัน อัยการญี่ปุ่น อัยการสาธารณรัฐเกาหลี

7.6 ได้แนวทางการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการ ในคดีวิสามัญฆาตกรรมให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

8. บรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 รัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศส
 รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน
 รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น
 ประมวลกฎหมายอาญา
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
 พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553
 บทความทางวิชาการที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ
 กฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพของประเทศไทย
 กฎหมายที่เกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพของประเทศแคนาดา

9. ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสารคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศส รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น กฎหมายที่เกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพของประเทศไทย กฎหมายที่เกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพของประเทศไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติชั้นสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457 พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 บทความทางวิชาการที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ เอกสารแนวการศึกษา ชุดวิชากฎหมาย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิประชาชนในการสอบสวนคดี วิสามัญฆาตกรรม

หลักการปกครองโดยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรม (Rule of law) มีหลักสาระสำคัญคือ การปฏิบัติตามกฎหมายของทุกองค์กร, หลักการแบ่งแยกอำนาจ, การมีกฎหมายที่ดี, ความชอบด้วยกฎหมาย, ความรับผิดชอบของรัฐ, การมีสิทธิฟ้องคดี, การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน¹

หลักการแบ่งแยกอำนาจและหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็น สาระสำคัญของหลักนิติรัฐ โดยหลักการแบ่งแยกอำนาจสืบเนื่องจากแนวคิดที่ไม่ต้องการให้อำนาจ รวมอยู่ที่บุคคลเดียวหรือองค์กรเดียวกันผูกขาดอำนาจไว้โดยไม่มีองค์กรใดมาตรวจสอบและ ถ่วงดุลอำนาจ ซึ่งอาจเกิดการใช้อำนาจตามอำเภอใจซึ่งจะทำให้ผู้อยู่ใต้ปกครองถูกกดขี่ ดังที่ ลอร์ด แอ็กตัน ได้กล่าวไว้ว่า “อำนาจมีแนวโน้มให้เกิดการใช้ที่มีขอบและการใช้อำนาจที่อิสระที่สุดนั้น ย่อมจะเกิดการกระทำที่มีขอบอย่างแน่นนอน”² และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและ หลักความเสมอภาคของบุคคลเป็นสาระสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลจะต้องควบคุมหรือจัดการการใช้อำนาจรัฐให้เหมาะสม

1. ความหมายของสิทธิ (Right)

สิทธิ (Right) มีนักกฎหมายหลายท่านให้ความหมายเกี่ยวกับสิทธิไว้ ซึ่งสามารถสรุป ได้ความว่า สิทธิ หมายถึงอำนาจที่กฎหมายรับรองให้ความคุ้มครองแก่บุคคลในอันที่จะเรียกร้อง ให้บุคคลอื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิจึงก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นด้วย³ ตาม ความหมายดังกล่าวเป็นสิทธิตามกฎหมายทั่วไป แต่สิทธิตามรัฐธรรมนูญนั้นถือเป็นสิทธิตาม

¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองชั้นสูง 2554
นนทบุรี หน้า 4-7

² เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์ หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์วิญญูชน หน้า 262

³ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์วิญญูชน หน้า 21

กฎหมายมหาชน หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่ปัจเจกบุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด การให้อำนาจแก่ปัจเจกบุคคลดังกล่าวก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในขอบเขตสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน⁴ ซึ่งสิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้แบ่งไว้หลายหมวด โดยเฉพาะสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

2. พัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิของประชาชน

พัฒนาการแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพเริ่มพัฒนาในยุคกลางของยุโรป ซึ่งมีการต่อสู้ระหว่างชนชั้นกลางกับขุนนางและกษัตริย์ ซึ่งบังคับให้พวกขุนนางและกษัตริย์ ให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพบางประการ ต่อมาในศตวรรษที่ 16 แนวคิดของทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ ได้รับการยอมรับอย่างมาก โดยมีแนวคิดต่อต้านกษัตริย์โดยอ้างหลักกฎหมายว่า "บุคคลทุกคนเกิดมาพร้อมเสมอภาคกันและมีสิทธิบางประการ เช่นสิทธิในร่างกาย" ซึ่งความมุ่งหมายของนักคิดคือเรื่องสิทธิตามธรรมชาติเพื่อจำกัดอำนาจรัฐหรือผู้มีอำนาจทางปกครอง ซึ่งหมายถึงทุกคนเกิดมามีสิทธิติดตัวบางประการที่รัฐหรือผู้มีอำนาจทางปกครองไม่อาจล่วงละเมิด ต่อมาความหมายของสิทธิได้เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงสิทธิในการเรียกร้องต่อรัฐ เพื่อให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประชาชน ซึ่งสิทธิของประชาชนไทยได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับของไทย

รัฐธรรมนูญคือกฎเกณฑ์ทั้งหมดไม่ว่าจะมีลักษณะหรือรูปแบบอย่างไร ที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจทางการเมืองในรัฐ เช่นกฎเกณฑ์แบบลายลักษณ์อักษรหรือจารีตประเพณี แนวคำวินิจฉัยของศาล ข้อบังคับของสภา ในทางปฏิบัติรัฐจะอ้างถึงรัฐธรรมนูญตามความหมายรูปแบบที่มีความชัดเจน หรืออาจนำทบัญญัติไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประเภทอื่น เช่นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งประเทศไทยได้ตรากฎหมายรัฐธรรมนูญแบบลายลักษณ์อักษร และเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ การออกกฎหมายอื่นจึงต้องสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและต้องมีการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อมิให้กฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ หากกฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีผลบังคับใช้ในรัฐนั้น

⁴ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, อ้างแล้ว 2, หน้า 49

⁵ ชาญชัย แสงวงศ์, กฎหมายรัฐธรรมนูญ : แนวคิดและประสบการณ์ของต่างประเทศ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ วิญญูชน หน้า 61

3. หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

หลักนิติรัฐมีความเกี่ยวพันกันอย่างยิ่งกับสิทธิในเสรีภาพของบุคคลและสิทธิในความเสมอภาค สิทธิดังกล่าวถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในรัฐเสรีประชาธิปไตยทั้งหลายยอมรับหลักความเป็นอิสระของบุคคล รัฐจึงต้องให้ความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้นั้นก็ต่อเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมของประชาธิปไตย จึงจะสามารถกระทำได้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้มีผลปฏิบัติอย่างแท้จริง จึงได้นำหลักการแบ่งแยกอำนาจมาใช้เพื่อความมุ่งหมายให้อำนาจแต่ละอำนาจควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกันเพื่อให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้รับการคุ้มครอง นอกจากนี้หลักการแบ่งแยกอำนาจแล้วได้มีบัญญัติหลักการต่างๆ อีกหลายประการเพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่สิทธิเสรีภาพของบุคคลมิให้ถูกละเมิดจากรัฐ การจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นการเป็นการเฉพาะเจาะจง การกำหนดให้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้อำนาจในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยองค์กรตุลาการ ซึ่งถือเป็นสาระสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล เพราะหากไม่ให้สิทธิแก่บุคคลในการโต้แย้งการกระทำของรัฐ เพื่อให้องค์กรศาลเข้ามาตรวจสอบการกระทำของรัฐที่ถูกโต้แย้งว่าละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ถือเป็นหลักพื้นฐานที่สำคัญของนิติรัฐ ทั้งนี้ถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ดังนั้นการกระทำของรัฐทั้งหลาย จึงต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับคุณค่าอันสูงสุดของรัฐธรรมนูญ⁶

โดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพไว้ซึ่งมีผลผูกพันต่อองค์กรของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย การตีความกฎหมาย การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการเจาะจง⁷

หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นเป็นรากฐานและวัตถุประสงค์สำคัญของนิติรัฐเพื่อมิให้ผู้ใช้อำนาจอปครองใช้อำนาจกดขี่ ติตรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน จึงถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักการสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สิทธิเสรีภาพของประชาชนจึงเป็นรากฐานสำคัญของรัฐเสรีประชาธิปไตย การประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน นอกจากหลักการ

⁶ บรรเจิด สิงคะเนติ หลักพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พิมพ์ครั้งที่ 4 สำนักพิมพ์วิญญูชน กรุงเทพมหานคร หน้า 23

⁷ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, อ้างแล้ว 2 หน้า 34

แบ่งแยกอำนาจ ยังมีหลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพต้องเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายบังคับกรณีใดกรณีหนึ่ง หลักการจำกัดสิทธิเสรีภาพจะกระทำได้เท่าที่ไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพ

4. วิวัฒนาการการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สิทธิของประชาชนได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเมื่อมีการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองและบัญญัติรัฐธรรมนูญฉบับใหม่สิทธิของประชาชนยังคงมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ดังจะยกตัวอย่างความเป็นมาของกฎหมายรัฐธรรมนูญในแต่ละฉบับดังนี้

4.1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 มาตรา 12 ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นใดก็ดีไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย มาตรา 13 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนาหรือลัทธิใดๆ และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน มาตรา 14 ภายในบังคับแห่งบทกฎหมายบุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม การประชุมโดยเปิดเผย การตั้งสมาคม การอาชีพ⁸

4.2 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 มาตรา 12 บุคคลย่อมมีฐานะเสมอกันตามกฎหมายฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นใดก็ดีไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย มาตรา 14 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม การตั้งคณะพรรคการเมือง การอาชีพ ทั้งนี้ภายใต้บังคับแห่งบทกฎหมาย⁹

4.3 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 มาตรา 21 บุคคลย่อมมีฐานะเสมอกันตามกฎหมายฐานันดรศักดิ์ โดยกำเนิดก็ดีโดยแต่งตั้งก็ดีหรือโดยประการอื่นก็ดี ไม่กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์อย่างใดเลย มาตรา 23 บุคคลย่อมมีเสรีภาพโดยบริบูรณ์ใน

⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 ราชกิจจานุเบกษา 10 ธันวาคม 2475 เล่ม 49 หน้า 529

⁹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 ราชกิจจานุเบกษา 20 พฤษภาคม 2489 เล่ม 63 ตอนที่ 30

ร่างกาย เคหะสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การชุมนุมสาธารณะ การตั้งสมาคม การอาชีพ ทั้งนี้ ภายใต้บังคับแห่งตัวบทกฎหมาย¹⁰

4.4 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 มาตรา 26 บุคคลไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญเสมอกัน มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย...มาตรา 29 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ มาตรา 30 ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้...มาตรา 31 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย การจับกุมคุมขังหรือตรวจค้นตัวบุคคลไม่ว่าในกรณีใดๆ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย...¹¹

4.5 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495 มาตรา 3 ความในหมวด 2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2475 ให้แก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้...“มาตรา 27 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย การจับกุม คุมขังหรือตรวจค้นตัวบุคคลไม่ว่าในกรณีใดๆ จะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย” “มาตรา 33 สิทธิของบุคคลในครอบครัวย่อมได้รับความคุ้มครอง”¹² รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นำรัฐธรรมนูญฉบับ พุทธศักราช 2475 มาแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งมีการคุ้มครองสิทธิของประชาชนชาวไทยไว้ชัดเจนเช่นกัน

4.6 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 มาตรา 24 บุคคลไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญเสมอกัน มาตรา 25 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย...มาตรา 27 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ มาตรา 28 ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนที่จะมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้...มาตรา 29 บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย การจับกุมคุมขังหรือตรวจค้นตัวบุคคลไม่ว่าในกรณีใดๆ

¹⁰ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 ราชกิจจานุเบกษา 20 พฤษภาคม 2490 เล่ม 64 ตอนที่ 53

¹¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492

¹² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495

จะกระทำได้อีก แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ผู้ถูกจับกุมหรือถูกตรวจค้น จะต้องได้รับแจ้งเหตุพร้อมด้วยรายละเอียดตามสมควรในการที่ถูกจับหรือถูกตรวจค้นโดยไม่ชักช้า และผู้ถูกคุมขังย่อมมีสิทธิที่จะพบและปรึกษานายความเป็นการเฉพาะตัวได้...¹³

4.7 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน มาตรา 28 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ... มาตรา 32 ในคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด... มาตรา 33 บุคคลย่อมมีเสรีภาพร่างกาย...¹⁴

4.8 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 มาตรา 22 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 23 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน... มาตรา 26 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายซึ่งใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ มาตรา 27 ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด มาตรา 28 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในร่างกาย การจับกุม คุมขัง หรือตรวจค้นตัวบุคคล ไม่ว่าในกรณีใดๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย...¹⁵

4.9 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 มาตรา 24 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 25 บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน... มาตรา 28 บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ มาตรา 29 ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด มาตรา 30 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในร่างกาย การจับกุม คุมขัง หรือตรวจค้นตัวบุคคล ไม่ว่าในกรณีใดๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย...¹⁶

4.10 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา 28 บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของ

¹³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511

¹⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517

¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

¹⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

คนได้ทำที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้... มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน... มาตรา 31 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้ การจับ คุมขัง ตรวจค้นตัวบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย... มาตรา 33 ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้...¹⁷

4.11 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 32 บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย... มาตรา 40 กำหนดสิทธิบุคคลไว้ “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้ (1) สิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง (2) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่อง การได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริงข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยคำพิพากษาหรือคำสั่ง (3) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม (4) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสียหรือพยาน ในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง (5) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา มีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ (6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุหรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ

¹⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ย่อมมีสิทธิได้รับการคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ ...¹⁸

สิทธิตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนชาวไทยเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งบัญญัติให้ทุกคนทุกเพศได้รับการปฏิบัติที่ทัดเทียมกัน การดำเนินคดีที่รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม และการจำกัดสิทธิของประชาชนจะกระทำมิได้เว้นแต่มีกฎหมายจำกัดสิทธิไว้ ดังนั้นหากรัฐจะจำกัดสิทธิของประชาชนจะต้องมีกฎหมายบัญญัติอำนาจหน้าที่ไว้และเกี่ยวข้องกับกฎหมายอีกหลายฉบับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเพื่อเป็นการควบคุมให้สังคมเกิดความสงบสุขไม่ให้เกิดปัญหาความไม่เสมอภาคและเพื่อให้เกิดความทัดเทียมในสังคม

5. ทฤษฎีการสอบสวน (Inquiry Theory)

ทฤษฎีการสอบสวน หมายความว่า การนำหลักค้นหาความจริงและหลักเหตุผลมาใช้เป็นหลักแนวคิดในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่เป็นความจริง และถูกต้องอันจะทำให้เกิดความยุติธรรมตามความเป็นจริงได้อย่างแน่แท้ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ดังนี้

5.1 หลักค้นหาความจริง การฟังความทุกฝ่าย การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ การจัดให้ทำการชี้ตัวผู้ต้องหาทันที การใช้การสืบสวนก่อนเกิดเหตุ

5.2 หลักเหตุผล ที่มาของสิ่งที่อ้าง เพราะเหตุใดจึงมารู้เห็น สิ่งแวดล้อมของสถานที่ หรือสิ่งใกล้เคียง เหตุผลทางวิทยาการ เหตุผลทางจิตวิทยา¹⁹

6. บทบาทพนักงานอัยการกับการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ความสำคัญกับกรณีที่มีการตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานที่อ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ โดยการให้พนักงานอัยการและ

¹⁸ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

¹⁹ www.chidwatchbkk.com สืบค้นวันเมื่อ 30 พฤษภาคม 2557

พนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพกับพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลและเมื่อการสอบสวนเสร็จ กฎหมายให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง จากหลักกฎหมายดังกล่าวทำให้พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญในคดีวิสามัญฆาตกรรมเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนนอกจากหลักกฎหมายดังกล่าวแล้วสำนักงานอัยการสูงสุดยังได้ออกระเบียบปฏิบัติและหนังสือสั่งการในเรื่องดังกล่าวอีกหลายฉบับ²⁰

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11) การสอบสวน หมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

พนักงานอัยการ ตามความหมายของกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(5) “ว่าพนักงานอัยการ” หมายความว่าเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทั้งนี้จะเป็นข้าราชการในกรมอัยการหรือเจ้าพนักงานอื่นผู้มีอำนาจเช่นนั้นก็ได้ ซึ่งตามความหมายดังกล่าวประชาชนทั่วไปจึงเข้าใจกันว่าบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการมีเพียงการฟ้องคดีเท่านั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้การคุ้มครองสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจึงมีกฎหมายหลายฉบับที่ให้อำนาจหน้าที่พนักงานอัยการมีบทบาทในการสอบสวนเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนยิ่งขึ้น

กรณีอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในการสอบสวนนั้น ได้มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนไว้หลายฉบับดังนี้

6.1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดเกี่ยวกับการให้อำนาจสอบสวนไว้ดังนี้

(1) มาตรา 2(6) พนักงานสอบสวน หมายถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

ตามบทบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้คำว่าพนักงานสอบสวนจึงมีความหมายถึงเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนด้วย ซึ่งไม่ได้จำกัดความเพียงเจ้าพนักงานปกครองหรือตำรวจเท่านั้น

(2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ถ้าความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทย ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่ให้พนักงานอัยการหรือพนักงาน

²⁰ อนุชาติ คงมาลัย อัยการอาวุโส บทความคลังสมองอัยการ เผยแพร่ 23 เมษายน 2556 หน้า 4

สอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการแทนก็ได้ วรรคสองในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้ ...

ตามมาตราดังกล่าวข้างต้นเห็นว่าพนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวนด้วย ซึ่งแม้บัญญัติไว้เฉพาะการกระทำความผิดที่กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย

(3) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีใดต่อศาล โดยมีได้มีการสอบสวนในความคิดนั้นก่อน

ตามบทบัญญัติดังกล่าวพนักงานอัยการจะมีอำนาจฟ้อง เมื่อคดีได้มีการสอบสวนแล้ว ซึ่งในคดีที่ความผิดได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรซึ่งพนักงานอัยการได้ทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา 20 พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้อง

(4) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 133ทวิ ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายอันมิใช่ความผิด..การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี ให้พนักงานสอบสวนแยกกระทำเป็นส่วนสัดส่วนในสถานที่เหมาะสมสำหรับเด็ก และให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วย ในการถามปากคำเด็กนั้น...มาตรา 133ตรี ในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องจัดให้ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีชี้ตัวบุคคลใด...ให้มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์บุคคลที่เด็กร้องขอ และพนักงานอัยการร่วมอยู่ด้วยในการชี้ตัวบุคคลนั้น...มาตรา 134/2 ให้นำบทบัญญัติในมาตรา 133ทวิ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แก่การสอบสวนผู้ต้องหาที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนในคดีซึ่งผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา ซึ่งเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของเด็ก

6.2 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 27) 2551 ให้ไว้ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 150 วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2523 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“เมื่อได้มีการชันสูตรพลิกศพตามวรรคสามแล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิกศพให้เสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ”

ซึ่งตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้ ได้บัญญัติให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำนวนการสอบสวนในคดีชั้นอุทธรณ์พิพากษา ซึ่งเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทำสอบสวนครั้งแรกของพนักงานอัยการเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

6.3 พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการสอบสวนของพนักงานอัยการไว้ ดังนี้ มาตรา 4...พนักงานอัยการ หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานอัยการตามพระราชบัญญัตินี้... , มาตรา 11 ให้มีพนักงานอัยการไว้เป็นทนายแผ่นดินประจำศาลต่างๆ นอกจากศาลทหารตามกรอบอัตราค่าจ้างที่ ก.อ. กำหนดตามความจำเป็นและเหมาะสม, มาตรา 14 พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) อำนาจและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ (2) ในคดีอาญา มีอำนาจหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ...(9) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่ ก.อ. ประกาศกำหนดหรือเห็นชอบเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรี (10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ (11) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดตามที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุด วรรคสอง ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการตามมาตรา 14(3)(4) และ (5) พนักงานอัยการจะออกคำสั่งใดๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ถือยาก็ได้แต่จะเรียกคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมาให้ถือยาคำโดยคู่ความฝ่ายนั้น ไม่ยินยอมไม่ได้ วรรคสามพนักงานอัยการตำแหน่งใดมีอำนาจดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้เพียงใดให้เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดโดยความเห็นชอบของ ก.อ...., มาตรา 16 ในการปฏิบัติกรตามอำนาจและหน้าที่เฉพาะในคดีที่ต้องตั้งต้นที่พนักงานอัยการหรือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายอื่นใดให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน สอบปากคำพยานบุคคล ออกคำสั่งเรียกบุคคลใดมาให้การต่อพนักงานอัยการ ออกคำสั่งให้ส่งพยานหลักฐาน เอกสาร หรือวัตถุ และดำเนินการอื่นตามที่เห็นสมควร..., มาตรา 17 ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาซึ่งมิใช่การร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือร่วมทำสำนวนการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ให้พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ให้พนักงานอัยการเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และมีอำนาจและหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยในการค้น การจับ และการคุมขังอาจร่วมกับเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น หรือแจ้งให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่น

ดำเนินการก็ได้,คำสั่งของพนักงานอัยการตามมาตรา 16 และ 17 ให้ถือเป็นคำบังคับของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายอาญา

ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 ดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาตั้งแต่การสอบสวนในคดีอาญาที่ต้องตั้งต้นตั้งแต่พนักงานอัยการ ตามมาตรา 17 ซึ่งขั้นตอนการสอบสวนนั้น เริ่มตั้งแต่การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การรวบรวมพยานหลักฐาน การแสวงหาพยานหลักฐาน ทำสำนวนการสอบสวน ในคดีซึ่งเริ่มต้นจากพนักงานอัยการยังรวมอำนาจในการจับ การค้น การควบคุมตัวให้อยู่ในบทบาทและหน้าที่ของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาด้วย ในขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นการทำสำนวนการสอบสวน ส่วนการยื่นฟ้องและการยื่นคำร้องต่อศาล ได้บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ไว้ชัดเจนเพื่อให้การดำเนินการคดีอาญาได้ดำเนินการไปจนสิ้นสุดกระบวนการและให้อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการสามารถดำเนินคดีอาญาไปจนครบสิ้นสุดกระบวนการ

กรณีการกำหนดอำนาจการสอบสวนของพนักงานอัยการตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการฯ ดังกล่าวนั้น ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมี

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ได้กำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับคดีวิสามัญฆาตกรรมไว้ในหมวดที่ 3 ส่วนที่ 8 คดีวิสามัญฆาตกรรม ดังนี้

ข้อ 88 (อัยการกับคดีวิสามัญฆาตกรรม)

เนื่องจากการคุ้มครองสิทธิบุคคลทุกฝ่ายในคดีวิสามัญฆาตกรรม เป็นเรื่องสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่จักอำนวยความยุติธรรมและก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยแก่สังคม พนักงานอัยการต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการคุ้มครองสิทธิทุกฝ่ายในคดีดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นผู้ถูกกระทำหรือเจ้าพนักงาน โดยเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพรวมทั้งการไต่สวนการตายให้เป็นไปตาม มาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการชั้นสูตรพลิกศพ

ข้อ 89 (คดีวิสามัญฆาตกรรมที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนต้องสั่ง)

คดีวิสามัญฆาตกรรมที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนต้องออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 วรรคสามนั้นหมายเฉพาะคดีที่ความตายเกิดขึ้น โดยผู้กระทำมีเจตนาฆ่าเท่านั้น

ข้อ 90 (คดีที่เกี่ยวข้องกับคดีวิสามัญฆาตกรรม)

ให้พนักงานอัยการรอการสั่งคดีที่ราษฎรอุทกกล่าวหาว่ามีเจตนาฆ่าเจ้าพนักงานจนกว่าอัยการสูงสุดจะมีคำสั่งในคดีวิสามัญฆาตกรรมที่เกี่ยวข้องกันเสียก่อน

ข้อ 91 (การรายงานผลคดีวิสามัญฆาตกรรม)

คดีวิสามัญฆาตกรรมที่อัยการสูงสุดสั่งฟ้องนั้น ให้พนักงานอัยการรายงานผลคดีและคัดสำเนาคำพิพากษาทุกระยะส่งสำนักงานอัยการสูงสุด²¹

นอกจากระเบียบฉบับดังกล่าวสำนักงานอัยการสูงสุดยังมีหนังสือสั่งการกำชับให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพและสำนวนการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสี่ และมาตรา 155/1 หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส 0023/ว.131 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2553 เรื่อง การเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพและสำนวนการสอบสวน เวียนแจ้งให้พนักงานอัยการถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด²² สรุปความได้ว่าดังนี้

“สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า การทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสี่และการทำสำนวนสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155/1 นั้น มีผลกระทบต่อถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างสำคัญ จึงจำเป็นต้องให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนชันสูตรพลิกศพและสำนวนสอบสวน เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้นจึงให้พนักงานอัยการแห่งท้องที่ที่รับสำนวนชันสูตรพลิกศพจากพนักงานสอบสวนเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลตรวจสอบสำนวนดังกล่าวว่า ได้มีพนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคสี่ หรือไม่ หากไม่มีพนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนให้คืนสำนวนชันสูตรพลิกศพดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินการให้ถูกต้องนอกจากนี้ เมื่อพนักงานอัยการได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวนให้เข้าร่วมทำสำนวนสอบสวนในกรณีการตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัตตาฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155/1 ด้วย”²³

²¹ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547

²² หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุดที่ อส 0023/ว.131 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2553

²³ อนุชาติ คงมาลัย อัยการอาวุโส บทความคลังสมองอัยการ เผยแพร่ 23 เมษายน 2556 หน้า 5

เพื่อให้การทำสำนวนสอบสวนในคดีดังกล่าวระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย กระทรวงยุติธรรม โดยความเห็นชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข เสนอร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการทำสำนวนสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ร่วมลงนามประกาศใช้ กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการทำสำนวนสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 ลงวันที่ 9 เมษายน 2553 โดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายพัฒนากฎหมาย สำนักงานวิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้สรุปสาระสำคัญของกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการทำสำนวนสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 รวม 5 ข้อ ดังนี้

1. กฎกระทรวงฉบับนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 9 มิถุนายน 2553 เป็นต้นไป ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155/1 วรรคสาม นี้บัญญัติว่า”ข้อบังคับหรือกฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้บังคับได้”

1.1 กำหนดให้เมื่อมีกรณีที่ต้องทำสำนวนการสอบสวนร่วมกันตามมาตรา 155/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวนรีบแจ้งไปยังพนักงานอัยการในท้องที่ที่มีอำนาจใน โอกาสแรกเท่าที่จะทำได้เพื่อร่วมทำสำนวนสอบสวนกับพนักงานสอบสวน

1.2 กำหนดให้พนักงานอัยการมีหน้าที่เข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวนเมื่อได้รับแจ้งจากพนักงานสอบสวน แต่ในกรณีที่มีเหตุขัดข้องอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้พนักงานอัยการไม่อาจเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวนกับพนักงานสอบสวนได้ ให้พนักงานอัยการแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบโดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกเหตุที่พนักงานอัยการไม่สามารถเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวน และให้รอพนักงานอัยการเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวน

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร ไม่อาจรอพนักงานอัยการเข้าร่วมในการทำสำนวนสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนสอบสวนไปพลางก่อนได้ แต่ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอพนักงานอัยการไว้ในสำนวนสอบสวน และให้ถือว่าการทำสำนวนสอบสวนนั้นชอบด้วยกฎหมาย

1.3 กำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบในการทำสำนวนสอบสวนและให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการหารือกันตั้งแต่ขั้นเริ่มคดีเพื่อกำหนดแนวทางในการทำสำนวนสอบสวน

1.4 กำหนดให้ในการทำสำนวนสอบสวนร่วมกัน พนักงานอัยการอาจดำเนินการได้ดังนี้

(1) ให้คำแนะนำแก่พนักงานสอบสวนในการทำสำนวนสอบสวนโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจาก็ได้ ทั้งนี้ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมบันทึกคำแนะนำของพนักงานอัยการไว้ในสำนวนสอบสวน

(2) แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบถึงความประสงค์จะตรวจสอบพยานหลักฐานหรือเรียกให้พนักงานสอบสวนนำพยานหลักฐานมาให้ตรวจสอบก็ได้ โดยพนักงานอัยการต้องลงลายมือชื่อในบันทึกการตรวจสอบพยานหลักฐานด้วย

(3) ร่วมกับพนักงานสอบสวนในการถามปากคำผู้เสียหาย ผู้ต้องหา พยาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยพนักงานอัยการต้องลงลายมือชื่อในบันทึกคำให้การของบุคคลดังกล่าวด้วย

(4) ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความประสงค์จะให้มีการถามปากคำบุคคลใด นอกเหนือจากบุคคลที่พนักงานสอบสวนจะถามปากคำ ให้พนักงานอัยการลงลายมือชื่อในบันทึกคำให้การของบุคคลดังกล่าวด้วย²⁴

การสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้ มาตรา 143 วรรคสาม “ในคดีฆาตกรรม ซึ่งผู้ตายถูกเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตาย หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ อธิบดีกรมอัยการหรือผู้รักษาการแทนเท่านั้นมีอำนาจออกคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง” ซึ่งในการตรวจพิจารณาสำนวนคดีวิสามัญฆาตกรรมดังกล่าวนั้น การตรวจสอบสำนวนก่อนเสนออัยการสูงสุดมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ยังต้องตรวจพิจารณาถึงพนักงานอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ ทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพและทำสำนวนสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน เริ่มตั้งแต่การชันสูตรพลิกศพ การทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพ การได้สวนการตายจนถึงการทำสำนวนสอบสวน ซึ่งแต่ละขั้นตอนได้มีพนักงานอัยการเข้าร่วมเพื่อตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวน หากมีข้อผิดพลาดหรือบกพร่องมาตั้งแต่ต้น การสั่งคดีของอัยการสูงสุดย่อมไม่อาจอำนวยความสะดวกหรือความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายได้เต็มที่²⁵

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ส่วนที่ 2 ได้บัญญัติองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ 1.องค์กรอัยการ มาตรา 255 “พนักงานอัยการมีหน้าที่ตามที่บัญญัติใน

²⁴ อนุชาติ คงมาลัย อัยการอาวุโส บทความคลังสมองอัยการ เผยแพร่ 23 เมษายน 2556 หน้า 6-8

²⁵ กิตติ บุศยพลากร การตรวจพิจารณาสำนวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ภาค 1 คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานอัยการสูงสุด 2556

รัฐธรรมนูญนี้และตามกฎหมายว่าด้วยอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการและกฎหมายอื่น พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม...”

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวซึ่งได้บัญญัติให้องค์กรอัยการเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจและหน้าที่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและตามที่กฎหมายบัญญัติ พนักงานอัยการจึงมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

7. วิวัฒนาการของกฎหมายชั้นสูตรพลิกศพคดีวิสามัญฆาตกรรม

คำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า หมายความว่า ฆาตกรรมที่เจ้าพนักงานเป็นผู้กระทำเนื่องในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่²⁶

ในทางดำร่าคำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” เป็นคำที่ใช้ตามพระราชบัญญัติชั้นสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457 ซึ่งหมายความว่า คดีฆาตกรรมที่ผู้ตายได้ตายด้วยการถูกเจ้าพนักงานฆ่าตายในเวลากระทำการตามหน้าที่²⁷ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม 2457 ได้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพตามพระราชบัญญัติชั้นสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457 มาบัญญัติรวมไว้ โดยมีคำนำคำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” มาใช้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย คงนำแต่บทบัญญัติว่าด้วยคดีฆาตกรรมที่ผู้ตายถูกเจ้าพนักงานฆ่าตายมา และยังได้ขยายรวมไปถึงคดีฆาตกรรมซึ่งผู้ตายถูกฆ่าตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานอีกด้วย²⁸

หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังคงยึดถือและใช้คำว่า “วิสามัญฆาตกรรม” เช่น สำนักงานอัยการสูงสุด มีระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ส่วนที่ 8 คดีวิสามัญฆาตกรรม หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0023/ว.324 ลงวันที่ 25 กันยายน 2550 เรื่องการเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพในคดีวิสามัญฆาตกรรม หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0023/ว.50 ลงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2551 เรื่อง แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับคดีวิสามัญฆาตกรรม, กระทรวงมหาดไทย หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ 19850/2501

²⁶ ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ 2525 หน้า 760

²⁷ สนธิ สนั่นศิลป์และคณะ คู่มือวิสามัญฆาตกรรม กรุงเทพมหานคร แสงการพิมพ์ 2537 หน้า 1

²⁸ สุจินต์ ทิมสุวรรณ คดีวิสามัญฆาตกรรม บทความพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือ การตรวจพิจารณา ส่วนคดีวิสามัญฆาตกรรม ภาค 2 รวมกฎหมายระเบียบและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง, สำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2556

ลงวันที่ 12 ธันวาคม 2501 เรื่อง แนะนำในการสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพคดีวิสามัญฆาตกรรม หนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0307.1/ว.108 ลงวันที่ 4 มกราคม 2551 เรื่อง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเข้าควบคุมการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ บันทึกข้อความที่ ตร. 0031.212/4423 ลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2551 เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีผู้ว่าราชการจังหวัดเข้าควบคุมการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม²⁹

ตามความเข้าใจของประชาชนทั่วไป อาจจะเข้าใจว่าคดีวิสามัญฆาตกรรม หมายถึง การตายที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ฆ่าตาย ซึ่งในความหมายคดีวิสามัญฆาตกรรมไม่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่ในการตายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าพนักงานดังกล่าวนั้น ได้รวมไว้ในหมวด 2 การชันสูตรพลิกศพ ซึ่งรวมการตายโดยผิดธรรมชาติไว้เพื่อให้มีการชันสูตรพลิกศพ เพื่อทราบเหตุแห่งการตาย

เมื่อมีการตายที่ผิดธรรมชาติเกิดขึ้น เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะทำการสอบสวนถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย เพื่อคุ้มครองสิทธิในชีวิตของบุคคล ซึ่งเป็นสิทธิที่สำคัญที่สุดในบรรดาสิทธิทั้งหลายของมนุษย์ชน³⁰ การชันสูตรพลิกศพตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอาจแบ่งแยกได้ 2 ประเภท คือการชันสูตรพลิกศพสามัญและการชันสูตรพลิกศพวิสามัญ การชันสูตรพลิกศพสามัญ หมายถึงการชันสูตรพลิกศพเพื่อหาสาเหตุการเสียชีวิตว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ คือ (1) ฆ่าตัวตาย (2) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย (3) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย (4) ตายโดยอุบัติเหตุ (5) ตายโดยยังมีปรากฏเหตุ การชันสูตรพลิกศพวิสามัญ หมายถึง การตรวจศพเพื่อหาสาเหตุการตายซึ่งเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งวิวัฒนาการของกฎหมายการชันสูตรพลิกศพดังนี้

7.1 พระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457 มาตรา 3 ถ้ามีผู้ใดตายลงโดยฆ่าตัวเองก็ดี หรือผู้อื่นฆ่าให้ตายก็ดี กิริยาตายอย่างนั้น เรียกว่าฆาตกรรมตามพระราชบัญญัตินี้เหตุที่ตายจะปรากฏชัดก็ตาม หรือจะเป็นแต่มีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลจะตายโดยฆาตกรรมก็ตามให้เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่จะต้องกระทำการชันสูตรพลิกศพตามความที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัตินี้...

มาตรา 7 การชันสูตรพลิกศพผู้ถูกฆาตกรรม กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้เป็น 2 ชั้น คือสามัญชั้น 1 วิสามัญชั้น 1 ผิดกันดังอธิบายต่อไปนี้คือ

²⁹ หนังสือ การตรวจพิจารณาสำนวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ภาค 2 รวมกฎหมายระเบียบและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง สำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2556

³⁰ ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์ การชันสูตรพลิกศพและการวิสามัญฆาตกรรม พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นิติธรรม หน้า 1

ข้อ 1 ฆาตกรรมอันเป็นวิสามันนั้น คือผู้ตายๆ ด้วยเจ้าพนักงานฆ่าตาย ในเวลากระทำการตามหน้าที่ ยกตัวอย่างดั่งเช่นเจ้าพนักงานไปจับผู้ต้องหาว่าเป็นโจรเป็นผู้ร้าย และฆ่าผู้ต้องหาว่าเป็นโจรเป็นผู้ร้ายนั้นตายในเวลาจับคังนี้เป็นต้นเรียกว่าเป็นเหตุวิสามัญ

ข้อ 2 ฆาตกรรมอันเป็นวิสามันนั้น ผู้อื่นแม้เป็นข้าราชการหรือเป็นเจ้าพนักงานกระทำให้ตาย โดยมีได้เกี่ยวแก่กระทำการตามหน้าที่ให้ถือว่าเป็นฆาตกรรมอย่างวิสามัญ

มาตรา 8 พนักงานซึ่งจะทำการชันสูตรพลิกศพซึ่งตายโดยฆาตกรรมอย่างวิสามันนั้น โดยปกติให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของกรมการอำเภอผู้ปกครองท้องที่พบศพนั้น จะเป็นประธาน 1 คน กับกำนันคนใดคนหนึ่งในอำเภอนั้น แลแพทย์ประจำตำบลหรือเจ้าบ้านคนใดคนหนึ่งในอำเภอนั้น ต้องนั่งพร้อมกัน 3 คน จึงจะทำการชันสูตรพลิกศพถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

แต่ถ้าเสนาบดีผู้บัญชาการปกครองท้องที่ หรือสมุหเทศาภิบาลผู้สำเร็จราชการ หรือผู้ว่าราชการเมืองเห็นว่า เหตุที่เกิดฆาตกรรมเป็นการซึ่งควรจัดการพิเศษ จะตั้งผู้ทำการชันสูตรพลิกศพเฉพาะเรื่องนั้นทั้ง 3 คนก็ได้ ถ้าหากว่าศพนั้นตายโดยฆาตกรรมอย่างวิสามัญ พนักงาน 3 คนซึ่งจะนั่งทำการชันสูตรพลิกศพให้เป็นข้าราชการหัวหน้ากรมหรือกองพนักงานซึ่งทำให้ตายคน 1 ข้าราชการซึ่งเจ้ากระทรวงผู้ปกครองท้องที่เลือกแลตั้งคน 1 แลข้าราชการซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการ ซึ่งเจ้ากระทรวงยุติธรรมเลือก แลตั้งคน 1 ใน 3 ผู้ใดมีบรรดาศักดิ์สูงกว่าคนผู้นั้นได้เป็นประธาน 1

มาตรา 9 ความมุ่งหมายในการชันสูตรพลิกศพนั้น เพื่อจะทำรายงานยื่นต่อผู้บัญชาการมณฑลในข้อความเหล่านี้คือ

ข้อ 1 ชื่อตระกูล ที่อยู่ อาชีพ แลความประพฤติของผู้ตาย

ข้อ 2 ผู้ใดได้กระทำให้ตาย ในข้อนี้ถ้ารู้ตัวได้ชัดเจนให้บอกในรายงาน ถ้าไม่รู้ตัวผู้ทำให้ตาย หรือมีความเคลือบแคลงสงสัยอยู่ว่าผู้ใดทำให้ตาย ให้ลงว่าตายด้วยผู้อื่นซึ่งยังไม่รู้แน่ชัดว่าตาย ถ้าผู้ตายได้กระทำให้ตนตายเอง หรือมีเหตุอันควรเห็นอย่างนั้น ก็ได้ว่าตามเนื้อเห็นในรายงาน

ข้อ 3 เหตุผลที่ตาย คือต้องชันสูตรแลรายงานให้รู้ว่าตายด้วยบาดแผลทุบตีฟันแทงตรงไหนอย่างไร หรือหากว่าถูกวางยาพิษมาแลผูกคอตาย ก็ต้องบอกตามควรแก่เหตุการณ์

ข้อ 4 ต้องรายงานสาเหตุเหตุซึ่งเกิดฆาตกรรมเท่าที่จะรู้ได้ ในข้อนี้หมายความว่า ถ้าถูกผู้ร้ายปล้นหรือแย่งชิงค้อมดักทำร้ายหรือตายในวิวาทก็ต้องกล่าวในรายงาน ถ้าหากว่าเป็นการที่ฆ่าตัวตายเอง เหตุใดผู้นั้นจึงฆ่าตัวตายเอง คือเพราะเกิดวิกลจริตขึ้นมาเป็นต้น ให้รายงานเท่าที่จะรู้ได้

7.2 พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2478 มาตรา 4 ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 3 ตั้งแต่วันใช้ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญานี้สืบไปให้ยกเลิก...และบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประมวลกฎหมายนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ ให้มีการชันสูตรพลิกศพเว้นแต่การประหารชีวิตโดยเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย การตายโดยผิดธรรมชาตินั้นคือ (1) ฆ่าตัวตาย (2) ถูกผู้อื่นทำให้ตาย (3) ถูกสัตว์ทำร้ายตาย (4) ตายโดยอุบัติเหตุ (5) ตายยังมีปรากฏเหตุ มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ประจำตำบลหรือแพทย์อื่น เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรนั้นไว้ ถ้าความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานในขณะที่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ การชันสูตรพลิกศพนั้นต้องกระทำพร้อมด้วยผู้พิพากษานายหนึ่งของศาลชั้นต้น ซึ่งท้องที่ที่ทำการชันสูตรนั้นอยู่ในเขต ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ มาตรา 154 ให้ผู้ชันสูตรพลิกศพทำความเห็นเป็นหนังสือแสดงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด ถ้าตายโดยคนทำร้าย หรือสงสัยว่าใครเป็นผู้กระทำผิดเท่าที่จะทราบได้

7.3 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2496 ให้ไว้ ณ วันที่ 24 มกราคม 2496 มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ประจำตำบลหรือแพทย์อื่น แต่ถ้าแพทย์ประจำตำบลหรือแพทย์อื่นไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่ เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้บันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรนั้นไว้

ถ้าความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานในขณะที่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ การชันสูตรพลิกศพนั้นต้องกระทำพร้อมด้วยผู้พิพากษานายหนึ่งของศาลชั้นต้น ซึ่งท้องที่ที่ทำการชันสูตรนั้นอยู่ในเขต ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ

7.4 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2499 ให้ไว้ ณ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2499 มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตรา 148 บรรดากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

เมื่อปรากฏแน่ชัดว่าหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลใดตายโดยผิดธรรมชาติ หรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ให้มีการชันสูตรพลิกศพ เว้นแต่ตายโดยการประหารชีวิตตามกฎหมาย

มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้แก้ไขเพื่อเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2496 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ กับอนามัยจังหวัดหรือแพทย์ประจำสุสานหรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพนั้นไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบลให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ

ในกรณีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานในขณะที่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ เมื่อได้มีการชันสูตรพลิกศพแล้ว ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการทำคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ศพนั้นอยู่ ให้ทำการไต่สวนและทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่าใครเป็นผู้กระทำเท่าที่จะทราบได้

ในการไต่สวน ให้ศาลปิดประกาศแจ้งวันที่จะทำการไต่สวนไว้ที่ศาลก่อนวันที่จะทำการไต่สวนไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานทั้งปวงที่แสดงถึงการตายครั้งในวรรคก่อนมาสืบ

เมื่อศาลปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนแล้วและก่อนการไต่สวนเสร็จสิ้น สามปี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลผู้ตาย มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้ามาซักถามพยานที่พนักงานอัยการนำสืบ และนำสืบพยานอื่นได้ด้วย เพื่อการนี้ให้มีสิทธิแต่งตั้งทนายความให้ดำเนินการแทนได้ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้พนักงานอัยการแจ้งกำหนดการไต่สวนไปให้บุคคลดังกล่าวแล้วคนหนึ่งคนใดทราบเท่าที่สามารถจะทำได้

เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะเรียกพยานที่นำสืบมาแล้ว มาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานอื่นมาสืบก็ได้

คำสั่งศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดีเกี่ยวกับการตายนั้น

เมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้ว ให้ส่งสำนวนการไต่สวนของศาลไปยังพนักงานอัยการ เพื่อส่งให้แก่พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามแต่กรณี

7.5 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 333 ประกาศ ณ วันที่ 13 ธันวาคม 2515 ให้พนักงานอัยการเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ข้อ 2 ให้ยกเลิกความในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งได้แก้ไขเพื่อเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2499 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับอนามัยจังหวัด แพทย์ประจำสถานอนามัย หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพนั้นไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล

ในกรณีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามราชการตามหน้าที่ การชันสูตรพลิกศพนั้น ต้องกระทำพร้อมด้วยพนักงานอัยการนายหนึ่งซึ่งประจำอยู่ในท้องที่ที่ทำการชันสูตรพลิกศพนั้น ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ

7.6 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2523 ให้ไว้ ณ วันที่ 16 กรกฎาคม 2523 มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 333 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 150 ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับสาธารณสุขจังหวัด หรือ แพทย์ประจำสถานอนามัย หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาล เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้ทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพนั้นไว้ ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่มี หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ใช้เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบล

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพทราบ

ในกรณีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติตามราชการตามหน้าที่เมื่อได้ชันสูตรพลิกศพแล้ว ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนส่งสำนวนชันสูตรพลิกศพไปยังพนักงานอัยการ ให้พนักงานอัยการทำคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ศพนั้นอยู่ ให้ทำการไต่สวนและทำ

คำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่าเป็นผู้กระทำเท่าที่จะทราบได้

ในการไต่สวน ให้ศาลปิดประกาศแจ้งวันที่จะทำการไต่สวนไว้ที่ศาลก่อนวันที่จะทำการไต่สวนไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานทั้งปวงที่แสดงถึงการตายดังกล่าวในวรรคก่อนมาสืบ

เมื่อศาลปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนแล้วและก่อนการไต่สวนเสร็จสิ้น สามิ ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลผู้ตาย มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้ามาซักถามพยานที่พนักงานอัยการนำสืบ และนำสืบพยานอื่นได้ด้วย เพื่อการนี้ให้มีสิทธิแต่งตั้งทนายความให้ดำเนินการแทนได้ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้พนักงานอัยการแจ้งกำหนดการไต่สวนไปให้บุคคลดังกล่าวแล้วคนหนึ่งคนใดทราบเท่าที่สามารถจะทำได้

เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะเรียกพยานที่นำสืบมาแล้ว มาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานอื่นมาสืบก็ได้

คำสั่งศาลตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดีเกี่ยวกับการตายนั้น

เมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้ว ให้ส่งสำนวนการไต่สวนของศาลไปยังพนักงานอัยการเพื่อส่งให้แก่พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามแต่กรณี

7.7 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2542 ให้ไว้ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2523 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน โดยกำหนดให้พนักงานอัยการและเจ้าพนักงานปกครองเข้าร่วมในการชันสูตรพลิกศพ

“มาตรา 150 ในกรณีที่จะต้องมีการชันสูตรพลิกศพให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่กับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ซึ่งได้รับวุฒิบัตรหรือได้รับหนังสืออนุมัติจากแพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว ถ้าแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ดังกล่าวไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ ถ้าแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไม่มีหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมที่ขึ้นทะเบียนเป็นแพทย์อาสาสมัครตามระเบียบของกระทรวงสาธารณสุขปฏิบัติหน้าที่ และในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้แพทย์ประจำโรงพยาบาลเอกชนหรือแพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้นั้นเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

ทั้งนี้ให้พนักงานสอบสวนและและแพทย์ดังกล่าวทำบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพทันทีและให้แพทย์ดังกล่าวทำรายงานแนบท้ายบันทึกรายละเอียดแห่งการชันสูตรพลิกศพด้วยภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเรื่อง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ รายงานดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสำเนาชันสูตรพลิกศพ และในกรณีที่ความตายมิได้เป็นผลแห่งการกระทำผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนชันสูตรพลิกศพไปยังพนักงานอัยการเมื่อเสร็จสิ้นการชันสูตรพลิกศพโดยเร็ว และให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไปตามมาตรา 156

ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแจ้งแก่ผู้มีหน้าที่ไปทำการชันสูตรพลิกศพผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายทราบและก่อนทำการชันสูตรพลิกศพให้พนักงานสอบสวนแจ้งแก่สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน อย่างน้อยหนึ่งคนทราบเท่าที่จะทำได้

ในกรณีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างการควบคุมของเจ้าพนักงาน ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไปแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่เป็นผู้ชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ตามวรรคหนึ่งและให้นำบัญชีตรวจศพสองมาใช้บังคับ

เมื่อได้มีการชันสูตรพลิกศพตามวรรคสามแล้วให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิกศพ แล้วส่งไปยังพนักงานอัยการภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบเรื่อง แต่ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวันแต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ

เมื่อได้รับสำนวนชันสูตรพลิกศพแล้ว ให้พนักงานอัยการทำคำร้องขอต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ศพนั้นอยู่ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนและทำคำสั่งแสดงว่าผู้ตายคือใคร ดายที่ไหน เมื่อใด และถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยคนทำร้าย ให้กล่าวว่าใครเป็นผู้กระทำร้ายเท่าที่จะทราบได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสำนวน ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ

ในการไต่สวนตามวรรคห้า ให้ศาลปิดประกาศแจ้งวันที่จะทำการไต่สวนไว้ที่ศาล และให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ส่งสำเนาคำร้องและแจ้งกำหนดวันนัดไต่สวนให้

สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้อนุบาล หรือญาติของผู้ตายตามลำดับ อย่างน้อยหนึ่งคนเท่าที่จะทำได้ทราบก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าสิบห้าวันและให้พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานทั้งปวงที่แสดงถึงการตายมาสืบ

เมื่อศาลปิดประกาศแจ้งกำหนดวันที่จะทำการไต่สวนแล้วและก่อนการไต่สวนเสร็จสิ้น สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลผู้ตาย มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลขอเข้ามาซักถามพยานที่พนักงานอัยการนำสืบ และนำสืบพยานอื่นได้ด้วย เพื่อการนี้ สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลผู้ตาย ให้มีสิทธิแต่งตั้งทนายความให้ดำเนินการแทนได้ หากไม่มีทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งจากบุคคลดังกล่าวเข้ามาในคดีให้ศาลตั้งทนายความขึ้นเพื่อทำหน้าที่ทนายความฝ่ายญาติผู้ตาย

เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลจะเรียกพยานที่นำสืบมาแล้ว มาสืบเพิ่มเติมหรือเรียกพยานอื่นมาสืบก็ได้และศาลอาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการไต่สวนและทำคำสั่งแต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิของผู้นำสืบพยานหลักฐานตามวรรคแปดที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญอื่นมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

คำสั่งศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด แต่ไม่กระทบกระเทือนสิทธิฟ้องร้องและการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล หากพนักงานอัยการหรือบุคคลอื่นได้ฟ้องหรือจะฟ้องคดีเกี่ยวกับการตายนั้น

เมื่อศาลได้มีคำสั่งแล้ว ให้ส่งสำนวนการไต่สวนของศาลไปยังพนักงานอัยการเพื่อส่งให้แก่พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามแต่กรณี

แพทย์ตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ และผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นตามมาตรา นี้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ส่วนค่าทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้มีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายเช่นเดียวกับทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา 173

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากในทางปฏิบัติการชันสูตรพลิกศพมักกระทำโดยพนักงานสอบสวนร่วมกับเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขประจำท้องที่หรือแพทย์ประจำตำบลแทนแพทย์ซึ่งอาจทำให้ระบบการตรวจสอบพยานหลักฐานทางนิติเวชไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอและอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการวินิจฉัย ถึงสาเหตุและพฤติการณ์ที่ทำให้เกิดการตายนั้น อีกทั้งการชันสูตรพลิกศพในกรณีที่ความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ยังขาดการตรวจสอบและถ่วงดุลกันของ

ผู้ร่วมชั้นสูตรพลิกศพอย่างแท้จริง นอกจากนี้วิธีการในการชันสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตายของบุคคลยังเป็นไปอย่างล่าช้าและมีได้คุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นญาติของผู้ตายอย่างเพียงพอ ฉะนั้นสมควรแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องดังกล่าว โดยกำหนดตัวบุคคลผู้ร่วมชั้นสูตรพลิกศพเสียใหม่ กล่าวคือให้พนักงานสอบสวนทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ แพทย์ประจำโรงพยาบาล และแพทย์ประจำสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ตามลำดับและให้พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครองเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพด้วยในกรณีที่ความตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่รวมทั้งปรับปรุงวิธีการในการชันสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตายโดยศาลเพื่อให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว รอบคอบ มีประสิทธิภาพและคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นญาติของผู้ตายมากยิ่งขึ้น และโยที่เป็นการสมควร กำหนดลักษณะความผิดขึ้นใหม่ที่ทำให้การชันสูตรพลิกศพหรือผลทางคดีเปลี่ยนแปลง ไปอีกทั้งสมควรแก้ไขอัตราโทษตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีอัตราโทษสอดคล้องกันจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

7.8 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 27) 2551 ให้ไว้ พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 150 วรรคสี่ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 12 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2523 และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน โดยกำหนดให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำนวนชันสูตรพลิกศพมีสาระสำคัญดังนี้

“เมื่อได้มีการชันสูตรพลิกศพตามวรรคสามแล้ว ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนทำสำนวนชันสูตรพลิกศพให้เสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้ามีความจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่ต้องบันทึกเหตุผลและความจำเป็นในการขยายระยะเวลาทุกครั้งไว้ในสำนวนชันสูตรพลิกศพ”

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้คือ...การทำสำนวนชันสูตรพลิกศพในกรณีที่มีการตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่และการสอบสวนในคดีดังกล่าวรวมทั้งคดีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัตตาฆาตเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างสำคัญสมควรให้พนักงานอัยการเข้าร่วมกับพนักงานสอบสวนในการทำสำนวนชันสูตรพลิกศพและการสอบสวนคดีดังกล่าวด้วยเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

8. หลักการรวบรวมพยานหลักฐานในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม

พยานหลักฐานเป็นส่วนสำคัญในการวินิจฉัยคดีว่าการกระทำของบุคคล เป็นความจริงตามที่กล่าวหาหรือได้กระทำการตามที่กล่าวหาหรือไม่ การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ จึงมีความสำคัญเพื่อให้ได้พยานหลักฐานละเอียดครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อประกอบการวินิจฉัยคดีของศาล ซึ่งหากการรวบรวมพยานหลักฐานไม่ครบถ้วนย่อมทำให้การรับฟังพยานหลักฐานประกอบการวินิจฉัยคดีไม่ตรงตามข้อเท็จจริงอันมีผลต่อคำพิพากษาของศาล การรวบรวมพยานหลักฐานจึงมีความสำคัญดังนี้

“พยาน” หมายถึงสิ่งใดๆที่แสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่ศาลได้หรือสิ่งใดๆ ก็ตามที่มีคุณสมบัติสามารถที่จะชี้แจงหรือสื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นจริงหรือความไม่เป็นจริงในปัญหาที่พิพาทกันในทางอรรถคดี³¹ พยานจึงรวมทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพยานหลักฐานจึงมีความหมายแตกต่างจากคำว่า“พยาน” เนื่องจากพยานอาจหมายถึงเพียงบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ศาลเรียกมาให้การเป็นพยาน ส่วนคำว่าพยานหลักฐาน จึงอาจแยกเป็นกรณี ดังนี้ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานโดยตรง พยานแวดล้อม พยานเหตุผล พยานที่รู้เห็นในเหตุการณ์ พยานบอกเล่า

8.1 พยานบุคคล มีความสำคัญมุ่งพิจารณาที่ความน่าเชื่อถือของพยานบุคคลนั้นว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างไร เช่นประจักษ์พยาน พยานบอกเล่า ที่ได้รับฟัง ได้ยิน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พยานผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถอธิบายหลักนิติวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โดยความน่าเชื่อถือพยานดังกล่าว นั้น มีหลักเกณฑ์การวินิจฉัย หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานที่สามารถตรวจสอบความมีแท้จริงได้ พยานให้การตามความเป็นจริง จริงใจ ไม่เกิดความเกรงกลัว หวาดกลัวต่อฝ่ายตรงข้าม พยานต้องเบิกความต่อศาลต่อหน้าคู่ความฝ่ายตรงข้าม ต้องสาบานตน ปฏิญาณตนตามหลักศาสนา การพิจารณาพยานหลักฐานจึงเป็นสิ่งสำคัญในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดี เพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย และต้องสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่า พยานหลักฐานสามารถรับฟังได้ว่าจำเลยกระทำความผิดโดยปราศจากข้อสงสัย หลักการพิสูจน์พยานหลักฐานโดยศาลตามหลักทฤษฎีและหลักการตรวจสอบโดยหลักการเผชิญหน้า

8.1.1 พยานบุคคลให้การโดยวาจา เป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยาน ซึ่งเป็นหัวใจในการดำเนินคดี ซึ่งพยานต้องเบิกความด้วยวาจา มีการซักถามและถามค้าน ซึ่งเป็นวิธีการที่เชื่อว่าทำให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ โดยพยานต้องเบิกความจากการรับรู้ เห็นใน

³¹ โสภณ รัตนกร พยาน กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 8 หน้า 20

เหตุการณ์ด้วยตนเอง โดยศาลจะพิจารณาจากท่าทางความน่าเชื่อถือของพยานประกอบการชี้แจง
 น้ำหนักพยานซึ่งเบิกความด้วยวาจา การที่ต้องรับฟังการเบิกความด้วยวาจาของพยาน เพื่อ
 ทดสอบความซื่อตรง จากเหตุการณ์ที่รับรู้ รับฟัง รู้เห็นมาด้วยตัวพยาน ซึ่งหากให้พยานอ่าน
 ข้อความที่บันทึกมาข้อม่ง่ายต่อการแต่งเติมข้อเท็จจริงและง่ายต่อการแต่งเติมข้อเท็จจริง ให้เป็นทาง
 ประกปร้าอีกฝ่ายหนึ่ง อันจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบในการต่อสู้คดี
 การสืบพยานโดยวาจาจึงเป็นการที่ทำให้ศาลได้มีโอกาสตรวจสอบพยานว่าพยานได้ให้การด้วย
 ความซื่อตรง ปราศจากอคติ ไม่เกิดการเอนเอียงประกปร้าอีกฝ่ายหนึ่ง

พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ หรือประจักษ์พยาน คือบุคคลที่มาเบิกความให้การต่อศาล
 ในฐานะที่ตนรู้เห็นในเหตุการณ์ด้วยตนเอง มิได้รับรู้ต่อมาจากผู้อื่นหรือรับทราบข้อมูลมาจาก
 บุคคลอื่นอีกครึ่งหนึ่ง พยานที่รู้เห็นเหตุการณ์จึงมีความสำคัญต่อคดี

พยานบอกเล่า คือพยานที่ไม่ได้รู้เห็นในเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่ได้รับรู้รับฟัง
 ข้อเท็จจริงมาจากผู้อื่นอีกครั้งหนึ่งแล้วเอามาบอกเล่าต่อ ซึ่งอาจรับฟังมาจากคนที่รู้เห็นเหตุการณ์
 เองหรือได้ยินมาจากผู้อื่นมาทอดหนึ่ง การรับฟังพยานบอกเล่าจึงทำให้น้ำหนักลดน้อยลง พยาน
 บอกเล่า นอกจากหมายถึงพยานบุคคลแล้วยังรวมถึงบันทึกถ้อยคำการบอกเล่าจากผู้อื่นด้วย เช่น
 บันทึกถ้อยคำผู้เสียหายในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งไม่ได้ตัวผู้เสียหายมาเบิกความ แต่พนักงาน
 สอบสวนได้สอบสวนถ้อยคำผู้เสียหายไว้ในชั้นสอบสวน ซึ่งในชั้นสืบพยานพนักงานอัยการได้ยื่น
 คำให้การของผู้เสียหายต่อศาล ถือเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งเสนอข้อเท็จจริงให้ศาลพิจารณารับฟัง
 พยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่น

8.1.2 การให้พยานเผชิญหน้า หลักการเผชิญหน้าถือว่าเป็นการตรวจสอบการ
 ดำเนินคดีอาญา โดยคู่ความ และเป็นสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดี ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความอาญา มาตรา 172 ซึ่งบัญญัติว่า การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้ทำโดยเปิดเผย
 ต่อหน้าจำเลย เว้นแต่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งเป็นหลักการที่บัญญัติเพื่อให้การพิจารณา
 โดยเปิดเผย จำเลยได้ต่อสู้คดีได้เต็มที่ จำเลยสามารถรับฟังพยานหลักฐานในชั้นสืบพยานที่จำเลย
 สามารถต่อสู้คดีได้เต็มที่ ว่าจำเลยกระทำความผิดอย่างไร จำเลยสามารถโต้แย้ง และนำ
 พยานหลักฐานมาพิสูจน์ได้ ซึ่งพยานที่เบิกความข้อมต้องกล่าวความจริง จำเลยมีสิทธิถามค้านได้

การนำหลักการเผชิญหน้ามาใช้ในการพิจารณาคดี ถือเป็นการคุ้มครองสิทธิของ
 จำเลยเพื่อให้สามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถนำพยานมาพิสูจน์การกระทำความผิดของ
 จำเลย และนำพยานมาถามค้านพยาน เพื่อตรวจสอบพยานและทำลายน้ำหนักของพยาน ซึ่งถือว่
 เป็นการพิสูจน์ต่อพยานทำให้เกิดผลทางจิตวิทยา

8.2 พยานเอกสาร คือพยานที่เป็นสิ่งบันทึกที่ปรากฏตัวอักษร ตัวเลข รูปรอย เครื่องหมาย ซึ่งแสดงถึงข้อความ ความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งพยานเอกสารเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในคดีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา

8.3 พยานวัตถุ ได้แก่วัตถุหรือสิ่งใดที่อาจพิสูจน์ความจริงต่อศาล

8.4 พยานแวดล้อม หมายถึงพยานที่ไม่ได้แสดงข้อเท็จจริงที่จะพิสูจน์โดยตรง แต่อาจทำให้ศาลรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นในการพิจารณาข้อเท็จจริงที่คู่ความประสงค์จะพิสูจน์ ตัวอย่างเช่นบาดแผลของกระสุนปืน ซึ่งแพทย์ผู้ตรวจชันสูตรพลิกศพ ยืนยันว่ากระสุนปืนเข้าทางด้านหลังและกระสุนปืนทะลุออกทางด้านหน้า โดยลักษณะบาดแผลกระสุนทางเข้าและทางออก มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งศาลสามารถรับฟังได้ว่าขณะที่ผู้ตายถูกยิงจากทางด้านหลัง โดยผู้ตายหันหลังให้ผู้ยิง และผู้ยิงอยู่ทางด้านหลัง ซึ่งผู้ยิงอาจอ้างว่าผู้ตายกำลังต่อสู้กับผู้ยิง เมื่อพยานบาดแผลฟังได้ว่าผู้ตายถูกยิงทางด้านหลังจึงไม่เป็นการต่อสู้ พยานแวดล้อมจึงมีความสำคัญแต่การรับฟังข้อเท็จจริงในกรณีคดีซึ่งอาจไม่มีประจักษ์พยานมาเบิกความและสามารถรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นลงโทษผู้กระทำความผิดได้

พยานแวดล้อมจึงเป็นพยานเกี่ยวกับเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่โต้แย้งกันโดยตรง เช่นพยานแวดล้อมเกี่ยวกับเหตุจูงใจให้มีการจ้างวานฆ่าผู้ตาย ซึ่งพยานแวดล้อมดังกล่าวจะยืนยันให้การรับฟังพยานหลักฐานมีน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น หรือมีการเตรียมการเตรียมอย่างไร ซึ่งจำเลยอยู่ใกล้กับที่เกิดเหตุอาจสนับสนุนให้เชื่อว่าจำเลยเป็นคนร้าย หรือเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับคนร้าย ซึ่งขณะเดียวกันหากมีพยานหลักฐานอาจยืนยันว่าจำเลยอยู่ที่อื่นห่างไกลจากสถานที่เกิดเหตุ อาจรับฟังได้ว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด พยานแวดล้อมจะต้องมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงที่พยานนำสืบเกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท ซึ่งความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลอันจะพิสูจน์ข้อเท็จจริงในประเด็น โดยตรง พยานแวดล้อมอาจเป็นพยานอันเดียวกัน เช่นพยานเกี่ยวกับอาวุธปืนอาจพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและจำเลยเป็นผู้ใช้อาวุธปืนยิงผู้ตาย พยานแวดล้อมนี้ ใช้พิสูจน์การกระทำความผิดในคดีที่หาพยานโดยตรงไม่ได้ ก็จำต้องอาศัยพยานแวดล้อม เป็นเครื่องพิสูจน์ความจริงซึ่งการชั่งน้ำหนักพยานแวดล้อมก็ต้องรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นด้วย

9. หลักการรับฟังข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานในคดีวิสามัญฆาตกรรม

การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในทางอรรถคดีในชั้นศาล ซึ่งการวินิจฉัยข้อเท็จจริงมีแนวทาง คือ จากคำรับของคู่ความในศาล จากกฎหมายที่วางข้อสันนิษฐานเด็ดขาดเอาไว้หรือหลัก

กฎหมายปิดปากไม่ให้คู่กรณีเถียงข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น ข้อเท็จจริงที่ได้โดยอาศัยความรู้ทั่วไปของศาลเอง ข้อเท็จจริงที่ได้โดยพยานหลักฐานโดยมีการรับฟังข้อเท็จจริง พิจารณาได้ดังนี้

9.1 การรับฟังข้อเท็จจริง การรับฟังข้อเท็จจริงมีหลายกรณีดังต่อไปนี้

9.1.1 ข้อเท็จจริงที่ได้จากคำรับของกลุ่มความ หมายถึงข้อเท็จจริงที่คู่ความยอมรับข้อเท็จจริงภายในความรับรู้ของศาล ข้อเท็จจริงนั้นย่อมฟังเป็นที่ยุติโดยไม่ต้องใช้พยานหลักฐานไม่ต้องนำสืบ

9.1.2 ข้อเท็จจริงที่ได้โดยอาศัยกฎหมายที่วางบทสันนิษฐานเด็ดขาดเอาไว้หรือหลักกฎหมายปิดปาก หมายถึงข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่สามารถโต้เถียงได้ว่าข้อเท็จจริงไม่ได้เป็นอย่างที่กฎหมายสันนิษฐานไว้ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่อาจโต้แย้งได้ เพราะกฎหมายบัญญัติเอาไว้เด็ดขาด ซึ่งหากข้อเท็จจริงคลาดเคลื่อนไปจากความจริง เป็นข้อยกเว้นเท่านั้นซึ่งการที่สังคมบัญญัติกฎหมายไว้เพื่อให้คุณประโยชน์ต่อสังคมนั่นเอง

9.1.3 ข้อเท็จจริงที่ได้โดยอาศัยความรู้ทั่วไปของศาลเอง ซึ่งเป็นความรู้ทั่วไปที่ไม่ต้องอาศัยกฎหมาย พยานหลักฐาน การรับของกลุ่มความ ซึ่งกรณีนี้เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป ข้อเท็จจริงที่คนในสังคมรู้จักซึ่งสามารถใช้ความรู้ของศาลวินิจฉัยได้เอง โดยไม่ต้องฟังพยานหลักฐาน

9.1.4 ข้อเท็จจริงที่ได้โดยพยานหลักฐาน เป็นการค้นหาความจริงในการพิจารณาคดีโดยพยานหลักฐานและให้น้ำหนักพยานหลักฐานที่คู่ความในเสนอในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในการพิจารณาคดี

จากหลักการวินิจฉัยพยานหลักฐานดังกล่าวทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานหรือการเก็บพยานหลักฐานในคดีอาญา มีความสำคัญตั้งแต่ขั้นตอนแรกของการสอบสวน ซึ่งหากการเก็บพยานหลักฐานได้ละเอียดรอบคอบ ย่อมทำให้การวินิจฉัยคดีถูกต้องตามข้อเท็จจริง หากการเก็บพยานหลักฐานไม่ละเอียดหรือไม่ครบถ้วน ย่อมทำให้การวินิจฉัยคดีเปลี่ยนแปลงเบี่ยงเบนเกิดความคลาดเคลื่อน กรณีเมื่อการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วได้มีการนำเสนอแสดงต่อศาลให้รับฟังพยานหลักฐาน โดยละเอียดจึงเป็นความจำเป็นต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

ปัญหาข้อเท็จจริงเรื่องใดต้องใช้พยานหลักฐาน เรื่องใดไม่ต้องใช้พยานหลักฐาน การรวบรวมพยานหลักฐานให้ได้มากที่สุดไม่ว่าจะเกี่ยวกับพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานผู้เชี่ยวชาญ การนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่รวบรวมได้ ให้ได้ละเอียดมากที่สุด ซึ่งจำเป็นในการนำสืบพยานหลักฐานในคดี การรับฟังพยานหลักฐานเป็นขั้นตอนของศาล โดยการนำเสนอหรือการนำสืบเป็นหน้าที่ของกลุ่มความ เพื่อให้พยานหลักฐานเข้าไปสู่กระบวนการพิจารณาของศาล ซึ่งในขั้นตอนของศาลจะมีหลักเกณฑ์พยานหลักฐานใดรับฟังได้รับฟังไม่ได้ พยานหลักฐานใดที่รับมาได้ในคดีหรือรับฟังไม่ได้พยานหลักฐานใดเชื่อได้หรือเชื่อ

ไม่ได้ ซึ่งพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้ย่อมถูกตัดทิ้งไป ซึ่งคู่ความฝ่ายนำสืบต้องเป็นผู้ที่รวบรวมพยานหลักฐานมาพิสูจน์ฝ่ายของตน โดยเลือกเอาพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตน

การคัดเลือกพยานซึ่งปกติพยานหลักฐานทุกอันสามารถรับฟังได้หมด เว้นแต่ที่กฎหมายห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานไว้ พยานหลักฐานนั้นจึงรับฟังไม่ได้ ซึ่งถ้าพยานหลักฐานใดมีปัญหาคู่ความก็สามารถตัดพยานก่อนนำสืบ หากนำสืบแล้วศาลก็ไม่รับวินิจฉัยพยานหลักฐานชั้นนั้น

การยื่นพยานเป็นขั้นตอนการนำสืบพยานเพื่อให้พยานเข้าสู่สำนวนคดีของศาลให้ถูกวิธีถูกต้องตามหลักกฎหมาย ถ้าการยื่นพยานผิดวิธีเช่นไม่ได้ระบุพยาน ไม่ได้ส่งสำเนาให้คู่ความ พยานดังกล่าวก็ต้องถูกตัดพยาน มีผลให้กลายเป็นพยานที่รับฟังไม่ได้ เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย

เมื่อคู่ความนำพยานหลักฐานที่ต้องนำสืบถูกวิธีแล้ว เป็นหน้าที่ของศาลที่จะรับฟังพยานหลักฐานและเชื่อพยานหลักฐานของฝ่ายใด และซึ่งน้ำนักพยานหลักฐานว่าชั้นไหนมีน้ำหนักให้รับฟังมากกว่ากันอย่างไร เป็นขั้นตอนการซึ่งน้ำนักพยานหลักฐาน หรือการใช้ดุลพินิจของศาล ซึ่งการใช้ดุลพินิจมีความสำคัญเพื่อให้การวินิจฉัยข้อเท็จจริงถูกต้องตามหลักเกณฑ์มากที่สุด

การสืบพยานคดีอาญาคู่ความจะต้องนำสืบพยานหลัก้างหรือทำลายน้ำนักพยานบุคคลของอีกฝ่ายที่นำสืบก่อนนั้น จะต้องถามค้านพยานบุคคลที่จะพิสูจน์เอาไว้ก่อนล่วงหน้า ซึ่งหากไม่ได้ถามค้านน้ำนักพยานที่คู่ความนำสืบก่อน ก็จะไม่มีการนำสืบหักล้างทำลายน้ำนักพยานก่อนนั้น เพราะฉะนั้นฝ่ายที่นำสืบหลังจะต้องถามค้านพยานฝ่ายที่นำสืบก่อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 174 ก่อนนำพยานเข้าสืบ โจทก์มีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีโจทก์ คือแถลงลักษณะของฟ้อง อีกทั้งพยานหลักฐานที่จะนำสืบเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยเสร็จแล้วให้โจทก์นำพยานเข้าสืบ วรรคสองเมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว จำเลยมีอำนาจเปิดคดีเพื่อให้ศาลทราบคดีของจำเลย โดยแถลงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายซึ่งตั้งใจอ้างอิงทั้งแสดงพยานหลักฐานที่จะนำสืบเสร็จแล้วให้จำเลยนำพยานเข้าสืบ... ซึ่งตามมาตราดังกล่าวกำหนดให้โจทก์นำพยานเข้าสืบก่อน จึงไม่เหมือนคดีแพ่ง ซึ่งจำเลยอาจต้องสืบพยานก่อนหรือหลังขึ้นกับประเด็นที่ต่อสู้กันและโจทก์อาจสืบก่อนหรือหลังได้ตามประเด็นที่กำหนด ในคดีอาญากำหนดให้จำเลยสืบภายหลังเพื่อให้โอกาสจำเลยได้ต่อสู้คดีได้เต็มที่ แต่ในคดีอาญามือจำเลยนำพยานเข้าสืบหักล้างพยานโจทก์แล้วก็ทำให้โจทก์ไม่มีโอกาสนำพยานเข้าสืบหักล้างพยานจำเลยเช่นกัน

9.2 กฎหมายพยานหลักฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในคดี ที่เกี่ยวข้องกับพยานแล้วเอาพยานหลักฐานมาเรียงลำดับขั้นตอน

9.2.1 การวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงเรื่องใดต้องใช้พยานหลักฐาน เรื่องใดไม่ต้องใช้พยานหลักฐาน

9.2.2 เมื่อพยานหลักฐานเรื่องใดต้องใช้พยานหลักฐาน ก็กำหนดหน้าที่นำสืบและเป็นหน้าที่ฝ่ายที่อ้างต้องมีหน้าที่นำสืบพยานประเด็นดังกล่าว

9.2.3 หลักกฎหมายที่จะรับฟังประเด็นที่อ้างพยานหลักฐานเพื่อใช้วิเคราะห์พยานหลักฐานที่มีจำนวนมากว่าพยานใดรับฟังได้พยานใดรับฟังไม่ได้และการรับฟังพยานหลักฐานที่กล่าวอ้างเพื่อทำการคัดเลือกพยานหลักฐานที่มีทั้งหมดแล้วตัดส่วนที่รับฟังไม่ได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายที่มีหน้าที่นำสืบจะต้องนำสืบพยานนั้นและคัดเลือกพยานมาพิสูจน์ตามประเด็นที่กล่าวอ้างเพื่อจะได้มีพยานที่รับฟังได้ในประเด็นดังกล่าวและจะได้ไม่ต้องกล่าวอ้างพยานที่รับฟังไม่ได้เข้าไปในคดี ซึ่งฝ่ายที่ไม่มีหน้าที่นำสืบต้องค้านว่าพยานใดรับฟังไม่ได้ซึ่งก็ควรจะตัดพยานดังกล่าวทิ้งไป แต่หากอีกฝ่ายไม่ค้านเมื่อนำสืบเข้าไปแล้วศาลก็รู้ ซึ่งหากศาลไม่รู้ อาจทำให้การวินิจฉัยประเด็นดังกล่าวผิด ซึ่งจะไปถูกกลับในชั้นอุทธรณ์ ฎีกา การรับฟังพยานหลักฐานนั้นสามารถรับฟังได้ทั้งหมดเว้นแต่กฎหมายบัญญัติห้ามมิให้รับฟังซึ่งพยานหลักฐานนั้นจะถูกตัดออกไป ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานฝ่ายที่อ้างต้องตรวจสอบพยานหลักฐานของตนเพื่อให้พยานหลักฐานสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

9.2.4 การยื่นพยานหลักฐานหรือการนำพยานหลักฐานเข้าสืบ คือการนำพยานหลักฐานเข้าสู่สำนวนของศาลให้ถูกวิธี ซึ่งฝ่ายที่กล่าวอ้างต้องวางวิธีการนำเสนอเข้าไปในสำนวนศาล ว่าพยานใดจะนำสืบอย่างไร ซักถามอย่างไร ถามค้านอย่างไรถามดึงอย่างไร พยานเอกสารจะต้องสืบต้นฉบับและจะส่งสำเนาเอกสารได้อย่างไร พยานวัตถุจะต้องนำสืบอย่างไร พยานผู้เชี่ยวชาญจะทำความเห็นอย่างไร ซึ่งเป็นรายละเอียดที่คู่ความจะต้องนำเสนอต่อศาล ซึ่งหากศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดที่รับฟังไม่ได้หรือพยานหลักฐานที่รับฟังได้แต่ได้ยื่น โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายศาลย่อมปฏิเสธไม่รับพยานหลักฐานนั้นไว้

9.2.5 ในการใช้พยานหลักฐานฝ่ายที่กล่าวอ้างและได้นำยื่นพยานหลักฐานไว้โดยถูกต้องตามกฎหมายแล้วมีหน้าที่นำสืบพยานที่รับฟังได้ และนำสืบถูกวิธี เมื่อคู่ความที่นำสืบถูกต้องซึ่งต้องคำนึงถึงว่าการทำให้พยานหลักฐานดังกล่าวมีน้ำหนักด้วยแล้ว ศาลก็จะวินิจฉัยพยานหลักฐานดังกล่าวว่ามีน้ำหนักเพียงใด ซึ่งเป็นดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานของศาล

กรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐาน ซึ่งหากเป็นปัญหาข้อกฎหมายคู่ความไม่ต้องนำสืบพยานหลักฐาน แต่ถ้าเป็นปัญหาข้อเท็จจริงต้องใช้พยานหลักฐานเป็นหลักในการวินิจฉัย พยานที่นำมาใช้ตัดสินคดีต้องเป็นพยานหลักฐานรับฟังได้และเป็นพยานหลักฐานในสำนวน

ปัญหาข้อเท็จจริงซึ่งพิพาทโต้แย้งกันการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างใด เจตนา ประมาท รู้หรือไม่รู้อย่างไร หรือพิพาทกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไรไม่มีวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร การพิพาทกันเกี่ยวกับการมีอยู่หรือไม่มีอยู่ของเหตุการณ์หรือวัตถุประสงค์ ซึ่งตามที่กล่าวนั้นเป็นการ จำแนกพยานหลักฐานซึ่งจะนำมาสืบและวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาท อันจะทำให้ประเด็นข้อพิพาทที่ คู่ความโต้แย้งกันหรือพิพาทกันเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล ซึ่งหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ปัญหา เกี่ยวกับการกระทำ ลักษณะการกระทำ พฤติการณ์ในการกระทำ ซึ่งหากข้อเท็จจริงยุติว่ามีการ กระทำอย่างไรก็จะสามารถวินิจฉัยได้ว่าการกระทำที่พิพาทกันนั้น ได้ข้อยุติ ในการใช้ดุลพินิจ หากมีข้อโต้แย้งกันเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจ ซึ่งเป็นปัญหาที่ยากสลับซับซ้อนกว่าเรื่องการกระทำ เช่นการใช้ดุลพินิจจะต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ดุลพินิจจะเกิดขึ้นเองโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ ไม่ได้ ซึ่งหากไม่มีกฎหมายให้อำนาจอาจทำให้เกิดการใช้ดุลพินิจที่อาจทำให้เกิดความวุ่นวายขึ้นได้ การใช้ดุลพินิจ จะต้องมิชอบเขตอำนาจหน้าที่ว่ามีขอบเขตอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ระงับข้อพิพาท หากใช้ดุลพินิจเกินขอบเขตย่อมเป็นการไม่ชอบและเป็นการเกินขอบเขตอำนาจ และอาจทำให้เกิด การไม่ยอมรับการใช้ดุลพินิจดังกล่าว ข้อพิพาทก็จะไม่ได้รับการแก้ไข กรณีความเหมาะสมของ การใช้ดุลพินิจ จะต้องเข้าเงื่อนไขที่กฎหมายให้อำนาจและอยู่ในขอบเขตที่วางไว้ให้ใช้ดุลพินิจได้ หากข้อพิพาทกันนั้นแล้วใช้ดุลพินิจเกินขอบเขตก็จะทำให้เป็นการไม่ชอบ การใช้ดุลพินิจตามที่ กล่าวหากเป็นการใช้ดุลพินิจเกินขอบเขตของกฎหมายและเกินขอบเขตเงื่อนไขที่วางไว้ จะทำให้ เป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบ

ปัญหาข้อกฎหมาย ขณะที่เกิดเหตุกฎหมายใดมีบทบังคับใช้อยู่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจะเป็น การตีความหมายของกฎหมาย ซึ่งจะได้โต้แย้งกันเรื่องความหมายบทนั้นว่าอย่างไร แม้กฎหมายนั้นจะเป็นกฎหมายลำดับรอง ถ้าพิพาทกันก็สามารถถือเป็นปัญหาข้อกฎหมายได้ ปัญหาเกี่ยวกับการนำ ผลของกฎหมายไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งคู่ความมักโต้แย้งกันว่าฝ่ายตนต้องชนะ

ปัญหาข้อเท็จจริง ซึ่งโต้แย้งกันในการกระทำของบุคคลว่ากระทำการใดหรือไม่ อย่างไร การกระทำขณะเกิดเหตุ เจตนาหรือไม่ ประมาทหรือไม่ รู้หรือไม่ สุจริตหรือไม่ พิพาท เกี่ยวกับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นมีอยู่หรือสิ้นสุดลงแล้ว

การรวบรวมพยานหลักฐานการดำเนินคดีอาญาและคดีชั้นอุทธรณ์พิพากษาในส่วน พยานบุคคล พยานทางนิติวิทยาศาสตร์ มักประสบปัญหาอุปสรรคของประชาชนในพื้นที่ การ ไม่ให้ความร่วมมือมาให้ถ้อยคำของพยาน ความหวาดกลัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความไว้วางใจ ความเกรงกลัวอิทธิพลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง³² เช่นชายแดนภาคเหนือ ชายแดนภาคใต้ อิทธิพลในพื้นที่

³² จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยและคณะ การดำเนินกระบวนการยุติธรรมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2549

อิทธิพลมาจากชายแดน ยังคงมีอิทธิพลทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อภัยอันตราย ซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคต่อการนำเสนอพยานหลักฐาน การรับฟังพยานหลักฐาน ตลอดไปจนทำให้ศาลยกฟ้อง ซึ่งนอกจากปัญหาอุปสรรคดังกล่าวแล้วยังมีปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ เช่น เจ้าหน้าที่จัดเก็บพยานหลักฐาน ร่องรอยต่างๆ เป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนเพื่อที่จะให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดี

9.3 การนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในคดีความ เพื่อผลในการลดข้อโต้แย้งในการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากวิทยาศาสตร์ เป็นเรื่องหลักการและเหตุผลที่สามารถพิสูจน์เชิงประจักษ์และมีพัฒนาการที่รวดเร็วโดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยสนับสนุน³³ วิทยาการด้านวิทยาศาสตร์จึงมีความสำคัญซึ่งในคดีสำคัญหลายๆ คดี ที่ยากจะหาบุคคลมายืนยันจึงต้องอาศัยพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์มาอธิบาย เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ความยุติธรรมและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ จึงมีความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนซึ่งหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานด้านสืบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ซึ่งจะต้องเกี่ยวพันกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์³⁴

การตรวจบาดแผล เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นบาดแผลเกิดจากวัตถุใด กระสุนปืน อาวุธชนิดใด ลักษณะบาดแผลจะมีความแตกต่างกัน เช่นกระสุนปืนบาดแผลมีขอบเขตชัดเจน รูปร่าง การยิงจากระยะไกล จะไม่พบเขม่าดินปืน เป็นรอยกระสุนปืนทางเข้าหรือทางออก วิถีกระสุน ซึ่งอาจต้องรวบรวมพยานหลักฐานจากที่เกิดเหตุ ประจักษ์พยาน ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

9.3.1 บาดแผลเกิดจากกระสุนปืน กรณีเกิดจากกระสุนปืนมักมีขอบเขตรูปร่างชัดเจน กลมหรือรี หากไม่มีบาดแผลทางออกแสดงว่ากระสุนปืนฝังในร่างกาย การยิงในระยะใกล้หรือไกล พบเขม่าดินปืน แสดงว่ายิงระยะประชิด วิถีกระสุน ซึ่งการตรวจของแพทย์จะระบุตำแหน่งทางกายวิภาคในการถูกกระสุนปืนว่าถูกยิงในแนว หน้าไปหลัง ขวาไปซ้าย บนลงล่าง ซึ่งอาจต้องระวังกระสุนปืนกระดอนการประมาณระยะยิง และอาจทราบถึงพฤติการณ์การยิงและการตาย

ลักษณะบาดแผลทางเข้าของกระสุนปืน ส่วนใหญ่ขอบเขตชัดเจน รูปร่าง กลม ค่อนข้างกลม หรือรี ขนาดเล็กเท่าหัวกระสุน อาจพบร่องรอยคราบเขม่าดินปืนบนเสื้อผ้าที่สวมใส่ ผิวหนังรอบบาดแผล หากยิงในระยะประชิดอาจพบเขม่าดินปืน รอยสักดินปืน โพรงเขม่าดินปืน

³³ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ มีนาคม 2555 เอส แอล พลับบลิเคชัน หน้า 2.1-2

³⁴ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 38

ลักษณะบาดแผลทางออกของกระสุนปืน รูปร่างไม่แน่นอน มักใหญ่กว่าแผลทางออก ขนาดไม่แน่นอน ขึ้นกับประสิทธิภาพของกระสุนปืน อาจพบชิ้นส่วนอวัยวะจากบาดแผลทางออก หากมีการถ่ายภาพทางรังสีจะพบเงาการแตกของกระสุนเป็นแนวตามการทิศทางของกระสุนปืนทำให้บอกทิศทางกระสุนปืนได้

การตรวจบาดแผลที่ศีรษะ กรณีถูกยิงหลายนัด จะพบว่ารอยแตกร้าวของรอยกระสุนปืนนัดที่ยิงหลังรอยแตกร้าวจะไปหยุดที่รอบแตกร้าวของรอยกระสุนปืนนัดแรก บาดแผลกระสุนปืนลูกซอง ซึ่งกระสุนปืนลูกซองประกอบด้วย หมอนปิดกระสุน, ลูกกระสุนเป็นเม็ดๆ หรือ ลูกเดี่ยว, หมอนรองกระสุน, ดินปืน, แก๊ส ซึ่งเมื่อกระสุนปืนถูกยิงจะกระจายกรณีลูกปรายซึ่งบาดแผล หากถูกยิงในระยะประชิด จะพบว่ารอยกระสุนยังไม่บานออก รอบบาดแผลมีรอยไหม้มีเขม่าดินปืน อาจพบหมอนรองกระสุนปืน บาดแผลจากการยิงระยะไกล จะพบรอยใหญ่ตรงกลางและพบรอยกระสุนขนาดเล็กที่เริ่มกระจายออก อาจพบเขม่าดินปืน บาดแผลจากการยิงระยะไกลไม่พบเขม่าดินปืน

บาดแผลกระสุนปืนสงคราม เอ็ม 16 หรือปืนอาท้าว หรือปืนไรเฟิลที่ใช้ในสงครามแบบอื่น ซึ่งมีระยะยิงหวังผลระยะไกล จะมีอำนาจการทะลุทะลวงสูงมากและกระสุนปืนมีความเร็วสูง บาดแผลทางเข้าจะเล็ก ส่วนทางออกจะมีขนาดใหญ่ กว่าทางเข้ามาก ซึ่งเมื่อกระสุนปืนเข้าสู่ร่างกายจะเกิดการหมุนส่าย และแตก แตกกลุ่มกระสุนจะยังไปทิศทางเดิม ทำให้เกิดความเสียหายภายในรุนแรงมาก เนื่องจากกระสุนปืนแตกหักกระจาย การตรวจเพื่อพิสูจน์ว่ากระสุนปืนยิงจากปืนกระบอกใดจึงไม่ได้ผล³⁵

การเก็บอาวุธจากที่เกิดเหตุ รักษาสภาพอาวุธให้คงเดิม ใส่ถุงพลาสติกแยกไว้ จดรายละเอียดวันที่ เวลา และตำแหน่งที่พบ บนสลากที่ใช้ปิดวัสดุบรรจุอาวุธดังกล่าว และควรถ่ายภาพไว้ประกอบ

ควรทำเครื่องหมายไว้บนอาวุธปืนเพื่อป้องกันสับเปลี่ยนหรือสูญหาย เครื่องหมายเฉพาะ สามารถยืนยันได้ว่าเป็นอาวุธที่ได้จากที่เกิดเหตุ การส่งมอบอาวุธให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องทำอย่างมีระบบมาตรฐาน ลงลายมือชื่อ วันที่เวลาผู้ส่งมอบ ผู้รับมอบ

9.3.2 บาดแผลเกิดจากระเบิด เมื่อเกิดระเบิดวัตถุเคมีที่ประกอบเป็นระเบิดจะเกิดปฏิกิริยาเคมีเปลี่ยนแปลงมวลแก๊สขยายตัวทันทีทันใด ทำให้เกิดพลังงานมหาศาล เกิดอุณหภูมิความร้อนสูงทันที หลายพันองศาเซลเซียส ซึ่งทำให้เกิดอันตรายจากแรงดันหรือแรงอัดอากาศ ความร้อนเปลวไฟ และสะเก็ดระเบิด จึงทำให้เกิดอันตรายมาก ลักษณะบาดแผลนี้กดถูกแยก

³⁵ คู่มือการใช้ยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ่างแล้วจึงอรุณที่ 38 หน้า 2.2.1-3 ถึง 2.2.1-9

เป็นชั้น ปลิวกระเด็นไปตามแรงระเบิด เกิดความร้อนลวกผิวหนัง ไฟไหม้ผิวหนังเสื้อผ้า อันตรายจากแรงอัดอากาศ กระแทกใส่ทำให้เกิดอันตรายต่อแก้วหู มีเลือดออก การคั่งเลือด เป็นอันตรายต่ออวัยวะด้านใน ซึ่งอาจเกิดบอบช้ำถึงตายได้ อันตรายจากสะเก็ด เกิดบาดแผลตามร่างกาย อวัยวะถูกฉีกขาด ทะลุทะลวงเข้าไปภายในร่างกาย ทำให้ถึงแก่ความตายได้

การชันสูตรศพที่ถูกระเบิด เนื่องจากศพเกิดบาดแผลจำนวนมาก การชันสูตรต้องเก็บวัตถุเศษชิ้นส่วนระเบิดตามร่างกายบาดแผล บริเวณที่เกิดเหตุเพื่อตรวจสอบสถานที่ประกอบผลิตภัณฑ์ระเบิด เพื่อทราบที่มาของครายและการติดตามจับกุม

9.4 ลักษณะบาดแผลในทางนิติเวชศาสตร์

บาดแผลในทางนิติเวชศาสตร์ หมายถึงการที่ส่วนหนึ่งส่วนใด ของร่างกายถูกทำลายอันเนื่องมาจากมีแรงภายนอกกระทำ ซึ่งหากมีบาดแผลเกิดขึ้นจากแรงภายนอกกระทำถือเป็นบาดแผลทั้งสิ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดบาดแผล หากร่างกายถูกกระทำจากแรงภายนอกปกติจะมี การป้องกันตนระดับหนึ่ง เพื่อไม่ให้เกิดบาดแผล แต่ถ้าแรงกระทำเกินกว่าที่ความยืดหยุ่นจะป้องกันได้ จะทำให้เกิดบาดแผล เช่น แรงที่กระทำต่อร่างกาย มีปริมาณมากย่อมเกิดความแปรผันตามขนาด น้ำหนัก ความเร็ว ขนาดพื้นที่ผิวของร่างกายและขนาดวัตถุที่กระทบ จะมีผลต่อการให้ เกิดบาดแผลว่าจะรุนแรงมากน้อยอย่างไร ขนาดบาดแผลจะมีขนาดใหญ่เล็กอย่างไร³⁶

9.4.1 บาดแผลที่เกิดจากวัตถุไม่มีคม บาดแผลที่เกิดจากวัตถุลักษณะไม่มีคม เช่น ไม้กระบอง หมัด มักทำให้เกร็ดเลือดออกได้ผิวหนังบริเวณบาดแผล อาจเกิดบาดแผลถลอก ซึ่งเป็นการทำลายผิวหนังชั้นหนังกำพร้าเท่านั้น ซึ่งหากเป็นการทำลายถึงผิวหนังแท้จนเลือดออกจะกลายเป็นบาดแผลชนิดขาดแทน

9.4.2 บาดแผลครูดถลอก เกิดจากการที่วัตถุมากระทำต่อผิวหนังหรือเสียดสีกับผิวหนังในทิศทางขนานกับผิวหนัง ทำให้เกิดบาดแผลไปตามแนวผิวหนัง สามารถบอกทิศทางของวัตถุได้ โดยดูจากขอบบาดแผล และสามารถบอกวัตถุที่กระทบกับบาดแผลได้ เช่นอาจหกล้ม เกิดเสียดสีกับพื้นถนน

9.4.3 บาดแผลถลอกเป็นรอยกด เกิดจากวัตถุมากระทบผิวหนังลักษณะกดทับ ซึ่งจะมีรอยวัตถุที่มากดทับผิวหนังสามารถวินิจฉัยถึงวัตถุดังกล่าวได้ เช่น เชือกรัด

³⁶ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ่างแสงเชิงอรุณีที่ 38

5.4.4 บาดแผลถลอกลักษณะเฉพาะ ซึ่งอาจเกิดจากวัตถุเฉพาะซึ่งทำให้เกิดบาดแผล ซึ่งการเกิดบาดแผลดังกล่าวอาจวินิจฉัยถึงบุคคลที่ใช้อาวุธหรือวัตถุที่ทำให้เกิดบาดแผลว่ามาจากที่ใด

9.4.5 บาดแผลฉีกขาด เป็นบาดแผลที่มีการทำลายผิวหนังตั้งแต่ชั้นหนังกำพร้าลงไปจนถึงหนังแท้หรือลึกลงไปจนถึงกระดูก ซึ่งมักพบบาดแผลฉีกขาด จากสาเหตุเกิดจากแรงกระแทก โดยแรง หรือเกิดจากของมีคม ทำให้เกิดการฉีกขาด ซึ่งบาดแผลไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับวัตถุที่ทำการกระทำ

9.4.6 บาดแผลฉีกขาดหนังเปิด ซึ่งเกิดจากแรงกระทำที่วัตถุกระทำในแนวนานกับผิวหนังทำให้ผิวหนังเปิดออก บาดแผลทะลุถึงผิวหนัง ซึ่งหากเป็นบาดแผลทะลุ จะทำให้เกิดผิวหนังเปิดแต่ลักษณะทะลุเข้าไปข้างใน ซึ่งเกิดจากการถูกแทง

9.4.7 บาดแผลที่เกิดจากของมีคม ซึ่งมักเป็นมีด คาน ขวาน ซึ่งบาดแผลมีคมมักพบบ่อยในคดีฆาตกรรม ซึ่งมักเป็นแผลขนาดใหญ่และบริเวณอวัยวะสำคัญ เช่น คอ ศีรษะ ลำคอ ซึ่งบาดแผลจากของมีคม จะมีขอบเรียบ ลึกลงไปถึงเนื้อเยื่อ

9.4.8 บาดแผลถูกแทง เกิดจากวัตถุมากระทำแทงลงบนพื้นที่ตามแนวยาวของวัตถุที่นำมากระทำ ซึ่งทำให้เกิดแรงแทงทะลุเข้าไปในผิวหนัง ลึกลงตามแนวยาวของวัตถุที่กระทำ ทำให้ผิวหนังถูกทำลายและซึ่งบาดแผลจะมีขนาดโตขึ้นกับความแรงของการกระทำ บาดแผลที่ถูกแทง จะไม่มีความกว้าง

9.4.9 บาดแผลที่เกิดจากถูกฟัน ซึ่งเป็นบาดแผลที่มีการทำลายผิวหนัง ตลอดทุกชั้นเช่นเดียวกับบาดแผลถูกแทง ซึ่งอาจแตกต่างจากบาดแผลถูกแทงคือ บาดแผลมีลักษณะเปิดกว้างกว่าเนื่องจากวัตถุที่มากระทำซึ่งมีความคมน้อยกว่า และวัตถุกระทำต่อร่างกายลักษณะแนวตั้ง มักไม่มีการเหิน³⁷

9.5 การตรวจสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญต่อพยานหลักฐานและการวินิจฉัยคดีเป็นอย่างยิ่ง การเก็บพยานหลักฐานจึงต้องใช้เวลาระมัดระวังเพื่อให้ได้พยานหลักฐานครบถ้วน เมื่อเจ้าหน้าที่ไปถึงที่เกิดเหตุจึงต้องพยายามคงสภาพสถานที่เกิดเหตุให้เหมือนเดิมมากที่สุดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งการหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุอาจนำไปสู่การวินิจฉัยว่าผู้ใดกระทำความผิด ทำด้วยวิธีใด จุดเริ่มต้นการค้นหาพยานหลักฐานจึงต้องใช้ความรอบคอบ วัตถุประสงค์พยานและสภาพสถานที่เกิดเหตุจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะคลี่คลายคดีให้สำเร็จ

³⁷ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 38 หน้า 2.2.2-13 ถึง 2.2.2-26

ถูกล่วง งานที่สำคัญ ซึ่งเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปถึงที่เกิดจึงต้องป้องกันการทำลาย การทำให้คุณค่าวัตถุ พยานลดน้อยลง การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเป็นขั้นตอนและขบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน ซึ่งอาจจะพบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด เวลาในการกระทำความผิด วิธีการกระทำความผิด พฤติการณ์ในการกระทำความผิด ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

9.5.1 ก่อนการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องมีการวางแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้ การปฏิบัติงานมีความเหมาะสมแต่ละคดีทุกครั้ง เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุแต่ละคดีมีความแตกต่างกันและต้องป้องกันการทำลายพยานหลักฐานบางอย่างโดยไม่เจตนา รวมทั้งเป็นการรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมมากที่สุด

9.5.2 การบันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุ การจดบันทึกรายละเอียดต่างๆ ที่พบในที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพรายละเอียดต่างๆ ที่พบ การวาดแผนที่และแผนผังรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ

9.5.3 การตรวจค้นหาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ เป็นขั้นตอนในการเก็บพยานหลักฐานต่างๆ ให้ได้รายละเอียดและครบถ้วนมากที่สุด ซึ่งมีหลายวิธี เช่นแบบแบ่งพื้นที่แบบวงกลม แบบก้นหอย แบบเดินหน้ากระดาน

9.5.4 การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน จะต้องทำโดยผู้ชำนาญและมีการบันทึก รายละเอียดเกี่ยวกับพยานหลักฐานดังกล่าวไว้ให้ชัดเจน

9.5.5 การประมวลเหตุการณ์สถานที่เกิดเหตุ เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์หาเหตุการณ์ พฤติการณ์ ผู้กระทำความผิด³⁸

9.6 การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในขั้นตอนการเก็บพยานหลักฐานจากที่เกิดเหตุ หากพยานหลักฐานถูกทำลายย่อมทำให้เกิดปัญหาในการแสวงหาพยานหลักฐาน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ไม่ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุย่อมเป็นอุปสรรคต่อการค้นหาและการเก็บพยานหลักฐานของ เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ และสถานที่เกิดเหตุหากไม่ใช้ความระมัดระวังอาจก่อให้เกิดอันตรายอื่นตามมาได้ด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ชุดแรกที่ไปถึง จึงเป็นหน้าที่ในการดำเนินการจตรายละเอียด เวลาสถานที่เกิดเหตุ ลักษณะการเกิดเหตุ เมื่อไปถึงที่เกิดเหตุ จะต้องระมัดระวังการทำลายพยานหลักฐานซึ่งอาจพบได้ เช่นลายนิ้วมือแฝงตามที่ต่างๆ เช่น ประตู ลูกบิด สวิตซ์ไฟฟ้า พื้น และต้องสังเกตและบันทึกรายละเอียดต่างๆ สิ่งของในที่เกิดเหตุจะต้องไม่ถูกเคลื่อนย้าย ซึ่งหากมีความจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายสิ่งของบางอย่างเช่น ปืน กระสุนปืน ปลอกกระสุน

³⁸ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 38

ป็น ต้องใช้ความละเอียดและจรรยาละเอียด ถ่ายภาพไว้ประกอบ ทำสัญลักษณ์ไว้ให้ชัดเจน เพื่อสามารถนำมาวางไว้ที่เดิมประกอบการพิจารณาได้ถูกต้อง ซึ่งสถานที่เกิดเหตุอาจต้องปิดเพื่อไม่ให้ผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุซึ่งอาจทำให้พยานหลักฐานสำคัญถูกทำลายหรือสูญหาย อุปกรณ์ในการช่วยป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

9.6.1 ถุงสวมรองเท้าหรือถุงคลุมเท้าเพื่อป้องกันการเหยียบย่ำทำให้เกิดรอยในสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งการเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุ อาจทำให้พยานหลักฐานบางอย่างถูกทำลาย

9.6.2 ถุงมือ เป็นอุปกรณ์สำคัญเพื่อป้องกันการหยิบจับพยานหลักฐานหรือการทำให้เกิดรอยเพิ่มเติมหรือทำลายร่องรอยพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ

9.6.3 เชือกกันหรือเทปกั้น เพื่อกันบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในที่เกิดเหตุซึ่งหากมีบุคคลอื่นเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุจำนวนมาก อาจเป็นการทำลายพยานหลักฐานบางอย่าง

9.7 การเก็บพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ

พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ เป็นหลักฐานสำคัญที่จะวินิจฉัยได้ว่าการวิสามัญฆาตกรรมดังกล่าวนั้น เกิดจากการต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงานซึ่งได้กระทำการตามหน้าที่จริงหรือไม่ หรือเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดการตายแล้วจัดเตรียมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุให้เป็นการต่อสู้ขัดขวางการกระทำตามหน้าที่ของเจ้าพนักงาน พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุอาจเป็นวัตถุ หรืออาจเป็นพยานอื่นเช่นรอยนิ้วมือ รอยฝ่าเท้า ลายมือชื่อ ซึ่งต้องคำนึงว่าพยานหลักฐานใดที่จะสูญหายหรือเสียหาย ลบเลือน หรือเสื่อมสภาพก่อน ต้องดำเนินการเป็นอันดับแรกและควรแยกประเภทพยานแต่ละอย่างเพื่อไม่ให้ปะปนกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อพยานหลักฐานอีกอัน การเก็บพยานหลักฐานจึงต้องทำให้ได้มากที่สุดเพราะ เมื่อสถานที่เกิดเหตุเปลี่ยนสภาพไป ย่อมไม่สามารถเก็บพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้อีก

9.7.1 การเก็บลายนิ้วมือแฝงและรอยฝ่าเท้า ควรเก็บในลักษณะที่ไม่ให้สัมผัสกับวัตถุอื่น ซึ่งการเก็บเป็นหน้าที่ของผู้มีความชำนาญและด้วยวิธีการตามหลักวิชาการ

9.7.2 การเก็บวัตถุพยานที่เป็นโลหะ ควรป้องกันการเกิดความชื้น

9.7.3 การเก็บเสื้อผ้าที่มีคราบโลหิตหรือคราบอสุจิ ต้องเก็บตามวิธีการและหลักวิชาการ

9.7.4 การเก็บเสื้อผ้าของผู้ต้องสงสัยต้องแยกเก็บต่างหาก

9.7.5 การเก็บอาวุธควรเก็บในหีบห่อแข็งแรงและมีการป้องกันความเสียหายต่อลายนิ้วมือแฝง

9.7.6 การเก็บปลูกกระสุนปืนและลูกกระสุนปืนควรเก็บแยกจากกันโดยใช้วัสดุที่ป้องกันการกระแทก ป้องกันการเกิดรอยครูด หรือการบอบยุบ

9.7.7 แผ่นกระดาษอาจปรากฏข้อความ ควรป้องกันการฉีกขาด

9.7.8 วัตถุพยานขนาดเล็ก ควรใช้ปากคีบหรือแผ่นเทปใสติดขึ้นมาตามหลักวิชาการ

9.7.9 วัตถุพยานประเภทสารระเหย ควรเก็บป้องกันไม่ให้เกิดสารละลายเจือปน

9.7.10 การเก็บตัวอย่างเลือด, ดีเอ็นเอ ต้องเก็บตามหลักวิชาการ ปราศจากการปนเปื้อน รั่วซึม

การเก็บพยานหลักฐานดังกล่าวนี้เป็นหัวใจสำคัญในการส่งตรวจพิสูจน์ ซึ่งหากเกิดการปนเปื้อนย่อมทำให้การตรวจพิสูจน์เกิดความคลาดเคลื่อน และอาจไม่เกิดประโยชน์ต่อการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวในการวินิจฉัยคดี³⁹

9.8 การส่งมอบวัตถุพยาน

การส่งมอบวัตถุพยานจะต้องกระทำตามวิธีการระเบียบชัดเจน ต้องมีหลักฐานการส่งมอบ ลงลายมือชื่อผู้ส่งมอบ ผู้รับมอบ วันเวลาการส่งมอบ สถานที่ส่งมอบ⁴⁰

9.9 วัตถุพยานอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน

อาวุธปืน ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.2490 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติว่า หมายถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือกำลังดันของแก๊สหรืออัดลมหรือเครื่องกลไกอย่างใดซึ่งต้องอาศัยอำนาจของพลังงานและส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้นๆซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวงตามกฎกระทรวง (ฉบับที่3) พ.ศ.2491 ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืนพ.ศ.2490 ประเภทของอาวุธปืน แบ่งได้หลายแบบ เช่นแบ่งตามความยาวลำกล้องปืน เช่นปืนสั้น ปืนยาว ปืนลูกซอง ปืนกลมือ ปืนยาวไรเฟิลอัตโนมัติ แบ่งตามเกลียวของลำกล้อง แบบมีเกลียวภายในลำกล้อง เมื่อยิงปืนแรงดันแก๊สจะขับเคลื่อนให้ลูกกระสุนวิ่งครูดไปในเกลียวภายในลำกล้องแล้วหมุนออกไปจากปากลำกล้องสามารถวิ่งฝ่าไปตามทิศทางที่เล็ง ประเภทไม่มีเกลียว เป็นประเภทยิงลูกกระสุนลูกปลาย

³⁹ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 38 หน้า 2.3.1-53 ถึง 2.3.1-56

⁴⁰ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 38 หน้า 2.3.1-57

เครื่องกระสุนปืน หมายถึงกระสุนโดด กระสุนปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทู่นระเบิดและจรวด ทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรด แก๊ส เชื้อเพลิง เชื้อโรคไอพิช หมอกหรือควันหรือกระสุนลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทู่นระเบิด และจรวดที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกันหรือเครื่องสำหรับอัดหรือทำหรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน

กระสุนปืน ประกอบด้วยปลอกกระสุนปืน ชนวนท้ายกระสุนปืนหรือแก๊ป ซึ่งใช้เป็นเชื้อประทุเมื่อเข็มแทงชนวนกระแทกให้แตกเป็นประกายไฟจุดระเบิดจับดันลูกกระสุนปืนออกจากปากกระบอกปืน ลูกกระสุนปืน คือส่วนที่วิ่งออกจากปากกระบอกปืน

การตรวจพิสูจน์อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน เพื่อตรวจว่าเป็นอาวุธปืนตามกฎหมาย ชนิด ขนาด และตรวจพิสูจน์ว่าอาวุธปืนและกระสุนปืนใช้ร่วมกันและยังทำอันตรายแก่ชีวิตและวัตถุได้หรือไม่ ตรวจเปรียบเทียบว่ากระสุนปืนและปลอกกระสุนปืนยิงมาจากกระบอกเดียวกันหรือไม่ ตามวิธีการที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิสูจน์⁴¹

9.10 การตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า

การตรวจพิสูจน์ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ซึ่งจากการศึกษาพบว่าลักษณะลายเส้นที่ปรากฏบนนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ของมนุษย์แต่ละคนไม่เหมือนกัน แม้กระทั่งญาติ พี่น้อง พ่อแม่ และของแต่ละคนจะมีลักษณะพิเศษและเป็นเอกลักษณ์แต่ละคน ตั้งแต่เกิดไปจนกระทั่งตายโดยไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งมีลักษณะเส้นนูน เส้นร่อง เส้นขอบ ล้นดอน จุดสำคัญพิเศษหรือจุดดำหนิ

การเก็บลายนิ้วมือ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า จากสถานที่เกิดเหตุ ที่พบลายนิ้วมือ ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้า ที่เกิดในที่เกิดเหตุ ซึ่งหากมองเห็นด้วยตาเปล่า และชิดที่มองเห็นไม่ชัด อาจต้องใช้แสงหรือสารเคมีบางชนิดช่วยให้ปรากฏชัดเจนขึ้น ซึ่งการเก็บโดยใช้วัตถุใดเป็นเครื่องช่วยนั้นอาจต้องพิจารณาวัตถุที่เกิดลายนิ้วมือ ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้าประกอบด้วย เพราะการเก็บจากวัตถุต่างชนิดกัน อาจต้องใช้เครื่องต่างชนิดด้วย

การตรวจพิสูจน์ ลายนิ้วมือ ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้า ซึ่งสามารถพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคลว่าเป็นคนเดียวกับลายนิ้วมือ ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้า ที่ปรากฏในที่เกิดเหตุซึ่งมีลักษณะลายเส้นและจุดสำคัญตรงกันได้แน่นอน

การตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ จะต้องเก็บลายนิ้วมือ ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้าของผู้ต้องสงสัยทั้งสิบนิ้ว ส่งตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับลายนิ้วมือ ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้าที่เก็บจากที่เกิดเหตุ⁴²

⁴¹ คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 38 หน้า 2.3.4-79 ถึง 2.3.4-83

⁴² คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานอัยการ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 38 หน้า 2.3.7-116 ถึง 2.3.7-125

บทที่ 3

หลักกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน, การชั้นอุทธรณ์พิพากษ และการสอบสวนของอัยการต่างประเทศ

1. การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามกฎหมายต่างประเทศ

การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามกฎหมายต่างประเทศโดยผู้ศึกษาจะศึกษาตามรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น โดยจะยกหลักกฎหมายตามมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศส

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศส

มาตรา 34 ได้กำหนดไว้ดังนี้ มาตรา 34 วรรคหนึ่ง ให้รัฐสภาเป็นผู้ออกกฎหมาย

มาตรา 34 วรรคสอง ให้กฎหมายกำหนดกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้ สิทธิแห่งพลเมืองและหลักประกันขั้นพื้นฐานสำหรับพลเมือง ในการแสดงออกซึ่งเสรีภาพของตน โดยเปิดเผย..⁴³

เกี่ยวกับสิทธิตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้ประเทศฝรั่งเศส พยายามวางหลักการจำกัดและควบคุมการใช้อำนาจรัฐและแนวคิดเสรีประชาธิปไตยสำหรับพลเมือง รวมทั้งการเรียกร้องของผู้มีฐานะทางสังคมเกี่ยวกับเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกชน หลังการปฏิวัติใหญ่ของฝรั่งเศสจึงมีการประกาศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้รัฐธรรมนูญของประเทศฝรั่งเศสได้บัญญัติเรื่องสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิแห่งพลเมืองและหลักประกันขั้นพื้นฐานไว้เพียงตามสมควร ไม่ได้บัญญัติรายละเอียดไว้ แต่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องไปออกกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ซึ่งหากมีกฎหมายที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ จะใช้บังคับไม่ได้

⁴³ <http://www.ukconstitution.org/reference/french-constitution/constitution-france-full-text>

1.2 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน

รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ได้กำหนดไว้ หมวด 1 ว่าด้วยสิทธิมูลฐานดังนี้ มาตรา 1, 1) เกียรติภูมิของมนุษย์จะละเมิดมิได้ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทั้งมวลของรัฐที่จะต้องเคารพและปกป้องเกียรติของมนุษย์, 2) คนชาวเยอรมันยอมรับว่า สิทธิมนุษยชนที่จะละเมิดไม่ได้และที่จะโอนไม่ได้ นั้น เป็นพื้นฐานของทุกประชาคมของสันติภาพและของความยุติธรรมในโลก...

มาตรา 2 กำหนดไว้ว่า 1) บุคคลมีสิทธิที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้โดยเสรี ตราบใดที่ไม่เป็นการละเมิดของบุคคลอื่นหรือละเมิดระบอบรัฐธรรมนูญหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน 2) บุคคลมีสิทธิในชีวิตและสิทธิในร่างกายของตนที่จะละเมิดมิได้ เสรีภาพของบุคคลจะถูกละเมิดมิได้ การจำกัดสิทธิดังกล่าวจะกระทำได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย

มาตรา 3 กำหนดไว้ว่า 1) บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย...⁴⁴

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของเยอรมัน เริ่มจากสมัยสงครามการเมืองจากการลุกฮือของพวกชาวนาและเริ่มตรากันเป็นหลักฐานในปี ค.ศ.1848 หลังจากการปฏิวัติของปัญญาชน และมีการตั้งสภาแห่งชาติ ซึ่งหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เมื่อถูกจับกุมคุมขัง ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันดังกล่าวข้างต้นเห็นได้ว่ากรณีสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ได้บัญญัติไว้สั้นๆเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนจะละเมิดไม่ได้และจะโอนไม่ได้ ยืนยันว่าสิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิเฉพาะตัวของบุคคล และบุคคลมีสิทธิในชีวิตและร่างกายของตนและบุคคลอื่นจะละเมิดมิได้ และการจำกัดสิทธิของประชาชนจะกระทำได้โดยมีกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้นเห็นว่ารัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิไว้สั้นๆ ส่วนการจะจำกัดสิทธิเกี่ยวกับเรื่องใดจึงต้องมีกฎหมายจำกัดสิทธิไว้ส่วนหนึ่ง

1.3 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น

รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น หมวด 3 สิทธิและหน้าที่ของประชาชนไว้ดังนี้

มาตรา 14,1. บุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมาย...

มาตรา 31 การพรากชีวิตหรือเสรีภาพไปจากบุคคลจะกระทำมิได้ และบุคคลไม่ ต้องรับโทษทางอาญาเว้นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา 32. สิทธิของบุคคลที่จะเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมย่อมไม่ถูกปฏิเสธ⁴⁵

⁴⁴ http://www.thaingo.org/borad_2/view.php สืบค้น 15 เมษายน 2557

⁴⁵ <http://freedom-thing.blogspot.com/2011/05/2489.html> สืบค้น 15 เมษายน 2557

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวเห็นว่าประชาชนทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันไม่มีการเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ และการจำกัดสิทธิของบุคคลต้องมีบทบัญญัติของกฎหมาย และประชาชนมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

2. หลักกฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพของต่างประเทศ

หลักกฎหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพของต่างประเทศโดยผู้ศึกษาจะศึกษาหลักกฎหมายการชั้นสูตรพลิกศพของประเทศไทย ประเทศอังกฤษ ประเทศแคนาดา โดยจะยกหลักกฎหมายตามมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 หลักกฎหมายการชั้นสูตรพลิกศพของประเทศไทย

ตามพระราชบัญญัติชั้นสูตรพลิกศพของประเทศไทย ให้ความหมายเกี่ยวกับการชั้นสูตรพลิกศพ ดังนี้

“ตาย” หมายถึงการตายที่ต้องรายงานชั้นสูตรพลิกศพเกี่ยวกับการพิจารณาคดีหรือการตายที่ต้องรายงานชั้นสูตร

“ชั้นสูตรพลิกศพ” หมายความว่าชั้นสูตรพลิกศพที่มีแพทย์ตามกฎหมายร่วมชั้นสูตรกับเจ้าหน้าที่ชั้นสูตร

“เจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพ” หมายถึงเจ้าหน้าที่เหมาะสมรวมถึงรองและผู้ช่วยรองผู้ชั้นสูตรศพ“การพิจารณาคดี” หมายถึงการพิจารณาคดีเพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบถามในการตายของบุคคล

เจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพจะมีอยู่ตลอดเวลาโดยถือว่าตนเองพร้อมที่จะดำเนินการตามหน้าที่เจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพ มีหน้าที่แจ้ง บุคคลต่อไปนี้ทราบ ญาติของผู้ตาย แพทย์ กรณีการตายเกี่ยวกับการฆาตกรรม เจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพจะแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ แพทย์ตามกฎหมาย ร่วมชั้นสูตรพลิกศพ โดยเจ้าหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ จะเป็นผู้เก็บรักษาวัสดุที่เกี่ยวกับสาเหตุการตาย เจ้าหน้าที่ชั้นสูตรพลิกศพ จะต้องรายงานการชั้นสูตรศพในรูปแบบที่ กำหนด บุคคลที่สามารถตรวจสอบพยานในการพิจารณาคดี ผู้ปกครองเด็ก, คู่สมรส, ผู้แทนส่วนบุคคลของผู้ตาย, ผู้ได้รับประโยชน์จากประกันภัย, บริษัทประกันภัย, บุคคลที่มีส่วนได้เสีย การพิจารณาคดีเกี่ยวกับการตายคือ ผู้ตายเป็นใคร, วิธีการและสาเหตุการตายระยะเวลาที่ถูกต้องกับการตาย เรื่องอื่นๆ

2.2 หลักกฎหมายการชันสูตรพลิกศพของบริติสโคลัมเบีย ประเทศแคนาดา

ตามพระราชบัญญัติชันสูตรศพของประเทศแคนาดา กำหนดไว้ว่า

“การพิจารณาคดี” หมายถึงการดำเนินการเพื่อกำหนดรายละเอียดของคนตายและสาเหตุการตาย

เจ้าหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ หมายถึงเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง

หัวหน้าฝ่ายเจ้าหน้าที่ชันสูตรพลิกศพ หมายถึง นายอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ของนายอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือบุคคลอื่นๆ การเสียชีวิตที่ต้องมีการรายงานคือ ผลจากความรุนแรงที่เกิดจากอุบัติเหตุความประมาท, ผลจากการเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บ, ทันทีและอย่างไม่คาดคิด, การเจ็บป่วยตากรโรคหรือไม่ทราบเหตุ, ระหว่างตั้งครรภ์ ฯ

เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายงานการเสียชีวิต อำนาจในการสืบสวน เจ้าหน้าที่เชื่อว่าคนที่เสียชีวิตในสถานการณ์ใดๆ เจ้าหน้าที่สามารถเข้าครอบครองร่างกาย ตรวจสอบร่างกาย ตรวจสอบสถานที่ใดๆ ตรวจสอบคัดลอกยึดบันทึกที่เกี่ยวข้องกับการตาย ยึดสิ่งของที่เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการตาย กำหนดเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าร่วมชันสูตรพลิกศพ เมื่อชันสูตรพลิกศพเสร็จ หากเป็นกรณีที่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อไต่สวนการตาย เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งกำหนดเวลา สถานที่การพิจารณา การเปิดเผยข้อมูลสามารถกระทำได้ทั้งหมดหรือขณะการพิจารณาและเปิดให้ประชาชนเข้าฟังการพิจารณา คำสั่งศาล มีรายละเอียดว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน ตายเมื่อไหร่ เหตุที่เกี่ยวข้องกับการตาย ซึ่งเมื่อศาลมีคำสั่งแล้วต้องแจ้งคำสั่งศาลไปยังหัวหน้าเจ้าหน้าที่ชันสูตรพลิกศพเพื่ดำเนินการเกี่ยวกับการตาย

3. การสอบสวนของอัยการต่างประเทศ

การสอบสวนของอัยการต่างประเทศโดยผู้ศึกษาจะศึกษาหลักกฎหมายการสอบสวนของอัยการประเทศฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี โดยจะยกหลักกฎหมายตามมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 การสอบสวนของอัยการฝรั่งเศส

องค์กรอัยการเกิดขึ้นครั้งแรกที่ประเทศฝรั่งเศส โดยได้มีการตรากฎหมายแต่งตั้งพนักงานอัยการขึ้นในปี ค.ศ.1302 ซึ่งเป็นต้นแบบขององค์กรอัยการทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย⁴⁶ สาเหตุการก่อตั้งองค์กรอัยการในประเทศฝรั่งเศส เนื่องจากเดิมศาลฝรั่งเศสเป็นผู้ทำการสอบสวน

⁴⁶ กณิต ฅ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พิมพ์ครั้งที่ 7 2549 กรุงเทพมหานคร:สำนักกฎหมาย
ชน หน้า 96-98

ฟ้องร้องและชี้ขาดลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงองค์กรเดียว โดยการพิพากษาคดีจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสอบสวนและศาลเป็นผู้ทำการสอบสวนคดีนั้น แต่ด้วยทางปฏิบัติเช่นนี้ศาลจึงมักมีอคติต่อผู้ถูกกล่าวหาและใช้มาตรการทรมานเพื่อทำให้ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีฐานะเป็นกรรมในคดี⁴⁷ จึงมีแนวคิดกำหนดให้องค์กรตุลาการทำหน้าที่ตัดสินชี้ขาดอย่างเดียวและแยกอำนาจการสอบสวนและการฟ้องคดีเป็นขององค์กรหนึ่ง คือองค์กรอัยการ ซึ่งมีลักษณะองค์กรกึ่งตุลาการ กล่าวคือเป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นตุลาการแต่อยู่ภายใต้ฝ่ายบริหาร แต่มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการแทรกแซงกดดันจากฝ่ายบริหาร⁴⁸ โดยอัยการฝรั่งเศสมีหน้าที่ดำเนินคดีอาญา คดีแพ่ง คดีล้มละลาย ซึ่งผู้พิพากษาและอัยการฝรั่งเศสสามารถโอนไปทำงานข้ามสายโดยสลับเปลี่ยนตำแหน่งกันได้ เนื่องจากตามรัฐกฤษฎีกาฉบับลงวันที่ 22 ธันวาคม ค.ศ.1958 ว่าด้วยสถานะของตุลาการได้กำหนดให้อัยการฝรั่งเศส มีสถานะเป็นตุลาการเช่นเดียวกับผู้พิพากษา⁴⁹ พนักงานอัยการฝรั่งเศสได้รับการแต่งตั้งจากรัฐกฤษฎีกา ที่ออกโดยประธานาธิบดีตามข้อเสนอของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งได้รับเสนอความเห็นจากคณะกรรมการตุลาการ (ฝ่ายอัยการ)⁵⁰ ซึ่งอัยการฝรั่งเศสจึงถือว่าเป็นผู้แทนของรัฐบาลและอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งอัยการประเทศฝรั่งเศสมีอำนาจในการควบคุมและกำกับ การสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งสามารถทำการสอบสวนคดีได้ด้วยตนเองกับมีอำนาจในการตั้งคดีโดยใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง⁵¹ จึงสามารถรวบรวมพยานหลักฐานและสอบคำให้การได้ด้วยตนเอง โดยการรวบรวมพยานหลักฐานอัยการจะถือว่าตำรวจเป็นกลไกการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา ซึ่งอัยการจะเป็นผู้กำหนดทิศทางและกำกับดูแลการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา เพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ ซึ่งการปฏิบัติงานของกระบวนการยุติธรรม จะสัมพันธ์กัน ตำรวจ อัยการ ผู้พิพากษา โดยถือว่าตำรวจเป็นเครื่องมือหรือกลไกของการอำนวยความยุติธรรมทางอาญา

3.2 การสอบสวนของอัยการเยอรมัน

เดิมการดำเนินคดีอาญาและการฟ้องคดีอาญากระทำโดยเอกชนผู้เสียหายหรือบุคคลในครอบครัว ต่อมาเมื่ออาชญากรรมเกิดขึ้นมีผลกระทบต่อชุมชนรัฐจึงเป็นผู้ดำเนินคดีให้ ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่าอำนาจในการดำเนินคดีอาญา โดยหลักแล้วเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

⁴⁷ Langbein J.H., comparative Criminal procedure Germany, St.Paul:West 1977 p.90

⁴⁸ กิตติพงษ์ กิตติยารักษ์, อัยการกับกระบวนการยุติธรรม, อัยการนิเทศ เล่มที่ 57 ฉบับที่ 2 หน้า 58

⁴⁹ อุทัย อาทิวา, อัยการฝรั่งเศส วารสารอัยการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 258 หน้า 159

⁵⁰ อุทัย อาทิวา, อัยการฝรั่งเศส วารสารอัยการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 258 หน้า 160

⁵¹ อุทัย อาทิวา, อัยการฝรั่งเศส วารสารอัยการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 258 หน้า 172

เอกชนผู้เสียหายสามารถดำเนินคดีได้อย่างจำกัด⁵² โดยศาลจะเป็นผู้สอบสวน ฟ้องคดี และชี้ขาด ลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงองค์กรเดียว โดยการพิพากษาคดีจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสอบสวนและศาลเป็นผู้ทำการสอบสวนคดีนั้น ศาลจึงมักมีคดีกับผู้ถูกกล่าวหา⁵³ และใช้มาตรการ การทรมานให้ผู้ถูกกล่าวหาไร้สารภาพ ผู้ถูกกล่าวหาจึงมีฐานะเป็นกรรมในคดี จึงเป็นวิธีพิจารณา พิพากษาคดีที่ไม่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา

ต่อมาเมื่อแนวคิดจากประเทศฝรั่งเศสได้แพร่เข้าไปมีอิทธิพลในประเทศเยอรมัน จึงมีการกำหนดให้การสอบสวนและการฟ้องร้องคดีอาญาภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กร อัยการเพื่อเป็นการถ่วงดุลการใช้อำนาจศาลเพื่อส่งเสริมให้การพิจารณาพิพากษาเกิดความยุติธรรม มากขึ้น รวมทั้งทำให้ผู้ต้องหาไม่สิทธิในการต่อสู้คดีมากขึ้น ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการ พิจารณาคดีเป็นระบบกล่าวหามากขึ้นและเป็นการแยกอำนาจในการดำเนินคดี

พนักงานอัยการ จึงมีอำนาจเริ่มคดี สอบสวนและฟ้องคดี ส่วนผู้พิพากษามีอำนาจ พิจารณาพิพากษาคดี โดยพนักงานอัยการเป็นข้าราชการที่มาจากการแต่งตั้ง ซึ่งโดยทั่วไปได้รับการ แต่งตั้งจากประธานาธิบดีให้ดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต ซึ่งพนักงานอัยการเยอรมันเป็นข้าราชการฝ่าย บริหารและอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม พนักงานอัยการไม่ได้มีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่โดย ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด⁵⁴

3.3 การสอบสวนของอัยการญี่ปุ่น

องค์กรอัยการญี่ปุ่นถือเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมและฝ่ายบริหาร โดยองค์กรอัยการญี่ปุ่นเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมและฝ่ายบริหารซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรมญี่ปุ่นเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ส่วนภายในองค์กรอัยการมีอัยการสูงสุดเป็นผู้ บังคับบัญชาสูงสุด

ประเทศญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมายประเทศจีน ต่อมาในปี ค.ศ.1890 เมื่อมีการตรารัฐธรรมนูญเมจิ โดยได้รับอิทธิพลจากประเทศเยอรมันและสหรัฐอเมริกา⁵⁵ สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีการแบ่งแยกอำนาจรัฐออกเป็น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและ ฝ่ายตุลาการ เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันขององค์กรทั้งสาม ซึ่งนำไปสู่การปฏิรูประบบ กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น โดยมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา รวมทั้งนำไปสู่การปฏิรูปองค์กรอัยการ โดยจัดให้องค์กรอัยการมีสภาพเป็น

⁵² Jay A.Sigler The Prosecutor.(California:Sage Pulication, 1979) p.56

⁵³ Langbein J.H. supra note 6

⁵⁴ Otto Triffterer The Pretrial Phase,P.33

⁵⁵ Tomoko Akene “The Criminal Justice System in Japan:The Prosecution” UNFAFEI 107

หน่วยงานหลักของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ภารกิจและความรับผิดชอบขององค์กรอัยการญี่ปุ่น จึงเป็นการดำเนินคดีในฐานะตัวแทนด้านกฎหมายของฝ่ายบริหาร⁵⁶

จึงมีการตั้งองค์กรอัยการเพื่อถ่วงดุลอำนาจฝ่ายตุลาการ ซึ่งอัยการญี่ปุ่นมีอำนาจที่สำคัญคือ 1. การฟ้องคดี 2. การสอบสวน 3. ร้องขอให้ศาลมีคำสั่ง คำพิพากษา ที่ถูกต้องและเหมาะสม 4. การกำกับดูแลการบังคับตามคำพิพากษา 5. การเป็นตัวแทนของประโยชน์สาธารณะตามที่กฎหมายบัญญัติและรวมทั้งหน้าที่อื่นๆที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจหน้าที่⁵⁷ อัยการญี่ปุ่นจึงมีอำนาจตั้งแต่เริ่มต้นคดีจนถึงสิ้นสุดคดี ซึ่งคดีอาญาของญี่ปุ่นเริ่มจากเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนสอบสวนก่อนแล้วส่งสำนวนให้อัยการทำการสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติม สำหรับคดีร้ายแรงยุ่งยากซับซ้อน อัยการจะเข้าไปควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งอัยการญี่ปุ่นจะเริ่มทำการสืบสวนสอบสวนเองเมื่อมีการร้องทุกข์ต่ออัยการ ซึ่งการสอบสวนอาจให้เจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมด้วย ซึ่งอัยการญี่ปุ่นมีอำนาจในการสอบสวนได้ด้วยตนเองเพื่อทำการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย

3.4 การสอบสวนของอัยการสาธารณรัฐเกาหลี

สำนักงานอัยการสูงสุดของสาธารณรัฐเกาหลี เป็นราชการและทำงานภายใต้กระทรวงยุติธรรม อัยการเป็นหัวหน้าทางกฎหมายของการดำเนินคดีในประเทศทั้งคดีแพ่งคดีอาญา โดยเป็นโจทก์ที่มีความรับผิดชอบทางกฎหมายในคดีอาญา การพิจารณา การสอบสวนซึ่งอัยการเกาหลีใต้ จะดำเนินการสอบสวนตรวจสอบในคดีอาชญากรรมร้ายแรง เช่น คดีการทุจริตรับสินบนของอดีตประธานาธิบดี คดีเรือเชวอลล่ม

กรณีเรือเฟอร์รี่เชวอลของเกาหลีใต้ รับผิดชอบโดยสารและนักเรียน 476 คน เพื่อเดินทางจากเมืองอินซอน ไปเกาะเจจู สถานที่ท่องเที่ยวและเกิดอุบัติเหตุล่มวันที่ 16 เมษายน 2557 เวลาประมาณ 07.00 นาฬิกาเศษ ซึ่งพนักงานอัยการเมืองอินซอน ของเกาหลีใต้ได้สอบสวนคดีดังกล่าว โดยสอบสวน เจ้าของเรือเพื่อหาหลักฐานในการดำเนินคดี ซึ่งการสอบสวนได้ข้อสรุปว่าสาเหตุเรือล่มส่วนหนึ่งมาจากการผูกโยงถังสินค้าไม่แน่นหนา โดยนายยาง จุง จี อัยการอาวุโส หัวหน้าคณะผู้สอบสวน พบว่าน้ำหนักของสินค้าที่มากับเรือเกินพิกัดถึงสองเท่า และการผูกโยงไม่แน่นหนาเท่าที่ควร ส่งผลให้เรือเอียงและพลิกคว่ำและอัยการเกาหลีใต้ ได้ดำเนินคดีกับนายคิม ฮาน ซิก ประธานบริหารบริษัทของ แจจิน มาริน เจ้าของเรือเชวอล กับตันเรือ และลูกเรือเชวอล อีกจำนวนหนึ่งฐานกระทำประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

⁵⁶ ทวีศักดิ์ ฌ ตะกั่วทุ่ง งานอัยการของประเทศญี่ปุ่น, ระบบอัยการสากล หน้า 102

⁵⁷ The United Nation Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime¹ supra note 37

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิของประชาชน การสอบสวนคดี วิสามัญฆาตกรรมระหว่างกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามกฎหมายต่างประเทศ กับกฎหมายไทย

การเปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามกฎหมายต่างประเทศกับกฎหมายไทย มีดังนี้

1.1 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศส ตามรัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศสซึ่งวางหลักการสิทธิและเสรีภาพไว้ดังกล่าวนั้นมีการจำกัดและควบคุมการใช้อำนาจรัฐซึ่งรัฐต้องไม่ดำเนินการที่เป็นการจำกัดสิทธิประชาชน แต่หากรัฐประสงค์จะจำกัดสิทธิประชาชนต้องตรากฎหมาย และตามแนวคิดเสรีประชาธิปไตยพลเมืองสามารถแสดงออกได้ตามสิทธิเสรีภาพของตน

รัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศสมีความแตกต่างกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เนื่องจากตามรัฐธรรมนูญของไทยได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพไว้ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงปัจจุบันโดยไม่ต้องให้หน่วยงานไปออกกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพอีก แม้ว่ารัฐธรรมนูญบางฉบับซึ่งขณะปฏิบัติได้บัญญัติรัฐธรรมนูญการปกครองบังคับใช้จะไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนไว้ แต่เมื่อร่างรัฐธรรมนูญเสร็จก็ได้บัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพไว้ตลอดมา

1.2 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ตามที่กล่าวมานั้นเห็นว่าสิทธิประชาชนเป็นเรื่องสำคัญรัฐจะต้องเคารพและจะละเมิดมิได้ บุคคลจึงมีสิทธิในชีวิตและสิทธิในร่างกายของตนที่จะละเมิดมิได้ การจำกัดสิทธิดังกล่าวจะกระทำได้อีกก็แต่โดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย

ตามรัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันดังกล่าวข้างต้นเห็นว่ากรณีสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ได้บัญญัติไว้สั้นๆ สิทธิมนุษยชนจะละเมิดและจะโอนไม่ได้ สิทธิดังกล่าวเป็นสิทธิเฉพาะตัวของบุคคล และการจำกัดสิทธิของประชาชน จะกระทำได้อีกโดยมีกฎหมายบัญญัติไว้

รัฐธรรมนูญสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพไว้ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่ฉบับที่ 1 คนปัจจุบัน ซึ่งจะให้รายละเอียดว่าสิทธิเสรีภาพเรื่องใดบ้างไว้ชัดเจน แต่การจำกัดสิทธิของประชาชนนั้นให้อำนาจรัฐออกกฎหมายจำกัดสิทธิประชาชนไว้ต่างหากสอดคล้องกัน เนื่องจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันได้บัญญัติจำกัดสิทธิไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนของไทยมีกฎหมายหลายฉบับจำกัดสิทธิไว้

1.3 การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น ที่กำหนด “สิทธิและหน้าที่ของประชาชน ว่าบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันตามกฎหมายและสิทธิของบุคคลที่จะเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมย่อมไม่ถูกปฏิเสธ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญญี่ปุ่นดังกล่าวเห็นว่าประชาชนชาวญี่ปุ่นทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันไม่มีการเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ และการจำกัดสิทธิของบุคคลต้องมีบทบัญญัติของกฎหมายและประชาชนมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นดังกล่าวเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เห็นว่าของไทยจะกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิความเสมอภาคกันและยังบัญญัติเกี่ยวกับการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ไว้อย่างชัดเจน มีรายละเอียดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหรือต้องออกข้อบังคับหรือระเบียบให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

การคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นการอำนวยความสะดวกส่วนหนึ่งและให้การคุ้มครองเพื่อให้ได้รับความยุติธรรมดังกล่าวเป็นหน้าที่ของรัฐ ซึ่งพนักงานอัยการในฐานะทนายความแผ่นดินก็มีหน้าที่หลักในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทุกคนให้ได้รับการคุ้มครองสิทธิและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน การคุ้มครองสิทธิของประชาชนดังกล่าวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในสังคมตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน การคุ้มครองสิทธิของประชาชนดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 ได้บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวด้วย พนักงานอัยการจึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงการให้ความคุ้มครองสิทธิประชาชนดังกล่าว ยังมีปัญหากฎหมายบางฉบับซึ่งยังไม่ได้มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองซึ่งต้องได้รับการแก้ไขเพื่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพมีประสิทธิภาพและทั่วถึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว เหมาะสม เป็นธรรม สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญต่างประเทศกับประเทศไทย

ตารางเปรียบเทียบการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญต่างประเทศกับประเทศไทย			
รัฐธรรมนูญแห่ง ฝรั่งเศส	รัฐธรรมนูญสหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมัน	รัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่น	รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
มาตรา 34 สิทธิแห่ง พลเมืองและ หลักประกันขั้น พื้นฐานสำหรับ พลเมืองในการ แสดงออกซึ่งเสรีภาพ ...	มาตรา 1,1) เกียรติภูมิ ของมนุษย์จะละเมิด มิได้...2) ชนชาว เยอรมันยอมรับว่า สิทธิมนุษยชนที่จะ ละเมิดมิได้และที่จะ โอนไม่ได้นั้นเป็น พื้นฐานของทุก ประชาคม	มาตรา 14,1.บุคคลทุก คนมีความเสมอภาค กันตามกฎหมาย มาตรา 31 การพราก ชีวิตหรือเสรีภาพไป จากบุคคลจะกระทำ มิได้... มาตรา 32 สิทธิของ บุคคลที่จะเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม ย่อมไม่ถูกปฏิเสธ	มาตรา 30 บุคคลย่อม เสมอภาคกันตาม กฎหมายและได้รับ ความคุ้มครองตาม กฎหมายเท่าเทียมกัน มาตรา 32 บุคคลย่อม มีสิทธิและเสรีภาพใน ชีวิตและร่างกาย... มาตรา 40 บุคคลย่อมมี สิทธิในกระบวนการ ยุติธรรมดังต่อไปนี้ (1) สิทธิเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม ได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

2. วิเคราะห์การชั้นสูตรพลิกศพของประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา

ตามหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา ดังกล่าวเห็นว่าเมื่อมีการตายจะต้องมีการชั้นสูตรศพเพื่อให้ทราบ ว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน ตายเมื่อไหร่ เหตุและพฤติการณ์ที่ตาย เช่นเดียวกับหลักกฎหมายไทย ซึ่งเมื่อมีการตายผิดธรรมชาติเจ้าหน้าที่ตำรวจและแพทย์ต้องดำเนินการชั้นสูตรศพเพื่อให้ทราบว่าผู้ตายคือใคร ตายเมื่อไหร่ สถานที่ เหตุและพฤติการณ์เกี่ยวกับการตายและต้องทำรายงานเกี่ยวกับการตายเป็นหลักฐาน ซึ่งของต่างประเทศจะมีเจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพต่างหาก ส่วนของประเทศไทยกฎหมายยังไม่ได้บัญญัติให้มีเจ้าหน้าที่

ชั้นสูตรศพโดยตรง ส่วนประเทศแคนาดา เมื่อทำการชั้นสูตรศพแล้วหากเป็นกรณีต้องมีการไต่สวนการตายเจ้าหน้าที่จะกำหนดสถานที่เวลาการพิจารณาเกี่ยวกับการตายดังกล่าว เมื่อศาลทำการไต่สวนและมีคำสั่งแล้วหัวหน้าเจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพ จะดำเนินการต่อไป ซึ่งหลักกฎหมายของไทย หากเป็นกรณีที่เกิดระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่หรือการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติการตามหน้าที่เมื่อทำสอบสวนสอบสวนเสร็จจะต้องส่งสำนวนสอบสวนให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งเกี่ยวกับการตายว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อไหร่ เหตุและพฤติการณ์การตาย

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบการชั้นสูตรพลิกศพของต่างประเทศกับของไทย

ตารางเปรียบเทียบการชั้นสูตรพลิกศพของต่างประเทศกับของไทย		
ประเทศอังกฤษ	ประเทศแคนาดา	ประเทศไทย
เจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพ	เจ้าหน้าที่ชั้นสูตรศพ	พนักงานสอบสวนแจ้งแพทย์
- แจ้งญาติ เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง	- แจ้งญาติ เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง	ญาติ เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง
- ชั้นสูตรศพ	- ชั้นสูตรศพ	พนักงานอัยการ
- ตรวจที่เกิดเหตุ	- ตรวจที่เกิดเหตุ	- ชั้นสูตรศพ
- รวบรวมพยานหลักฐาน	- รวบรวมพยานหลักฐาน	- ตรวจที่เกิดเหตุ
- ยื่นคำร้องต่อศาล	- ยื่นคำร้องต่อศาล	- รวบรวมพยานหลักฐาน
		- แจ้งญาติ แพทย์
		- พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล

3. วิเคราะห์การสอบสวนของอัยการต่างประเทศ

3.1 การสอบสวนของอัยการต่างประเทศ มีดังนี้

3.1.1 การสอบสวนของอัยการฝรั่งเศส ตามกฎหมายของฝรั่งเศสให้อัยการ มีอำนาจในการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ปฏิบัติตามการควบคุมกำกับของอัยการ จึงเป็นผลดีต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน การสอบสวนเพื่อนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลในการพิสูจน์การกระทำผิด ซึ่งกรณีการให้อำนาจอัยการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานยังเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจในการอำนวยความยุติธรรม และยัง

มีอำนาจควบคุมกำกับการสืบสวนสอบสวนเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นไปตามแนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล

3.1.2 การสอบสวนของอัยการเยอรมัน ตามหลักกฎหมายของเยอรมันให้อัยการเยอรมัน มีอำนาจในการสอบสวน การฟ้องคดีได้เอง การสอบสวนเริ่มต้นตั้งแต่การรวบรวมพยานหลักฐานเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวน ซึ่งเมื่ออัยการเป็นผู้สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานจึงรู้แนวทางการเสนอพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด ซึ่งการที่อัยการมีอำนาจหน้าที่ดังกล่าวเป็นการแยกอำนาจและถ่วงดุลอำนาจของศาลจากเดิมที่ศาลเป็นผู้สอบสวน ฟ้องคดีพิจารณาพิพากษาเอง

3.1.3 การสอบสวนของอัยการญี่ปุ่น ตามหลักกฎหมายของญี่ปุ่นให้อัยการญี่ปุ่น มีอำนาจในการสอบสวนสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ฟ้องคดีตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการรวบรวมพยานหลักฐานและทราบข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกธรรมชาติและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและเป็นการแยกอำนาจและคานอำนาจกัน

3.1.4 การสอบสวนของพนักงานอัยการเกาหลี กฎหมายให้พนักงานอัยการเกาหลีได้ มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา สามารถเข้าไปสอบสวนคดีอาญาได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุ โดยการสอบสวนมีอำนาจตั้งแต่ชั้นรวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจสอบที่เกิดเหตุ แจ้งข้อหาดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ฟ้องคดีต่อศาล

4. เปรียบเทียบการสอบสวนของอัยการต่างประเทศกับพนักงานอัยการไทย

กรณีอัยการของฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ทั้งสี่ประเทศดังกล่าวซึ่งมีอำนาจในการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน การฟ้องคดีอาญา โดยเมื่อเกิดเหตุคดีอาญาขึ้นอัยการต่างประเทศมีอำนาจเริ่มทำการสอบสวนได้ทันทีซึ่งทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานทำได้ทันต่อเหตุการณ์พยานหลักฐานยังไม่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไข และเมื่อสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้ใดกระทำความผิด อัยการต่างประเทศสามารถแจ้งข้อกล่าวหาได้ทันที ประชาชนได้รับรู้ว่าผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งแตกต่างจากพนักงานอัยการไทย ซึ่งกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจในการสอบสวนในคดีซึ่งเกิดในราชอาณาจักร ซึ่งอำนาจการสอบสวนเป็นของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจข้อยุติธรรมตำรวจตรีขึ้นไปมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาที่เกิดในเขตรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 มาตรา 17 ซึ่งให้อำนาจการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีซึ่งเริ่มต้นจากพนักงานอัยการซึ่งเป็นการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน

เช่นกัน แต่ตามมาตราดังกล่าวไม่ได้หมายความว่าถึงมีอำนาจสอบสวนในคดีอาญาทั่วไป และในความคิดที่กระทำนอกราชอาณาจักรหรือเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ส่วนความผิดอาญาทั่วไปซึ่งเกิดในเขตรับผิดชอบของอัยการ ซึ่งรายงานการศึกษาอิสระฉบับนี้ศึกษาถึงกรณีการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ซึ่งการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือกรณีผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อันตรายแก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งหากพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวน เช่นเดียวกับอัยการต่างประเทศตามที่กล่าวมา ย่อมเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและหลักการยุติธรรมและเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลคานอำนาจกันระหว่างเจ้าหน้าที่ซึ่งทำให้เกิดการตาย กับพนักงานสอบสวน ดังนั้นการให้อำนาจสอบสวนในคดีวิสามัญฆาตกรรมเป็นของพนักงานอัยการย่อมเป็นผลดีต่อการรวบรวมพยานหลักฐานในการนำเสนอต่อศาลในการวินิจฉัยว่าเจ้าพนักงานได้กระทำการตามหน้าที่หรือเจตนาฆ่าผู้อื่นตาย

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบการสอบสวนของอัยการต่างประเทศกับพนักงานอัยการไทย
ในคดีวิสามัญฆาตกรรม

ตารางเปรียบเทียบการสอบสวนของอัยการต่างประเทศกับพนักงานอัยการไทยในคดี วิสามัญฆาตกรรม				
อัยการฝรั่งเศส	อัยการเยอรมัน	อัยการญี่ปุ่น	พนักงานอัยการ เกาหลีใต้	พนักงานอัยการ ไทย
- มีอำนาจ สอบสวนทันที	- มีอำนาจ สอบสวนทันที	- มีอำนาจ สอบสวนทันที	- มีอำนาจ สอบสวนทันที	- ให้พนักงาน สอบสวนแจ้งให้
- รวบรวม	- รวบรวม	- รวบรวม	- รวบรวม	เข้าร่วมสอบสวน
พยานหลักฐาน	พยานหลักฐาน	พยานหลักฐาน	พยานหลักฐาน	- ร่วมรวบรวม
- ฟ้องคดี	- ฟ้องคดี	- ฟ้องคดี	- ฟ้องคดี	พยานหลักฐาน - ฟ้องคดี

5. วิเคราะห์ปัญหาการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีวิสามัญฆาตกรรม

ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีวิสามัญฆาตกรรมซึ่งได้มีการนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลให้วินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงแล้ว มีคดีที่เป็นที่เคลือบแคลงสงสัยของประชาชนในการปฏิบัติตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งได้ทำให้เกิดการตาย ดังนี้

5.1 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำวิสามัญฆาตกรรม โจ้ ค่านช้าง ที่จังหวัดสุพรรณบุรี

เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2539 เวลากลางวัน นายศุภกฤษณ์ เรือนใจมันหรือโจ้ ค่านช้าง หัวหน้าแก๊ง นายสุบิน เรือนใจมัน นายประสิทธิ์โพธิ์หอม นายยิว ปริวัตรสกุลแก้ว นายหยัด และนายปราโมทย์ นำอาวุธสงครามหัวฉ่านายอุบลหรือเล็ก บุญช่วย อายุ 31 ปี หลังถูกหักหลังในการค้ายาบ้าร่วมกัน แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจสกัดคนร้ายไว้โดยคนร้ายเข้าไปหลบใต้ถุนบ้านเลขที่ 107/1 หมู่ 5 ต.บางใหญ่ อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี โดยมีตัวประกัน 3 คนคือนายประสงค์ ครุฑใจกล้า เจ้าของบ้านซึ่งป่วยเป็นอัมพาต นางบรรยงค์ ช้อทน ภรรยา ค.ญ.ประสาน ครุฑใจ อายุ 11 ขวบ ลูกสาว อยู่ในบ้านซึ่งเป็นบ้านใต้ถุนสูง มีน้ำท่วมรอบบ้าน มีการยิงต่อสู้ประทะกันต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ โดย พล.ต.อ.ส้าง บุญนาค นิ่งเฮลิคอปเตอร์ เดินทางไปบัญชาการด้วยตนเอง และเรียกประชุมนายตำรวจที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางคลี่คลาย มีคำสั่งให้ใช้การเจรจาเกลี้ยกล่อม และให้ตำรวจล้อมตัวบ้านไว้ พร้อมส่ง พล.ต.อ.อัศวิน ขวัญเมือง(ยศในขณะนั้น) ผู้บังคับการกองปราบปราม ถอดเครื่องแบบถือโทรโข่งเข้าไปเจรจากับคนร้ายทั้ง 6 คน ขอมปล่อยตัวประกันและขอมอบตัว ต่อมาคนร้ายทั้ง 6 ถูกใส่กุญแจมือและถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจพาลูยน้ำมาจนถึงฝั่ง เหตุการณ์ที่ดูว่าจะคลี่คลายไปด้วยดี กลับตาลปัตรอย่างไม่น่าเชื่อว่า คำให้การของฝ่ายตำรวจบอกว่า คนร้ายได้ขอให้ตำรวจนำตัวกลับเข้าไปในบ้านอีกรอบ เพื่อค้นหาอาวุธของกลาง ตำรวจจึงพากลับไปตามที่ร้องขอ หลังเข้าไปในบ้าน 20 นาที เกิดมีเสียงปืนรัวขึ้น ลั่นเสียงปืนคนร้ายทั้ง 6 คนถูกวิสามัญฆาตกรรมตายเรียบ จนเป็นตำนานข่าวไปทั่วโลก ซึ่งเป็นคดีที่พนักงานสอบสวนต้องทำสำนวนชั้นสูตรพลิกศพตามกฎหมาย

วิเคราะห์คดีตามที่ยกตัวอย่างดังกล่าวนี้ เห็นว่าเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับคนร้ายได้แล้วไม่มีเหตุผลที่คนร้ายจะสามารถต่อสู้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เนื่องจากคนร้ายถูกใส่กุญแจมือ จึงไม่สามารถจะหาอาวุธมาต่อสู้ได้ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่าคนร้ายต่อสู้ก็ไม่ปรากฏว่าคนร้ายใช้อาวุธใดต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีอาวุธปืนจึงไม่มีเหตุผลสมควรตามคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ตำรวจการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าว จึงทำให้ประชาชนสนใจว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่เป็นไปตามอำนาจหน้าที่หรือไม่อย่างไร คดีนี้พนักงานสอบสวนก็เป็นเจ้าพนักงานตำรวจ และในขณะปี 2539 มีเพียงแพทย์ประจำโรงพยาบาลเท่านั้นเข้าร่วมชั้นสูตรพลิกศพ ซึ่งการตรวจที่เกิด

เหตุ การรวบรวมพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุ อาจมีการจัดเก็บหรือจัดเตรียมสถานที่เกิดเหตุเพื่อไม่ให้ปรากฏหลักฐานให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ ซึ่งในเวลาต่อมาบ้านหลังเกิดเหตุถูกรื้อ จึงไม่ปรากฏหลักฐานให้ตรวจสอบ จึงถือว่าหลักฐานถูกทำลายเพื่อไม่ให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง ต่อมาจึงมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 21) พ.ศ.2542 บัญญัติให้พนักงานอัยการและเจ้าพนักงานปกครองตำแหน่งตั้งแต่ระดับปลัดอำเภอหรือเทียบเท่าขึ้นไป ร่วมกับพนักงานสอบสวนและแพทย์ทำการชันสูตรพลิกศพ เพื่อเป็นคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งไม่ว่าผู้ตายจะเป็นคนร้ายหรือผู้บริสุทธิ์ซึ่งการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

5.2 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจวิสามัญฆาตกรรม โจ๊ก ไข่เจียว เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2553 เด็กชายโกถิ่น ดีผิว หรือน้องโตมี โดยสารรถยนต์เก๋งกับญาติไปตามถนนในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถูกนายชาญชัย ประสงค์ศิลป์ หรือโจ๊ก ไข่เจียว ซึ่งนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ โดยมีนายมงคล ประสงค์ศิลป์ น้องชายจับขี่รถจักรยานยนต์บิ๊กไบท์ มาตามถนนและนายชาญชัย ประสงค์ศิลป์ ใช้อาวุธปืนยิงถล่มใส่รถยนต์ดังกล่าวโดยไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกัน ทำให้เด็กชายโกถิ่น ดีผิว ถึงแก่ความตาย เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสืบสวนจนทราบว่านายชาญชัย ประสงค์ศิลป์ กับน้องชายเป็นคนร้าย ต่อมาวันที่ 11 ธันวาคม 2553 เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าทำการจับกุมนายชาญชัย ประสงค์ศิลป์ ที่สมาคมแมนชั่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการเข้าจับกุมดังกล่าวมีการยิงต่อสู้กัน และมีคลิปวิดีโอ ออกมาเผยแพร่ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถควบคุมสถานการณ์ได้แล้ว แต่มีการยิงซ้ำเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และไม่ให้นายโจ๊ก ไข่เจียว ยิงต่อสู้ได้ โดยมีรายงานว่ากระสุนปืนถูกที่ศีรษะนายโจ๊ก ไข่เจียว จำนวน 4 นัด

ซึ่งนักสิทธิมนุษยชนได้ตั้งข้อสังเกตว่ากรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจยิงถูกที่ศีรษะนายโจ๊ก ไข่เจียวแล้วยอมไม่สามารถยิงตอบโต้ได้ แต่กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจยิงซ้ำเป็นการกระทำเกินกว่าเหตุ ไร้มนุษยธรรม และไม่ได้รับการคุ้มครองเรื่องป้องกันตัว ซึ่งการชันสูตรพลิกศพและสอบสวนควรได้รับการดำเนินการเร่งด่วนเพื่อให้ความจริงปรากฏ ซึ่งมีการเรียกร้องให้ตรวจสอบการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจและผู้กระทำความผิดควรได้รับการปราบปรามที่รุนแรงเท่ากับพฤติการณ์กระทำ ความผิดของตนที่กระทำหรือไม่

วิเคราะห์ห้คดีตัวอย่างดังกล่าวนี้มีเสียงสะท้อนทั้งจากนักสิทธิมนุษยชนหรือประชาชนทั่วไปที่ให้กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าดำเนินการไปตามพฤติการณ์เหมาะสมแล้ว กับสิทธิของคนร้ายที่กระทำความผิดโดยใช้ความรุนแรงโดยไม่คำนึงถึงผู้บริสุทธิ์ โดยเห็นว่ากรณีนายโจ๊ก ไข่เจียว ใช้อาวุธปืนยิงใส่รถยนต์ผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงผู้บริสุทธิ์ นายโจ๊ก ไข่เจียวสมควรได้รับ

ผลตอบแทนจากการกระทำของตนเพียงใด ซึ่งเป็นคดีที่ทำให้สังคมเป็นคนตัดสินว่าคนร้ายสมควรได้รับผลตอบแทนจากการกระทำของตนเพียงใด

5.3 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจกระทำวิสามัญฆาตกรรมพันจ่าเอกอรณพ จริยาภรณ์ นายทหารนาวิกโยธิน สังกัดกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 1 กองพลนาวิกโยธินจันทบุรี ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 19442/2555 ว่าเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2543 เวลาประมาณ 19.00 นาฬิกา พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรจันทบุรี ได้รับแจ้งว่ามีการจับกุมคนร้ายลักลอบจัญยานยนต์ แต่คนร้ายใช้อาวุธปืนยิงต่อสู้ขัดขวางการจับกุม เจ้าหน้าที่จึงได้ใช้อาวุธปืนยิงต่อสู้ถูกคนร้ายถึงแก่ความตาย ซึ่งพนักงานสอบสวนไปตรวจสอบพบว่าผู้ตายคือพันจ่าเอกอรณพ จริยาภรณ์ นายทหารนาวิกโยธิน สังกัดกองพันทหารราบที่ 2 กรมทหารราบที่ 1 กองพลนาวิกโยธินจันทบุรี ถูกยิงโดยพันตำรวจโทสุชิน สีใส กับพวก เนื่องจากการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ โดยศาลได้ทำการไต่สวนคำร้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 โดยพนักงานอัยการจังหวัดจันทบุรี ได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดจันทบุรี ขอให้มีการไต่สวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 คดีอาญาหมายเลขดำที่ ช.8/2553 ต่อมาศาลจังหวัดจันทบุรี มีคำสั่งเป็นคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ช.8/2547 ว่าผู้ตายถูกยิงจำนวน 3 นัด โดยที่ผู้ตายจะถึงแก่ความตายได้ถูกควบคุมตัวโดยใส่กุญแจมือทั้งสองข้าง ก่อนที่จะถูกอาวุธปืนของพันตำรวจโทสุชิน สีใสและจ่าสิบตำรวจพิชิต วัฒนชัย ยิงรวม 3 นัด จนถึงแก่ความตาย

คดีนี้พันตรีหญิงกัญญา จริยาภรณ์ กับพวกร่วมกันเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาแก่ พันตำรวจโทสุชิน สีใส กับพวกรวม 4 คนฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและโดยไตร่ตรองไว้ก่อนและเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ จามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289, 157 ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ 3667/2547 โดยไม่รอผลการสั่งคดีของอัยการสูงสุดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143

ต่อมาอัยการสูงสุดได้มีคำสั่งฟ้องพันตำรวจโทสุชิน สีใส และจ่าสิบตำรวจพิชิต วัฒนชัย ในข้อหาฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาและเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และพนักงานอัยการจังหวัดจันทบุรี ได้ยื่นฟ้องบุคคลทั้งสองต่อศาลจังหวัดจันทบุรีเป็นคดีอาญาหมายเลขดำที่ 34299/2549 คดีนี้มีพันตรีหญิงกัญญา จริยาภรณ์ กับพวกได้ถอนฟ้องคดีอาญาหมายเลขดำที่ 3667/2547 ซึ่งคดีอยู่ระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อขอเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการจังหวัดจันทบุรี โดยศาลอนุญาตให้เข้าเป็นโจทก์ร่วม ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288, 69, 83, จำคุกคนละ 3 ปี จำเลยทั้งสองมีเหตุบรรเทาโทษลดโทษจำคุกจำเลยทั้งสองเหลือจำคุกคนละ 2 ปี โทษจำคุกรอไว้คนละ 2 ปี และให้จำเลยทั้งสองชำระเงินค่าเสียหาย

ให้แก่โจทก์ร่วมที่ 1 จำนวน 240,000 บาท โจทก์ร่วมที่ 2 จำนวน 226,000 บาท โจทก์ร่วมที่ 3 จำนวน 430,000 บาท

โจทก์ร่วมอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 2 พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยทั้งสองผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288,83 จำคุกคนละ 20 ปี คดีนี้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานมายืนยันการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสอง ทำให้การของจำเลยทั้งสองจึงเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาลดโทษจำคุกจำเลยทั้งสองคนละกึ่งหนึ่งคงจำคุกคนละ 10 ปี นอกจากนี้แก้ไขเป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

จำเลยทั้งสองฎีกา ศาลฎีกาพิพากษาว่าแม้คดีนี้โจทก์และโจทก์ร่วมไม่มีประจักษ์พยานมายืนยันการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสอง แต่ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอาวุธปืนติดตัวทั้งสองคน ผู้ตายถูกระสุนปืนยิง จำนวน 3 นัด โดยเฉพาะบริเวณหลังและหน้าอกด้านซ้ายตรงกับตำแหน่งของหัวใจแสดงว่าผู้ตายถูกยิงทั้งทางด้านหลังและด้านหน้าบริเวณตำแหน่งอวัยวะสำคัญของร่างกาย อันเป็นการใช้อาวุธปืนยิง โดยมีเจตนาฆ่าให้ถึงแก่ความตาย และปรากฏว่ามีการใช้กุญแจมือผู้ตายไว้ก่อนผู้ตายถึงแก่ความตาย โดยผู้ตายอยู่ในภาวะไม่สามารถใช้มือป้องกันไว้ได้เลย พยานหลักฐานของโจทก์และโจทก์ร่วมจึงมีน้ำหนักเชื่อว่าผู้ตายถูกใช้กุญแจมือไว้ตั้งแต่ก่อนถูกยิงบริเวณกลางหลังและที่หน้าอกด้านซ้าย ผู้ตายจึงไม่อาจก่อกันตรายอันจำเลยทั้งสองจะอ้างเป็นเหตุป้องกันโดยชอบได้ ส่วนที่จำเลยทั้งสองนำสืบว่าผู้ตายใช้อาวุธปืนยิงจำเลยทั้งสอง 2 นัด จำเลยทั้งสองยิงสวนไปคนละ 1 นัด ขณะยื่นกอดรัดกันจำเลยผู้ตายใช้อาวุธปืนยิงอีก 1 นัด จำเลยที่ 2 ใช้อาวุธปืนยิงไปที่หลังผู้ตาย 1 นัดขณะที่กดผู้ตายลงกับพื้นลักษณะนอนหงายจำเลยที่ 1 เดินไปที่ปลายเท้าผู้ตาย ผู้ตายยกตัวขึ้นในมือถือปืนลักษณะจะยิงจำเลยที่ 1 ใช้อาวุธปืนยิงไปที่ตัวผู้ตาย 1 นัดถูกที่อกผู้ตายแล้วจำเลยทั้งสองช่วยก้มตัวผู้ตายและใช้กุญแจมือไพล่หลังลักษณะรัดไปเต็มที่ ซึ่งผู้ตายยังคืนรนอยู่ ซึ่งคำเบิกความของจำเลยทั้งสองมีพิรุธอยู่ซึ่งผู้ตายเป็นทหารสังกัดหน่วยนาวิกโยธิน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการต่อสู้และใช้อาวุธปืนเป็นอย่างดีไม่น่าเชื่อว่า ในระยะ 5 เมตรผู้ตายจะยิงจำเลยทั้งสองไม่ถูกเลยสักนัด เป็นลักษณะการต่อสู้ที่ผิดธรรมชาติและไม่สมเหตุสมผลอย่างยิ่ง ผู้ตายถูกจำเลยทั้งสองยิงหลายนัด โดยเฉพาะนัดสุดท้ายถูกยิงที่หน้าอกด้านซ้ายตรงตำแหน่งหัวใจ แสดงว่าผู้ตายไม่มีแรงจะคืนรนต่อสู้ขัดขืนจำเลยทั้งสองอีกต่อไป ไม่มีเหตุผลที่จำเลยทั้งสองจะใช้กุญแจมือผู้ตาย ข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมายและผู้ตายมีส่วนก่อให้เกิดความเสียหายพิพากษายืน

วิเคราะห์คดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่กล่าวมาข้างต้นเห็นว่าบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการที่เข้าร่วมชั้นอุทธรณ์พิพากษและเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนมีความสำคัญเป็นอย่าง

ยิ่งต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน ตั้งแต่เริ่มต้นของการสอบสวน ตั้งแต่การเก็บพยานหลักฐานทุก
 อย่างในที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพที่เกิดเหตุ ถ่ายภาพลักษณะกระทำความผิด รวมทั้งการใส่กุญแจมือ
 ผู้ตาย ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ ถ่ายภาพบาดแผลของผู้ตาย ซึ่งพยานซึ่งรวบรวมได้ครบถ้วน ย่อมทำ
 ให้การสืบหาข้อเท็จจริงในการนำพยานเข้าสืบเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพื่อเป็นการให้เกิดความ
 ยุติธรรมและการได้ข้อเท็จจริงเสนอต่อสาธารณชนได้รับทราบข้อมูลครบถ้วน กรณีหากไม่
 รวบรวมพยานหลักฐานให้ละเอียด ไม่มีการเก็บพยานหลักฐานการใส่กุญแจมือ หรือแพทย์ผู้
 ชันสูตรไม่มีความละเอียดในการตรวจชันสูตรบาดแผล ตำแหน่งของบาดแผล ย่อมอาจทำให้ผลคดี
 เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งคดีลักษณะแบบนี้ย่อมไม่มีประจักษ์พยานมายืนยันการกระทำของเจ้าพนักงาน
 และคดีไม่ปรากฏหลักฐานว่าพนักงานสอบสวนได้ตรวจสอบคราบผลเขม่าดินปืนที่มือผู้ตาย
 เพื่อให้ทราบว่ามีการยิงต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งต่อมาได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยทั้งสองหรือไม่ ซึ่ง
 เป็นประเด็นให้ผู้เข้าร่วมชันสูตรพลิกศพคนตายซึ่งเกิดจากการกระทำของเจ้าพนักงานต้องมีความ
 ละเอียดรอบคอบและเก็บวัตถุพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น และหาก
 บาดแผลสามารถตรวจสอบคราบเขม่าดินปืนที่บริเวณบาดแผลได้ย่อมจะทำให้ทราบว่ามีการยิงผู้ตาย
 ได้กระทำในลักษณะประชิดหรือไม่ ซึ่งตามที่จำเลยทั้งสองนำสืบว่าได้ก่อคดีกับผู้ตายแล้วมีการยิง
 กัน การยิงในลักษณะก่อคดีกันย่อมเกิดขึ้นในระยะประชิด ย่อมเกิดคราบเขม่าดินปืนที่ปากแผลได้
 ทั้งนี้การศึกษาวินิจฉัยการรวบรวมพยานหลักฐานจากคำพิพากษาย่อมทำให้เกิดประเด็นให้
 ผู้เข้าร่วมสอบสวนได้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดให้ครบถ้วน ทั้งพยานเอกสาร วัตถุ
 พยาน หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาในชั้นสืบพยาน กรณีการ
 ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการชันสูตรพลิกศพตั้งแต่ในอดีตเรื่อยมา เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อ
 ประชาชนต่อสังคม เพื่อเป็นการคานอำนาจในการสอบสวนเพื่อไม่ให้ผลคดีเกิดความเบี่ยงเบน
 ซึ่งหลายๆ คดีที่เกิดขึ้น บางคดีเกิดขึ้นจากการกระทำที่เกินกว่าเหตุ เกินกว่าความจำเป็น
 แต่เจ้าพนักงานมักอ้างว่าเป็นการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ โดยไม่ได้มองว่าเกิดจากความผิดพลาด
 จากการกระทำของผู้ปฏิบัติ

เมื่อกฎหมายให้พนักงานอัยการเข้าไปร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน จึงทำ
 ให้การรวบรวมพยานหลักฐานซึ่งพนักงานสอบสวนต้องดำเนินการต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ
 รวมทั้งพนักงานอัยการมีอำนาจให้คำแนะนำ ตรวจสอบพยานหลักฐาน ถามปากคำหรือสั่งให้ถาม
 ปากคำพยานที่เกี่ยวข้องได้ตั้งแต่เริ่มการทำสำนวนสอบสวนนับแต่โอกาสแรกเท่าที่จะพึงกระทำได้
 ดังนั้นการแจ้งให้พนักงานอัยการทราบเหตุ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเข้าร่วมสอบสวนกับ
 พนักงานสอบสวน ซึ่งหากพนักงานสอบสวนมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนอันควรไม่อาจรอพนักงานอัยการ
 เข้าร่วมในการทำสำนวนการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนการสอบสวนต่อไปได้ แต่

ต้องบันทึกเหตุที่ไม่อาจรอฟ้องงานอัยการไว้ในสำนวน ดังนั้นเห็นแล้วว่าการคาดการณ์ไว้ว่าจะเกิดเหตุที่ไม่อาจรอฟ้องงานอัยการได้ ซึ่งกรณีหากมีเหตุอันจำเป็นจริงๆ และสมควร แต่กรณีในปัจจุบันการแจ้งเหตุยังคงเป็นหน้าที่พนักงานสอบสวน ดังนั้น หากการแจ้งเหตุเกิดความล่าช้าก็อาจทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เกิดปัญหาขึ้นหรือเกิดเหตุแทรกซ้อนอันเป็นอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐานเช่นเกิดฝนตกหนักในสถานที่เกิดเหตุอันอาจเกิดผลต่อพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุถูกน้ำฝนชะล้างได้ การรวบรวมพยานหลักฐานอาจมีความจำเป็นต้องดำเนินการทันทีเพื่อป้องกันเหตุแทรกซ้อนดังกล่าวหรือเกิดอุปสรรคต่อการรวบรวมพยานหลักฐาน ทั้งนี้การที่พนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน หากเกิดข้อขัดแย้งขึ้นในระหว่างการสอบสวน ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155/1 พนักงานสอบสวนยังคงเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งในกรณีเช่นนี้พนักงานอัยการที่เข้าร่วมทำสำนวนการสอบสวนอาจทำความเห็นแย้งในประเด็นที่ตนไม่เห็นพ้องด้วยไว้ในสำนวนการสอบสวนดังกล่าวว่ามีประเด็นใดที่พนักงานสอบสวนไม่ได้ดำเนินการหรือการรวบรวมพยานหลักฐานใดอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบต่อความยุติธรรม แต่ในประเด็นดังกล่าวนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลในชั้นไต่สวนคำร้อง ยังคงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการในการนำพยานเข้าสืบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 วรรคห้าซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อได้รับสำนวนชั้นสูตรพลิกศพแล้ว ให้พนักงานอัยการทำคำร้องต่อศาลชั้นต้นแห่งท้องที่ที่ศพนั้นอยู่ เพื่อให้ศาลทำการไต่สวนและทำคำสั่งว่าผู้ตายคือใคร ตายที่ไหน เมื่อใดและถึงเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ถ้าตายโดยทำร้ายให้กล่าวว่าใครเป็นผู้กระทำร้ายเท่าที่จะทราบได้...” ซึ่งการยื่นคำร้องตามมาตรา 150 ยังคงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการและในมาตราเดียวกันวรรคเจ็ดยังบัญญัติว่า “...และให้พนักงานอัยการนำพยานหลักฐานทั้งปวงที่แสดงถึงการตายมาสืบ” ดังนั้นในการนำพยานเข้าสืบยังคงเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ ซึ่งกรณีการรวบรวมพยานหลักฐานในสำนวนการชันสูตรพลิกศพ หากเห็นว่าพยานหลักฐานใดที่พนักงานอัยการเห็นว่ามีความจำเป็นพนักงานอัยการสามารถสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 155 ซึ่งบัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้อันว่าด้วยการสอบสวนมาใช้แก่การชันสูตรพลิกศพโดยอนุโลม...” ดังนั้นในชั้นการสอบสวนหากพนักงานอัยการให้คำแนะนำแล้วพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการ ยังมีขั้นตอนซึ่งพนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการพิจารณา ซึ่งพนักงานอัยการสามารถสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมโดยรวบรวมพยานหลักฐานที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาในชั้นไต่สวนคำร้องได้อีกครั้งหนึ่ง เห็นว่าในการทำสำนวนการสอบสวนในคดีชันสูตรพลิกศพ ซึ่งให้พนักงานอัยการเข้าร่วมทำสำนวนการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนตั้งแต่ต้น แต่การรวบรวมพยานหลักฐาน

อาจ มีข้อขัดข้องและจำเป็นในบางประการที่อาจต้องให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม เพื่อให้ได้พยานหลักฐานครบถ้วนแก่การวินิจฉัยสั่งคดีของศาลและการเข้าร่วมทำสำนวนการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนไม่ได้เป็นอุปสรรค หรือทำให้การสอบสวนเกิดความยุ่งยากแต่อย่างใด แต่กลับเป็นการทำให้การสอบสวนมีการกระทำเก็บพยานหลักฐานได้รายละเอียดรอบคอบครบถ้วนมากยิ่งขึ้นและยังทำให้เกิดความร่วมมือประสานกันในการรวบรวมพยานหลักฐานที่สำคัญเข้ามาในคดี ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานดังกล่าวอาจมาจากการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยตนเองของพนักงานสอบสวนหรือผู้อื่นส่งให้พนักงานสอบสวนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสอบสวนหรือผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ได้ทำความเห็นหรือส่งหลักฐานเพื่อใช้ประกอบคดี ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นพนักงานสอบสวนไม่ได้จำกัดเพียงทำด้วยตนเองเท่านั้นพยานหลักฐานทุกอย่างที่เป็นประโยชน์ ซึ่งอาจเป็นพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ก็อาจจำเป็นต่อการวินิจฉัยสั่งคดีของศาล ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาว่าเจ้าพนักงานไม่ได้ให้ความเป็นธรรมต่อฝ่ายผู้ตาย ทั้งนี้การทำสำนวนการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายซึ่งได้แก้ไขแล้วนี้

กรณีการสอบสวนดังกล่าวซึ่งพนักงานอัยการเข้าร่วมในการสอบสวนนั้น เห็นว่า แม้จะทำให้เกิดความยุติธรรมและเป็นการคานอำนาจกันระหว่างเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ แต่พนักงานสอบสวนยังเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งการให้ความยุติธรรมดังกล่าวหากเป็นกรณีการตายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอ้างว่าผู้ตายต่อสู้ขัดขวางหรือการกระทำตามหน้าที่แล้วเมื่อพนักงานสอบสวนยังเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียวกันย่อมเป็นที่เคลือบแคลงของญาติผู้ตาย ในการที่จะนำเสนอพยานหลักฐานเพื่อเป็นการนำข้อเท็จจริงมานำเสนอต่อศาลให้วินิจฉัยและในชั้นศาลฝ่ายผู้ตายสามารถนำพยานหลักฐานมาถามค้าน มาคัดค้านได้ ดังนั้นกรณีการตายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีอำนาจสอบสวนแล้ว ควรมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระมีอำนาจสอบสวนในคดีที่การตายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าวเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้ได้รับความยุติธรรมตามกฎหมาย

5.4 กรณีการชุมนุมของประชาชนซึ่งเกิดเหตุ การปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่สนามกีฬาไทย-ญี่ปุ่น ดินแดง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2556 ซึ่งเป็นสถานที่เจ้าหน้าที่คณะกรรมการเลือกตั้ง ได้จัดเป็นสถานที่รับสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งในวันดังกล่าวมีมวลชนกลุ่มเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) เคลื่อนขบวนไปปิดล้อมสถานที่และฝ่ายเจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการขัดขวางการ

รับสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว ทำให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจระดมกำลังเข้าสกัดกั้นทำให้เกิดการปะทะกันและมีการใช้อาวุธปืนยิงกัน โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกยิงเสียชีวิต 1 คน ฝ่ายผู้ชุมนุมถูกยิงเสียชีวิต 1 คน ฝ่ายตำรวจก็อ้างว่ากระสุนปืนมาจากฝ่ายผู้ชุมนุม ฝ่ายผู้ชุมนุมยืนยันว่ากระสุนปืนมาจากฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยืนยันว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอาวุธ มีเพียงกระบองและโล่ ขณะเดียวกันเวลาต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่าอาวุธปืนหายไปจากการปะทะจำนวน 21 กระบอก ซึ่งแสดงว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอาวุธปืนจำนวนมาก ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจยืนยันว่าชายชุดดำบนหลังคาตึกที่ปรากฏตามภาพถ่ายมุมสูงขึ้นไปสังเกตการณ์ เท่านั้นไม่มีอาวุธ ซึ่งเป็นการแถลงข่าวในลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างแถลงข่าวเพื่อเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตน ดังนั้นเมื่อมีการตายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจในลักษณะซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ควรจะให้หน่วยงานอื่นเข้าไปทำการสอบสวนเพื่อความโปร่งใส ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานจากหน่วยที่ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ย่อมเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่ายไม่มีเอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดและย่อมได้รับการเชื่อถือในการรวบรวมพยานหลักฐาน ขณะเดียวกันในเหตุการณ์ดังกล่าวเมื่อเจ้าหน้าที่ทหารเข้าไปตรวจสอบที่เกิดเหตุก็มีภาพถ่ายอาวุธจำนวนมาก ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจัดเตรียมไว้ปราบปรามการชุมนุมของประชาชน ขณะเดียวกันฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจก็นำระเบิดป้องกันจำนวนมาก มาแถลงข่าวอ้างว่ายึดได้จากผู้ชุมนุม และมีการนำตัวเด็กชายอายุ 15 ปีมาแถลงข่าวว่ารับจ้างมาก่อนความรุนแรง ซึ่งก็ยืนยันว่าการดำเนินการดังกล่าวก็เพื่อประโยชน์ในความชอบธรรมในการดำเนินการของฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจแก่กระจายไปในหมู่ผู้ชุมนุมว่าไม่ได้รับความยุติธรรม เนื่องจากการชุมนุมโดยปราศจากอาวุธ แต่ความรุนแรงเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ระดมยิงแก๊สน้ำตา การยิงกระสุนยาง การยิงอาวุธใส่ผู้ชุมนุม การทุบรถผู้เข้าร่วมชุมนุมต่างทำให้เกิดข่าวสารในแง่ลบต่อภาพลักษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจว่ากระทำเกินกว่าเหตุและกระทำความรุนแรงต่อประชาชน การแสวงหาแนวทางเพื่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนรวมทั้งผู้ที่ถึงแก่ความตายและสิทธิเรียกร้องของญาติพี่น้องผู้ตายว่าการตายย่อมไม่เสียเปล่า ย่อมมีสิทธิเรียกร้องจากฝ่ายที่กระทำให้เกิดการตายได้ ซึ่งในกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างว่ากระสุนปืนถูกยิงมาจากทางฝ่ายผู้ชุมนุมซึ่งฝ่ายผู้ชุมนุมก็ยืนยันว่าไม่มีอาวุธ ทางฝ่ายผู้ชุมนุมก็ยืนยันว่ากระสุนปืนที่ถูกผู้ชุมนุมถูกยิงมาจากฝ่ายตำรวจ ทางฝ่ายตำรวจก็ยืนยันว่าไม่มีอาวุธปืน เห็นว่าคำให้การต่างขัดแย้งต่อข้อเท็จจริงซึ่งรับทราบทางสื่อมวลชน ดังนั้นการให้หน่วยงานกลางที่ไม่เกี่ยวข้องทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานย่อมเป็นการประกันความยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่ายอย่างแน่นอน และเมื่อเกิดความยุติธรรมหากผลของการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายผู้เสียหายย่อมสามารถเรียกร้องค่าทดแทนจากหน่วยงานต้นสังกัดฝ่ายที่กระทำได้โดยอาจได้รับการเยียวยาหรือการทดแทนค่าสินไหมตามพฤติการณ์และความร้ายแรงที่เหมาะสม การจะได้รับการ

การเชี่ยวชาญดังกล่าวนี้ย่อมต้องมีความจำเป็นในการแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคในการจะ
นำเสนอพยานหลักฐานเพื่อความยุติธรรมและเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ
ประกอบกับการพัฒนากฎหมายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคมยังคงต้องจำเป็นต้องมีการพัฒนา
และแก้ไขให้ทันและเหมาะสมกับเหตุการณ์ สภาพเศรษฐกิจและความเจริญของสังคมต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษา ปัญหา แนวคิด กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน รวมถึงการศึกษากฎหมายต่างประเทศ กรณีการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ในคดีที่มีการตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือในกรณีและผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัตโนมัติของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ทราบข้อเท็จจริง รายละเอียดพยานหลักฐานในคดีดังกล่าว จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายพบว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือข้าราชการตำรวจตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปที่เกิดเหตุแห่งการตายเกิดขึ้นในเขตอำนาจเป็นพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการร่วมทำสำนวนการสอบสวน กรณีพนักงานสอบสวนที่เป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดหน่วยงานเดียวกับผู้ที่ทำให้เกิดการตายเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานอาจทำให้สำนวนการสอบสวนไม่ละเอียดรอบคอบครบถ้วน ทำให้การนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลไม่ครบถ้วนมีผลต่อการวินิจฉัยของศาลและจากคดีวิสามัญฆาตกรรมหลายคดีซึ่งได้ทำการศึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนซึ่งไม่ละเอียดครบถ้วน และบางคดีการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจบ่งชี้ว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิของประชาชน มีนักสิทธิมนุษยชนได้โต้แย้งไว้จนมีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา โดยเพิ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐหน่วยงานอื่นเข้าไปร่วมชั้นสูตรศพและร่วมทำสำนวนสอบสวนแต่ก็ยังมีประเด็นปัญหาข้อสงสัยของประชาชนว่าการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานว่ากระทำด้วยความสุจริต โปร่งใสช่วยเหลือกันหรือไม่

จากการศึกษาหลักกฎหมายของต่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิประชาชน การชั้นสูตรศพ การสอบสวน พบว่ากฎหมายต่างประเทศได้ให้การคุ้มครองสิทธิของประชาชนของคนที่เสียชีวิตและเสรีภาพในร่างกาย ในการชั้นสูตรศพของต่างประเทศมีเจ้าหน้าที่ชั้นสูตร โดยเฉพาะซึ่งไม่ใช่พนักงานสอบสวนและอัยการต่างประเทศมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาที่เกิดในเขตรับผิดชอบ โดยเฉพาะพนักงานอัยการของประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งมีอำนาจเข้าไปทำการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในคดีที่เกิดขึ้นได้ทันที ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานทำได้รวดเร็ว

พยานหลักฐานไม่ถูกทำลายหรือสูญหาย ซึ่งมีผลต่อการวินิจฉัยคดีของศาล จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศดังกล่าวเห็นว่าแตกต่างกับกฎหมายไทย ซึ่งให้อำนาจในการสอบสวนคดีที่มีการตายเกิดขึ้นจากการวิสามัญฆาตกรรมรวมอยู่ในคดีอาญาทั่วไป ซึ่งอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองหรือข้าราชการตำรวจตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไปเป็นพนักงานสอบสวน โดยมีพนักงานอัยการเข้าร่วมทำสอบสวนคดีชั้นสูตรพลิกศพ แต่ในการสอบสวนคดีชั้นสูตรพลิกศพดังกล่าวแม้มีพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนด้วย แต่เนื่องจากพนักงานสอบสวนและผู้กระทำให้เกิดการตายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรตาย ยังเป็นข้าราชการในสังกัดเดียวกันจึงทำให้เกิดความสงสัยเคลือบแคลงใจว่าการรวบรวมพยานหลักฐานจะทำด้วยความละเอียดรอบคอบเพื่อให้เกิดความยุติธรรมหรือไม่ หากแยกการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรมที่การตายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการเป็นผู้ทำการสอบสวน ย่อมทำให้เกิดการตรวจสอบและการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันและโปร่งใสประชาชนสามารถ ตรวจสอบและขอทราบรายละเอียดพยานหลักฐานได้

จากคดีตัวอย่างที่ได้ศึกษาข้างต้นซึ่งการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ เกิดความเคลือบแคลงใจของประชาชนว่าเจ้าหน้าที่ที่กระทำให้เกิดการตายทำตามหน้าที่จริงหรือไม่หรือเกิดจากการเจตนาทำให้ตาย ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของอัยการต่างประเทศที่มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาและเป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าในแนวทางการสอบสวนของพนักงานอัยการเกาหลีใต้มีความเหมาะสมในการนำมาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยเพื่อให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนเช่นพนักงานอัยการเกาหลีใต้ในการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ปัจจุบันองค์กรอัยการเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งมีหน้าที่บทบาทในการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน และตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553 มาตรา 17 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีที่เริ่มต้นจากพนักงานอัยการ ซึ่งเมื่อพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนคดีบางประเภทได้ หากนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ตามที่กล่าวมาแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้พนักงานอัยการเป็นผู้สอบสวนในคดีวิสามัญฆาตกรรมซึ่งการตายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ทำให้ตาย ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ การตรวจที่เกิดเหตุ ร่วมกับบุคคลอื่นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สหวิชาชีพยอมเป็นการให้การคุ้มครองสิทธิประชาชนตามหลักยุติธรรม และมีใช้กรณีการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนหรือร่วมทำสำนวนการสอบสวนกับ

พนักงานสอบสวนแล้ว ย่อมเกิดผลดีในการรวบรวมพยานหลักฐานนำเสนอต่อศาลเป็นการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

จากกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการสอบสวนคดีวิสามัญฆาตกรรม จึงเห็นควรแก้ไข ปัญหาโดยให้ปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยบัญญัติให้การตายใน กรณีซึ่งการตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อ้างว่า กระทำการตามหน้าที่หรือในกรณีที่ผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ดังกล่าวให้พนักงานอัยการที่มีอำนาจหน้าที่ใน พื้นที่เกิดเหตุแห่งการตายเป็นผู้ทำการสอบสวน โดยกำหนดข้อเสนอแนะดังนี้

1) ให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในคดีวิสามัญ ฆาตกรรม โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ปฏิบัติตามการควบคุม กำกับของพนักงานอัยการ เพื่อถ่วงดุล อำนาจดังเช่นอัยการของฝรั่งเศส ประเทศเยอรมันหรือ

2) ให้พนักงานอัยการมีอำนาจเต็มในการสอบสวน ดังเช่นการสอบสวนของอัยการ ญี่ปุ่นและพนักงานอัยการเกาหลีใต้ ให้มีอำนาจสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานได้ทันที เมื่อเกิด เหตุตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด

ข้อเสนอแนะทั้ง 2 ข้อนี้ เป็นแนวทางในการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา ในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในคดีวิสามัญฆาตกรรมต่อไป

ร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่....)

พ.ศ.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 41 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2550 บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา(ฉบับที่.....) พ.ศ.....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งแ่ดสิบวันนับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้เพิ่มเติมข้อความต่อไปนี้เป็นมาตรา 155/2 แห่งประมวลกฎหมายวิธี
พิจารณาความอาญา

“มาตรา 155/2 การสอบสวนในกรณีที่มีการตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของเจ้าพนักงาน
ปกครองหรือของเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือในกรณีที่ผู้ตายถูก
กล่าวหาว่าต่อสู้อัดขวางเจ้าพนักงานปกครองหรือเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตาม
หน้าที่ ให้พนักงานอัยการที่มีอำนาจในพื้นที่เกิดเหตุ หรือเชื่อว่าเหตุเกิด ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นผู้ทำ
การสอบสวน

ในท้องที่ใดมีพนักงานอัยการหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความ
รับผิดชอบของหัวหน้าพนักงานอัยการในท้องที่นั้นหรือผู้รักษาการแทน

ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ได้รับแจ้งเหตุการณ้ตายตามวรรคหนึ่ง แจ้งเหตุ
ให้พนักงานอัยการแห่งที่ท้องดังกล่าวทราบโดยเร็วที่สุดและให้ทำบันทึกการแจ้งเหตุดังกล่าวไว้
เป็นหลักฐานด้วย”

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือเนื่องจากการทำสำนวนชั้นสูตรพลิก
ศพในกรณีที่การตายเกิดขึ้น โดยการกระทำของพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งอ้างว่า
ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือผู้ตายถูกกล่าวหาว่าต่อสู้อัดขวางเจ้าพนักงานปกครองหรือเจ้าพนักงาน
ตำรวจซึ่งอ้างว่าปฏิบัติราชการตามหน้าที่ เป็นคดีที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่าง

สำคัญ การที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้สอบสวนคดีดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน สมควรให้พนักงานอัยการเป็นผู้ทำการสอบสวนคดี ดังกล่าว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กิตติ บุศยพลากร (2556) การตรวจพิจารณาสำนวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ภาค 1 คู่มือ

ปฏิบัติงาน สำนักงานอัยการสูงสุด

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ กรุงเทพมหานคร หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2000

พิมพ์ครั้งที่ 5

คะนิง ฉาไชย (2528) พยาน คณะกรรมการนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คู่มือพนักงานสอบสวน (กรกฎาคม 2556) ฝ่ายวิชาการสุตรไพศาล สำนักพิมพ์สุตรไพศาล

จิตติ เจริญน้ำ (2538) พยานในคดีอาญา โรงพิมพ์ พิมพ์อักษร

จรัญ ภักดีชนานกุล กุมภาพันธ์ 2551 คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน จีรัชการพิมพ์

จุฑารัตน์ เอื้ออำนวยและคณะ (2549) การดำเนินกระบวนการยุติธรรมใน 3 จังหวัด

ชายแดนภาคใต้

ณรงค์ ใจหาญ หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 8

ทัศน์ะ สุวรรณจุฑะ (2531) กรุงเทพมหานคร นิติเวชศาสตร์ บพิธ การพิมพ์

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์ (2555) พยานแวดล้อมกรณี กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์นิติธรรม

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์ (2551) การชันสูตรพลิกศพกรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน

ธีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์ (2556) การชันสูตรพลิกศพและการวิสามัญฆาตกรรม กรุงเทพมหานคร

พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์นิติธรรม

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติชันสูตรพลิกศพ พ.ศ.2457

พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ.2553

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม ฉบับ พ.ศ.2525 (2525) กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 3

สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2490

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

วันชัย สร้อยทอง การชั้นสูตรพลิกศพ

วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ (2524) คู่มือชั้นสูตรพลิกศพ โครงการตำราศิริราช โรงพิมพ์พิมพ์เกษศ

กรุงเทพมหานคร

โสภณ รัตนากร (2548) พยาน สำนักพิมพ์นิติบรรณการ

สนิท สนั่นศิลป์และคณะ (2527) กรุงเทพมหานคร คู่มือวิสามัญฆาตกรรม แสวงสุทธิการพิมพ์

สำนักงานอัยการสูงสุด (2556) การตรวจพิจารณาสำนวนคดีวิสามัญฆาตกรรม ภาค 2 คู่มือ

ปฏิบัติงาน สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุด (2547) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของ

พนักงานอัยการ พ.ศ.2547 กรุงเทพมหานคร

สำนักงานอัยการสูงสุด (2554) คู่มือการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ

พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร

สำนักงานอัยการสูงสุด (มีนาคม 2555) คู่มือการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

สำหรับพนักงานอัยการ กรุงเทพมหานคร เอส แอล พลับปลิเคชั่น

อนุชาติ คงมาลัย อัยการอาวุโส (2556) บทความคลังสมองอัยการ 23 เมษายน 2556

เว็บไซต์ www.ago.go.th

เว็บไซต์ www.kmcenter.ago.go.th

เว็บไซต์ www.thaingo.org/borad_2/view.php

เว็บไซต์ <http://freedom-thing.blogspot.com>

เว็บไซต์ <http://www.Google.co.th>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

กฎหมายชั้นสูตรพลิศพของประเทศไทย

CORONERS RULES 1984, SI 1984 No 552**1. Citation and commencement**

These Rules may be cited as the Coroners Rules 1984 and shall come into operation on 1st July 1984.

2. Interpretation

(1) In these Rules, unless the context otherwise requires--

["the 1988 Act" means the Coroners Act 1988];^[1]

"appropriate officer" has the same meaning as it has in [section 9 of the 1988 Act];^[2]

"chief officer of police" means the chief officer of police for the area in which the coroner's jurisdiction is comprised;

"coroner" includes a deputy and assistant deputy coroner;

"deceased" means the person upon whose body a post-mortem examination is made or touching whose death an inquest is held or the person whose death is reported to the coroner, as the case may be;

"enforcing authority" has the same meaning as it has in section 18(7) of the Health and Safety at Work etc. Act 1974;

"hospital" means any institution for the reception and treatment of persons suffering from illness or mental disorder, any maternity home, and any institution for the reception and treatment of persons during convalescence;

"industrial disease" means a disease prescribed under section 76 of the Social Security Act 1975;

"inquest" means an inquest for the purpose of inquiring into the death of a person;

"legal proceedings" includes proceedings for the purpose of obtaining any benefit or other payments under the provisions of the Social Security Act 1975 relating to industrial injuries or under section 5 of the Industrial Injuries and Diseases (Old Cases) Act 1975;

"pneumoconiosis medical board" and "pneumoconiosis medical panel" have the same meanings as they have in the Social Security (Industrial Injuries) (Prescribed Diseases) Regulations 1980;

"post-mortem examination" means a post-mortem examination which a legally qualified medical practitioner is directed or requested by a coroner to make under [sections 19 to 21 of the 1988 Act];^[3]

"registrar" means a registrar of births and deaths;

[...][4]

"special examination" has the same meaning as it has in [section 20(4) of the 1988 Act].[5]

(2) In these Rules any reference to a Rule or Schedule shall be construed as a reference to a Rule contained in these Rules, or, as the case may be, to a Schedule thereto; and any reference in a Rule to a paragraph shall be construed as a reference to a paragraph of that Rule.

3. Revocations and application

(1) Subject to paragraph (2), the Rules specified in Schedule 1 are hereby revoked.

(2) These Rules shall not have effect in relation to any inquest begun before 1st July 1984 or to any post-mortem examination which, before that day, a coroner has directed or requested a medical practitioner to make; and, accordingly, the Rules revoked by paragraph (1) shall continue to have effect in relation to any such inquest or post-mortem examination.

4. Coroner to be available at all times

A coroner shall at all times hold himself ready to undertake, either by himself or by his deputy or assistant deputy, any duties in connection with inquests and post-mortem examinations.

5. Delay in making post-mortem to be avoided

Where a coroner directs or requests that a post-mortem examination shall be made, it shall be made as soon after the death of the deceased as is reasonably practicable.

6. Medical practitioner making post-mortem

(1) In considering what legally qualified medical practitioner shall be directed or requested by the coroner to make a post-mortem examination the coroner shall have regard to the following considerations:--

(a) the post-mortem examination should be made, whenever practicable, by a pathologist with suitable qualifications and experience and having access to laboratory facilities;

(b) if the coroner is informed by the chief officer of police that a person may be charged with the murder, manslaughter or infanticide of the deceased, the coroner should consult the chief officer of police regarding the legally qualified medical practitioner who is to make the post-mortem examination;

(c) if the deceased died in a hospital, the coroner should not direct or request a pathologist on the staff of, or associated with, that hospital to make a post-mortem examination if--

(i) that pathologist does not desire to make the examination, or

- (ii) the conduct of any member of the hospital staff is likely to be called in question, or
- (iii) any relative of the deceased asks the coroner that the examination be not made by such a pathologist,

unless the obtaining of another pathologist with suitable qualifications and experience would cause the examination to be unduly delayed;

- (d) if the death of the deceased may have been caused by any of the diseases or injuries within paragraph (2), the coroner should not direct or request a legally qualified medical practitioner who is a member of a pneumoconiosis medical panel to make the post-mortem examination.

(2) The diseases and injuries within this paragraph are those in connection with which duties are from time to time imposed upon pneumoconiosis medical boards by Part III of the Social Security Act 1975 and any regulations made under that Act

7. Coroner to notify persons of post-mortem to be made

- (1) Where a coroner directs or requests a legally qualified medical practitioner to make a post-mortem examination, the coroner shall notify the persons and bodies set out in paragraph (2) of the date, hour and place at which the examination will be made, unless it is impracticable to notify any such persons or bodies or to do so would cause the examination to be unduly delayed.

- (2) The persons and bodies to be notified by the coroner are as follows:--

- (a) any relative of the deceased who has notified the coroner of his desire to attend, or be represented at, the post-mortem examination;
- (b) the deceased's regular medical attendant;
- (c) if the deceased died in a hospital, the hospital;
- (d) if the death of the deceased may have been caused by any of the diseases or injuries within Rule 6(2) (other than occupational asthma), the pneumoconiosis medical panel for the area;
- (e) if the death of the deceased may have been caused by any accident or disease notice of which is required by or under any enactment to be given--
 - (i) to an enforcing authority, the appropriate inspector appointed by, or representative of, that authority; or
 - (ii) to an inspector appointed by an enforcing authority, that inspector;
- (f) any government department which has notified the coroner of its desire to be represented at the examination;

(g) if the chief officer of police has notified the coroner of his desire to be represented at the examination, the chief officer of police.

(3) Any person or body mentioned in paragraph (2) shall be entitled to be represented at a post-mortem examination by a legally qualified medical practitioner, or if any such person is a legally qualified medical practitioner he shall be entitled to attend the examination in person; but the chief officer of police may be represented by a member of the police force of which he is chief officer.

(4) Nothing in the foregoing provisions of this Rule shall be deemed to limit the discretion of the coroner to notify any person of the date, hour and place at which a post-mortem examination will be made and to permit him to attend the examination.

8. Persons attending post-mortem not to interfere

A person attending a post-mortem examination by virtue of paragraph (3) or (4) of Rule 7 shall not interfere with the performance of the examination.

9. Preservation of material

A person making a post-mortem examination shall make provision, so far as possible, for the preservation of material which in his opinion bears upon the cause of death for such period as the coroner thinks fit.

10. Report on post-mortem

(1) The person making a post-mortem examination shall report to the coroner in the form set out in Schedule 2 or in a form to the like effect.

(2) Unless authorised by the coroner, the person making a post-mortem examination shall not supply a copy of his report to any person other than the coroner.

11. Premises for post-mortems

(1) No post-mortem examination shall be made in a dwelling house or in licensed premises.

(2) Every post-mortem examination shall be made in premises which are adequately equipped for the purpose of the examination.

(3) Where a person dies in a hospital possessing premises so equipped, any post-mortem examination of the body of that person shall, with the consent of the hospital authority, be made in those premises unless the coroner otherwise decides.

(4) For the purpose of this Rule no premises shall be deemed to be adequately equipped for the

purpose of post-mortem examinations unless they are supplied with running water, proper heating and lighting facilities, and containers for the storing and preservation of material.

12. Preservation of material

A person making a special examination shall make provision, so far as possible, for the preservation of the material submitted to him for examination for such period as the coroner thinks fit.

13. Report on special examination

Unless authorised by the coroner, the person making a special examination shall not supply a copy of his report to any person other than the coroner.

14. Issue of burial order

An order of a coroner authorising the burial of a body shall not be issued unless the coroner has held, or has decided to hold, an inquest touching the death.

15. Burial order where certificate for disposal of body issued

Where a coroner is satisfied that a certificate for the disposal of a body has been issued by a registrar, the coroner shall not issue an order authorising the burial of that body unless the certificate has been surrendered to him; and in such a case he shall on issuing the order transmit the certificate to the registrar and inform him of the issue of the order.

16. Formality

Every inquest shall be opened, adjourned and closed in a formal manner.

17. Inquest in public

Every inquest shall be held in public:

Provided that the coroner may direct that the public be excluded from an inquest or any part of an inquest if he considers that it would be in the interest of national security so to do.

18. Days on which inquest not to be held

An inquest shall not be held on Christmas Day, Good Friday, or a bank holiday unless the coroner thinks it requisite on grounds of urgency that an inquest should be held on such a day, and no inquest shall be held on a Sunday.

19. Coroner to notify persons of inquest arrangements

The coroner shall notify the date, hour and place of an inquest to--

(a) the spouse or a near relative or personal representative of the deceased whose name and

address are known to the coroner; and

(b) any other person who--

(i) in the opinion of the coroner is within Rule 20(2); and

(ii) has asked the coroner to notify him of the aforesaid particulars of the inquest; and

(iii) has supplied the coroner with a telephone number or address for the purpose of so notifying him.

20. Entitlement to examine witnesses

(1) Without prejudice to any enactment with regard to the examination of witnesses at an inquest, any person who satisfies the coroner that he is within paragraph (2) shall be entitled to examine any witness at an inquest either in person or by [an authorised advocate as defined by section 119(1) of the Courts and Legal Services Act 1990]:[6]

Provided that--

(a) the chief officer of police, unless interested otherwise than in that capacity, shall only be entitled to examine a witness by [such an advocate];[7]

(b) the coroner shall disallow any question which in his opinion is not relevant or is otherwise not a proper question.

(2) Each of the following persons shall have the rights conferred by paragraph (1):--

(a) a parent, child, spouse and any personal representative of the deceased;

(b) any beneficiary under a policy of insurance issued on the life of the deceased;

(c) the insurer who issued such a policy of insurance;

(d) any person whose act or omission or that of his agent or servant may in the opinion of the coroner have caused, or contributed to, the death of the deceased;

(e) any person appointed by a trade union to which the deceased at the time of his death belonged, if the death of the deceased may have been caused by an injury received in the course of his employment or by an industrial disease;

(f) an inspector appointed by, or a representative of, an enforcing authority, or any person appointed by a government department to attend the inquest;

(g) the chief officer of police;

(h) any other person who, in the opinion of the coroner, is a properly interested person.

21. Examination of witnesses

Unless the coroner otherwise determines, a witness at an inquest shall be examined first by the coroner and, if the witness is represented at the inquest, lastly by his representative.

22 Self-incrimination

(1) No witness at an inquest shall be obliged to answer any question tending to incriminate himself.

(2) Where it appears to the coroner that a witness has been asked such a question, the coroner shall inform the witness that he may refuse to answer.

23. Adjournment where inspector or representative of enforcing authority etc. is not present

(1) Where a coroner holds an inquest touching the death of a person which may have been caused by an accident or disease notice of which is required to be given to an enforcing authority, the coroner shall adjourn the request unless an inspector appointed by, or a representative of, the enforcing authority is present to watch the proceedings and shall, at least four days before holding the adjourned inquest, give to such inspector or representative notice of the date, hour and place of holding the adjourned inquest.

(2) Where a coroner holds an inquest touching the death of a person which may have been caused by an accident or disease notice of which is required to be given to an inspector appointed by an enforcing authority, the coroner shall adjourn the inquest unless the inspector or a representative of the inspector is present to watch the proceedings and shall, at least four days before holding the adjourned inquest, give to the inspector or representative notice of the date, hour and place of holding the adjourned inquest.

24. Notice to person whose conduct is likely to be called in question

Any person whose conduct is likely in the opinion of the coroner to be called in question at an inquest shall, if not duly summoned to give evidence at the inquest, be given reasonable notice of the date, hour and place at which the inquest will be held.

25. Adjournment where person whose conduct is called in question is not present

If the conduct of any person is called in question at an inquest on grounds which the coroner thinks substantial and which relate to any matter referred to in Rule 36 and if that person is not

present at the inquest and has not been duly summoned to attend or otherwise given notice of the holding of the inquest, the inquest shall be adjourned to enable him to be present, if he so desires.

26. Request by chief officer of police for adjournment

(1) If the chief officer of police requests a coroner to adjourn an inquest on the ground that a person may be charged with an offence within paragraph (3), the coroner shall adjourn the inquest for twenty-eight days or for such longer period as he may think fit.

(2) At any time before the date fixed for the holding of the adjourned inquest, the chief officer of police may ask the coroner for a further adjournment and the coroner may comply with his request.

(3) The offences within this paragraph are murder, manslaughter or infanticide of the deceased, an offence under section 1 of the Road Traffic Act 1972 causing the death of the deceased and an offence under section 2(1) of the Suicide Act 1961 consisting of aiding, abetting, counselling or procuring the suicide of the deceased.

27. Request by Director of Public Prosecutions for adjournment

(1) If the Director of Public Prosecutions requests a coroner to adjourn an inquest on the ground that a person may be charged with an offence (whether or not involving the death of a person other than the deceased) committed in circumstances connected with the death of the deceased, not being an offence within Rule 26(3), the coroner shall adjourn the inquest for twenty-eight days or for such longer period as he may think fit.

(2) At any time before the date fixed for the holding of the adjourned inquest, the Director of Public Prosecutions may ask the coroner for a further adjournment and the coroner may comply with his request.

28. Coroner to adjourn in certain other cases

(1) If during the course of an inquest evidence is given from which it appears to the coroner that the death of the deceased is likely to be due to an offence within Rule 26(3) and that a person might be charged with such an offence, then the coroner, unless he has previously been notified by the Director of Public Prosecutions that adjournment is unnecessary, shall adjourn the inquest for fourteen days or for such longer period as he may think fit and send to the Director particulars of that evidence.

(2) At any time before the date fixed for the holding of the adjourned inquest, the Director of

Public Prosecutions may ask the coroner for a further adjournment and the coroner may comply with his request.

29. Coroner to furnish certificate after adjournment

A certificate under the hand of a coroner stating the particulars which under [the Births and Deaths Registration Act 1953][8] are required to be registered concerning a death which he furnishes to a registrar of deaths under [section 16(4) of the 1988 Act][9] shall be furnished within five days from the date on which the inquest is adjourned.

30. Coroner's interim certificate of the fact of death

When an inquest has been adjourned for any reason and [section 16(4) of the 1988 Act][10] does not apply, the coroner shall on application supply to any person who, in the opinion of the coroner, is a properly interested person an interim certificate of the fact of death.

31. Coroner to furnish certificate stating result of criminal proceedings

A certificate under the hand of a coroner stating the result of the relevant criminal proceedings which he furnishes to a registrar of deaths under [section 16(5) or 16(7) of the 1988 Act][11] shall be furnished within twenty-eight days from the date on which he is notified of the result of the proceedings under [section 17][12] of that Act or, if the person charged with an offence before a magistrates' court as mentioned in [section 17][13] of that Act is not committed for trial to the Crown Court, within twenty-eight days from the date on which he is notified under the said [section 17][14] of the result of the proceedings in the magistrates' court.

32. Effect of institution of criminal proceedings

Subject to [sections 16 and 17 of the 1988 Act],[15] an inquest shall not be adjourned solely by reason of the institution of criminal proceedings arising out of the death of the deceased.

33. Coroner to notify persons as to resumption of, and alteration of arrangements for, adjourned inquest

(1) If an inquest which has been adjourned in pursuance of [sections 16 to 17A of the 1988 Act][16] is not to be resumed, the coroner shall notify the persons within paragraph (4).

(2) If an inquest which has been adjourned as aforesaid is to be resumed, the coroner shall give reasonable notice of the date, hour and place at which the inquest will be resumed to the persons within paragraph (4).

(3) Where a coroner has fixed a date, hour and place for the holding of an inquest adjourned for

any reason, he may, at any time before the date so fixed, alter the date, hour or place fixed and shall then give reasonable notice to the persons within paragraph (4).

(4) The persons within this paragraph are the members of the jury (if any), the witnesses, the chief officer of police, any person notified under Rule 19 or 24 and any other person appearing in person or represented at the inquest.

34. Recognizance of witness or juror becoming void

Where any witness or juror who has been bound over to attend at an adjourned inquest, whether without further notice or conditionally on receiving further notice, is notified by the coroner that his attendance at the adjourned inquest is not required or that the inquest will not be resumed, the recognizance entered into by him shall be void.

35. Coroner to notify Crown Court officer of adjournment in certain cases

Where a person charged with an offence within Rule 26(3) is committed for trial to the Crown Court, the coroner who has adjourned an inquest in pursuance of [sections 16 and 17 of the 1988 Act][17] shall inform the appropriate officer of the Crown Court at the place where the person charged is to be tried of such adjournment.

36. Matters to be ascertained at inquest

(1) The proceedings and evidence at an inquest shall be directed solely to ascertaining the following matters, namely--

- (a) who the deceased was;
- (b) how, when and where the deceased came by his death;
- (c) the particulars for the time being required by the Registration Acts to be registered concerning the death.

(2) Neither the coroner nor the jury shall express any opinion on any other matters.

37. Documentary evidence

(1) Subject to the provisions of paragraphs (2) to (4), the coroner may admit at an inquest documentary evidence relevant to the purposes of the inquest from any living person which in his opinion is unlikely to be disputed, unless a person who in the opinion of the coroner is within Rule 20(2) objects to the documentary evidence being admitted.

(2) Documentary evidence so objected to may be admitted if in the opinion of the coroner the maker of the document is unable to give oral evidence within a reasonable period.

(3) Subject to paragraph (4), before admitting such documentary evidence the coroner shall at the beginning of the inquest announce publicly--

(a) that the documentary evidence may be admitted, and

(b)

(i) the full name of the maker of the document to be admitted in evidence, and

(ii) a brief account of such document, and

(c) that any person who in the opinion of the coroner is within Rule 20(2) may object to the admission of any such documentary evidence, and

(d) that any person who in the opinion of the coroner is within Rule 20(2) is entitled to see a copy of any such documentary evidence if he so wishes.

(4) If during the course of an inquest it appears that there is available at the inquest documentary evidence which in the opinion of the coroner is relevant to the purposes of the inquest but the maker of the document is not present and in the opinion of the coroner the content of the documentary evidence is unlikely to be disputed, the coroner shall at the earliest opportunity during the course of the inquest comply with the provisions of paragraph (3).

(5) A coroner may admit as evidence at an inquest any document made by a deceased person if he is of the opinion that the contents of the document are relevant to the purposes of the inquest.

(6) Any documentary evidence admitted under this Rule shall, unless the coroner otherwise directs, be read aloud at the inquest.

37. A. Public inquiry findings

(1) Notwithstanding the provisions of Rule 37, at an inquest resumed after having been adjourned pursuant to section 17A of the 1988 Act, the coroner may admit documentary evidence relevant to the purposes of the inquest and containing the findings of the public inquiry to which section 17A(1)(a) refers.

(2) Before admitting such documentary evidence, the coroner shall at the beginning of the resumed inquest announce publicly-

(a) that the findings of the public inquiry may be admitted,

(b) the title, date of publication and a brief account of those findings, and

(c) that any person who, in the opinion of the coroner, is within Rule 20(2) is entitled to see a copy of any such documentary evidence if he so wishes.

(3) Any documentary evidence admitted under this Rule shall, unless the coroner otherwise directs, be read aloud at the inquest.][18]

38. Exhibits

All exhibits produced in evidence at an inquest shall be marked with consecutive numbers and each number shall be preceded by the letter "C".

39. Notes of evidence

The coroner shall take notes of the evidence at every inquest.

40. No addresses as to facts

No person shall be allowed to address the coroner or the jury as to the facts.

41. Summing-up and direction to jury

Where the coroner sits with a jury, he shall sum up the evidence to the jury and direct them as to the law before they consider their verdict and shall draw their attention to Rules 36(2) and 42.

42. Verdict

No verdict shall be framed in such a way as to appear to determine any question of--

- (a) criminal liability on the part of a named person, or
- (b) civil liability.

43. Prevention of similar fatalities

A coroner who believes that action should be taken to prevent the recurrence of fatalities similar to that in respect of which the inquest is being held may announce at the inquest that he is reporting the matter in writing to the person or authority who may have power to take such action and he may report the matter accordingly.

44. Summoning of jurors

Subject to the provisions of these Rules, the person to whom the coroner's warrant is issued under [section 8 of the 1988 Act][19] for the summoning of persons to attend as jurors at inquests shall have regard to the convenience of the persons summoned and to their respective places of residence, and in particular to the desirability of selecting jurors within reasonable daily travelling distance of the place where they are to attend.

45. Method of summoning

Subject to the provisions of these Rules, jurors shall be summoned by notice in writing sent by

post or delivered by hand and a notice shall be sent or delivered to a juror at his address as shown in the electoral register.

46. Notice to accompany summons

A written summons sent or delivered to any person under Rule 45 shall be accompanied by a notice informing him--

(a) of the effect of [section 9 of the 1988 Act][20] and Rules 51(1) and 52; and

(b) that he may make representations to the appropriate officer with a view to obtaining the withdrawal of the summons, if for any reason he is not qualified for jury service, or wishes or is entitled to be excused.

47. Withdrawal or alteration of summons

If it appears to the appropriate officer, at any time before the day on which any person summoned under [section 8 of the 1988 Act][21] is to attend, that his attendance is unnecessary, or can be dispensed with, the appropriate officer may withdraw or alter the summons by notice served in the same way as a notice of summons.

48. Summoning in exceptional circumstances

If it appears to the coroner that a jury will be, or probably will be, incomplete, the coroner may, if he thinks fit, require any persons who are in, or in the vicinity of, the place of the inquest to be summoned (without any written notice) for jury service up to the number needed (after allowing for any who may not be qualified under [section 9 of the 1988 Act][22] and for excusals) to make up such number.

49. Excusal for previous jury service

(1) If a person summoned under [section 8 of the 1988 Act][23] shows to the satisfaction of the appropriate officer or of the coroner--

(a) that he has served on a jury, or duly attended to serve on a jury, at inquests held in that coroner's jurisdiction on three or more days in the period of one year ending with the service of the summons on him; or

(b) that he has served on a jury, or duly attended to serve on a jury, in the Crown Court, the High Court or any county court in the period of two years ending with the service of the summons on him; or

(c) that any such court or a coroner has excused him from jury service for a period which has not

terminated,

the appropriate officer or the coroner shall excuse him from attending, or further attending, in pursuance of the summons.

(2) In reckoning the days for the purpose of paragraph (1)(a) no account shall be taken of any day or days to which an inquest is adjourned.

50. Certificate of attendance

A person duly attending to serve on a jury in compliance with a summons under [section 8 of the 1988 Act][24] shall be entitled on application to the appropriate officer to a certificate recording that he has so attended.

51. Excusal for certain persons and discretionary excusal

(1) A person summoned under [section 8 of the 1988 Act][25] shall be entitled, if he so wishes, to be excused from jury service if he is among the persons for the time being listed in Part III of Schedule 1 to the Juries Act 1974 but, except as provided by that Part of that Schedule in the case of members of the forces, a person shall not by this Rule be exempt from his obligation to attend if summoned unless he is excused from attending under paragraph (2).

(2) If any person so summoned shows to the satisfaction of the appropriate officer or of the coroner that there is good reason why he should be excused from attending in pursuance of the summons, the appropriate officer or the coroner may excuse him from so attending and shall do so if the reason shown is that the person is entitled under paragraph (1) to excusal.

52. Discharge of summons in case of doubt as to capacity to act effectively as a juror

Where it appears to the appropriate officer, in the case of a person attending in pursuance of a summons under [section 8 of the 1988 Act][26], that on account of physical disability or insufficient understanding of English there is doubt as to his capacity to act effectively as a juror, the person may be brought before the coroner, who shall determine whether or not he should act as a juror and, if not, shall discharge the summons.

53. Saving for inquests held by the coroner of the Queen's household

Nothing in this Part of these Rules shall have effect in relation to any inquest held by the coroner of the Queen's household.

54. Register of deaths

A coroner shall keep an indexed register of all deaths reported to him, or to his deputy or assistant deputy, which shall contain the particulars specified in Schedule 3.

55. Retention and delivery or disposal of exhibits

Every exhibit at an inquest shall, unless a court otherwise directs, be retained by the coroner until he is satisfied that the exhibit is not likely to be, or will no longer be, required for the purposes of any other legal proceedings, and shall then, if a request for its delivery has been made by a person appearing to the coroner to be entitled to the possession thereof, be delivered to that person, or, if no such request has been made, be destroyed or otherwise disposed of as the coroner thinks fit.

56. Retention and delivery of documents

Any document (other than an exhibit at an inquest) in the possession of a coroner in connection with an inquest or post-mortem examination shall, unless a court otherwise directs, be retained by the coroner for at least fifteen years:

Provided that the coroner may deliver any such document to any person who in the opinion of the coroner is a proper person to have possession of it.

57. Inspection of, or supply of copies of, documents etc.

(1) A coroner shall, on application and on payment of the prescribed fee (if any), supply to any person who, in the opinion of the coroner, is a properly interested person a copy of any report of a post-mortem examination (including one made under [section 19 of the 1988 Act][27] or special examination, or of any notes of evidence, or of any document put in evidence at an inquest.

(2) A coroner may, on application and without charge, permit any person who, in the opinion of the coroner, is a properly interested person to inspect such report, notes of evidence, or document.

58. Deputy or assistant deputy to sign documents in own name

Where a deputy or assistant deputy coroner acting for, or as, the coroner signs a document, he shall sign it in his own name as deputy or assistant deputy coroner, as the case may be.

59. Transfer of documents etc. to next-appointed coroner

Where a coroner vacates his office by death or otherwise, all documents, exhibits, registers and

other things in the custody of the coroner in connection with inquests or post-mortem examinations shall be transferred to the coroner next appointed to that office.

60. Forms

The forms set out in Schedule 4, with such modifications as circumstances may require, may be used for the purposes for which they are expressed to be applicable.

SCHEDULE 1

Rules revoked	References
The Coroners Rules 1953	S.I. 1953/205
The Coroners Rules 1956	S.I. 1956/1691
The Coroners (Amendment) Rules 1974	S.I. 1974/2128
The Coroners (Amendment) Rules 1977	S.I. 1977/1881
The Coroners (Amendment) Rules 1980	S.I. 1980/557
The Coroners (Amendment) (Savings) Rules 1980	S.I. 1980/668
The Coroners (Amendment) Rules 1983	S.I. 1983/1539

SCHEDULE 2

POST-MORTEM EXAMINATION REPORT

Rule 10

THIS REPORT IS CONFIDENTIAL. IT SHOULD NOT BE DISCLOSED TO A THIRD PARTY WITHOUT THE CORONER'S CONSENT

POST-MORTEM EXAMINATION REPORT Serial No:

Name of deceased: _____ Coroner

Address (if known): _____

Identified by: _____ Place of examination: _____ Date and time of examination: _____

Observers present at examination: _____

EXTERNAL EXAMINATION *

Stated/Estimated date and time of death: _____ Stated/Apparent age: _____

Nourishment: _____

Marks of identification (tattoos, old scars, etc): _____

Body surface and musculo-skeletal system, including injuries:

INTERNAL

EXAMINATION

*

Central nervous system

(Skull:
Cranial cavity (Brain:
(Meninges:
(Cerebral vessels:

*Respiratory system***

(Larynx:
(Trachea:
(Bronchi:
(Plurae:
(Lung parenchyma:
Thoracic cavity (*Cardio-vascular system*
(Heart:
(Weight:
(Valves:
(Myocardium:
(Pericardium:
(Coronary arteries:
(Great vessels:

Alimentary system

Mouth:

Tongue:

Oesophagus:

(Stomach and contents:
(Duodenum

- (Intestines:
- (Liver and gall bladder

Abdominal cavity (Pancreas:

- (Peritoneum:
- (*Genito-urinary system*
- (Kidneys and ureters:
- (Bladder and urine:
- (Generative organs:

Reticulo-endothelial system

Spleen:

Lymph nodes:

Thymus:

Endocrine system

Thyroid:

Pituitary:

Adrenals:

In my opinion the cause of death was:

I I

Disease of condition directly leading to (a)..... due to (or
 death*** as a consequence of)

Antecedent causes. (b)..... due to (or as
 a consequence of)

Morbid conditions, if any, giving rise to (c).....
 the above cause (stating the underlying
 condition last)

II II

Other significant conditions *contributing to*
the death but NOT related to the disease or
 condition causing it****

Morbid conditions present but in the pathologist's opinion *NOT contributing to the death:*

Is any further laboratory examination to be made which may affect the cause of death? YES/NO

Comments:

To the best of my knowledge no cardiac pacemaker remains in the body.

Signature and qualifications

Name (in block letters)

NOTES:

*Descriptions of injuries or of complex pathology may be attached on a separate sheet, provided it is properly identified and signed.

**In cases of suspected pneumoconiosis (or one of the other occupational diseases affecting the lungs) see “Notes on completing the post-mortem examination report form” obtainable from the coroner.

*** This does not mean the mode of dying, such as (eg) heart failure, asphyxia, asthenia, etc. It means the disease, injury or complication which caused death.

**** Conditions which did not in the pathologist’s opinion contribute materially to the death should NOT be included under this heading, but under “Morbid conditions present but in the pathologist’s opinion NOT contributing to the death”.

SCHEDULE 3

REGISTER OF DEATHS REPORTED TO THE CORONER

Rule 54

Date on which death is reported to coroner	Particulars of deceased	Cause of death	State whether case disposed of by using Pink Form A or B or whether inquest was held	Verdict at inquest (if any)
--	-------------------------	----------------	--	-----------------------------

Full name Age Sex
and address

SCHEDULE 4

FORMS

Rule 60

Form 1

Form of declaration of office of coroner

I, A.B., solemnly, sincerely, and truly declare and affirm that I will well and truly serve our Sovereign Lady the Queen and Her liege people in the office of coroner for this county of , and that I will diligently and truly do everything appertaining to my office to the best of my power for the doing of right, and for the good of the inhabitants within the said county.

Form 2

Warrant to exhume

To

(insert the names of the Minister and churchwardens or other persons having power of control over the churchyard, cemetery, or other place in which the body is buried).

Whereas I, A.B., one of Her Majesty’s coroners for the of am credibly informed that the body of one, C.D., has been recently buried in *(insert the name of the churchyard, cemetery or other place in which the body is buried)*, and it appears to me that it is necessary for the body to be examined for the purpose of *(my holding an inquest touching the death of the deceased)* *(my discharging one of my functions in relation to the body or death of the deceased, namely (insert function):)*

I hereby order you to cause the body of the said C.D. to be disinterred for that purpose.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 3

Warrant to summon jury

To the Coroner’s officer and to each and all of the constables of . You are hereby commanded to summon jurors to appear before me on *(state day of week)* the *(state date)* day of 19 , at a.m./p.m. at *(state place)*.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 4

Summons to juror

To

By virtue of a warrant of A.B., one of Her Majesty's coroners for the of you are hereby summoned to appear before him as a juror on (*state day of week*) the (*state date*) day of 19 , at a.m./p.m. at (*state place*) until you are no longer needed.

You must attend at the time and place shown above unless you are told by the officer authorised by the Coroner that you need not do so.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner's Officer/Constable

YOU MUST COMPLETE THE ATTACHED FORM AND RETURN IT TO (*insert name of officer authorised by the Coroner*) IN THE ENVELOPE PROVIDED WITHIN THREE DAYS OF THE RECEIPT OF THIS SUMMONS.

WARNING: YOU WILL BE LIABLE TO A FINE IF YOU—

- 1 refuse to give the information necessary to decide if you are qualified to serve on a jury;
- 2 deliberately give false information or cause or permit false information to be given;
- 3 fail to attend for jury service or refuse without reasonable excuse to serve as a juror; or
- 4 serve on a jury knowing you are not qualified to do so.

Form 5

Notice to accompany summons and rely thereto

This form should be returned in the envelope provided within three days of receiving it.

Surname

Forename(s) Date of Birth

Address

..... Telephone number

(If possible please give a telephone number where you can be contacted between 9 am and 5 pm)

INFORMATION GIVEN WILL BE TREATED IN THE STRICTEST CONFIDENCE

YOU ARE QUALIFIED for jury service if you—

- (a) are [not less than eighteen nor more than seventy years of age];^[28]
(If you will be under eighteen on or have reached your [seventieth]^[29] birthday by the date on which your appearance is required you will NOT be eligible to serve as a juror.)
- (b) are registered as a parliamentary or local government elector;
- (c) have lived in the United Kingdom, the Channel Islands or the Isle of Man for a period of at least five years since attaining the age of thirteen; and
- (d) are not one of the persons described in Parts I and II of Schedule 1 to the Juries Act 1974.*

1 Are you QUALIFIED to serve as a juror? Please tick appropriate box.

YES NO

If you have answered NO to question 1, please answer question 2 and sign the form at the end.

If you have answered YES and wish to apply to be excused from jury service on this occasion, please go on to 3 below and then sign the form at the end.

2 I AM NOT QUALIFIED to serve on a jury because—

3 YOU ARE ENTITLED TO BE EXCUSED if you fall within any of the categories of persons specified in Part III of Schedule 1 to the Juries Act 1974** (although you may serve if you want to).

YOU MAY BE EXCUSED at the discretion of the Coroner or of the officer authorised by the Coroner on grounds such as poor health, illness, physical disability, insufficient understanding of English, holiday arrangements or for any other good reason.

I WISH TO BE EXCUSED from jury service on this occasion because—

(If you are in any doubt as to whether you may be excused from jury service please write to the officer authorised by the Coroner at the address on the front of the summons.)

When you attend as a juror you may be discharged if there is doubt as to your capacity to serve on a jury because of physical disability or insufficient understanding of English.

I HAVE READ THE WARNING IN THE SUMMONS AND THE INFORMATION I HAVE GIVEN IS TRUE.

Signed Dated

* See List 1 attached.

** See List 2 attached.

Form 6

Certificate of attendance

Name of Juror

I hereby certify that the above-named Juror (attended to serve) (served) on a jury at an inquest held before A.B., one of Her Majesty's coroners for the of

*Delete as required *on/*from

*to

(and I further certify that in the opinion of the Coroner it would be reasonable and proper that he/she should be exempt from service on a jury in a coroner's court for a period of years from .)

Dated this day of 19 .

Signature

Officer authorised by the Coroner.

[Form 7

Form of oath of juror

I swear by Almighty God that I will diligently inquire on behalf of our Sovereign Lady the Queen into the death of C.D. and give a true verdict according to the evidence.

NOTE: If a person wishes to affirm, or swear in Scottish form or in any other form authorised by law, this oath shall be modified accordingly.][30]

Form 8

Summons to witness

To

You are hereby summoned to appear before me on (state day of week) the (state date) day of 19 , at am/pm at (state place) to give evidence touching the death of C.D.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 9

Oath of witness

I swear by Almighty God that the evidence which I shall give shall be the truth, the whole truth and nothing but the truth.

NOTE: If a person wishes to affirm, or swear in Scottish form or in any other form authorised by law, this oath shall be modified accordingly.

Form 10

Direction to medical practitioner to make a post-mortem examination

To

I hereby direct you, in pursuance of [section 19 or 21 of the Coroners Act 1988],[31] to make a post-mortem examination of the body of C.D and to report the result thereof to me in writing.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 11

Certificate of fine

I hereby certify that I have imposed a fine of upon E.F. for that he being duly summoned to appear as a juror [witness] at an inquest held before [by] me on the day of 19 .

*did not, after being openly called three times, appear to such summons.

*refused, without reasonable excuse, to serve as a juror.

*refused, without lawful excuse, to answer a question put to him.

* Delete as required

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 12

Form of recognizance—witnesses or jurors

G.H. of acknowledges that he/she owes to our Sovereign Lady the Queen the sum of, payment thereof to be enforced against him/her by due process of law if he/she fails to comply with the following condition.

Taken before me the day of 19 .

Signature

Coroner for

Condition

If the said G.H. (on receiving notice) appears at an inquest touching the death of C.D. to be held on the day of next at , or on such other date or at such other place as may be notified to him/her, and there gives evidence (makes further inquiry as a juror) touching the said death, then this recognizance shall be void but otherwise shall remain in full force.

Form 13

Notice of inquest arrangements

To

I hereby given you notice that the inquest touching the death of C.D. will take place on (*state day of week*) the (*state date*) day of 19, at am/pm at (*state place*).

Dated this day of 19 .

Coroner for

Form 14

Coroner's interim certificate of the fact of death

To whom it may concern.

(Name)

of (address) died on

The precise medical cause of death * was as follows/* has yet to be established.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

*Delete whichever is inapplicable.

Form 15

Notice that an inquest which is adjourned in pursuance of [sections 16, 17 or 17A of the Coroners Act 1988][32] will not be resumed

To whom it may concern.

(Name).. ..

of (address) died on

The precise medical cause of death * was as follows/* has yet to be established.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

*Delete whichever is inapplicable.

Form 16

Notice that an inquest which is adjourned in pursuance of [sections 16, 17 or 17A of the Coroners Act 1988][33] will be resumed

To

I hereby give you notice that the inquest touching the death of C.D. will be resumed on (*state day of week*) the (*state date*) day of 19 at am/pm at (*state place*) (and that your attendance thereat is required).

Dated this day of 19

Signature

Coroner for

Form 17

Notice that the attendance of a witness will not be required at the holding of an adjourned inquest

To

I hereby give you notice that your attendance at the adjourned inquest touching the death of C.D. to be held on the day of 19 , will not be required.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 18

Notice that the date, hour or place fixed for the holding of an adjourned inquest has been altered

To

I hereby give you notice that the date/hour/place fixed for the holding of the adjourned inquest touching the death of C.D. has been altered, and that the adjourned inquest will be held on (*state date and day of week*) at am/pm at (*state place*) (and that your attendance thereat is/is not required).

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 19

Certificate of forfeiture of recognizance

I hereby certify that G.H. of was bound by recognizance taken by me on the day of 19 , in the sum of for his appearance at an inquest held at on the day of 19 , to give evidence (make further inquiry as a juror) touching the death of C.D., and the said G.H. failed to appear in accordance with the condition of the said recognizance and that the said recognizance is accordingly forfeited.

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 20

Order to remove body for inquest or post-mortem examination

To (*undertaker or other person as the case may be*) I hereby authorise you to remove the body of C.D., aged from to before the day of 19 .

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 21

Coroner's order for burial

I hereby authorise the burial of the body of C.D. aged late of who died at on .

Dated this day of 19 .

Signature

Coroner for

Form 22

Inquisition

An inquisition taken for our Sovereign Lady the Queen at , in the county (*or as the case may be*) on the day of 19 , (and by adjournment on the day of 19 ,) (before and by (1)) me A.B., one of Her Majesty's coroners for the said county (*or as the case may be*), (and the undermentioned jurors,) touching the death of C.D. (a person unknown) (concerning a stillbirth).

The following matters are found:—

1 Name of deceased (if known):

2 Injury or disease causing death:(2)

3 Time, place and circumstances at or in which injury was sustained:(3)

4 Conclusion of the jury/coroner as to the death:(4)

5 Particulars for the time being required by the Registration Acts to be registered concerning the death:

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Date and place of death	Name and surname of deceased	Sex	Maiden surname of woman who has married	Date and place of birth	Occupation and usual address

Signature of coroner (and jurors)

NOTES

(1) Modify this as necessary according to whether the inquest is held with or without a jury or partly with and partly without a jury.

(2) In the case of a death from natural causes or from industrial disease, want of attention at birth, or dependence on, or non-dependent abuse of, drugs insert the immediate cause of death and the morbid conditions (if any) giving rise to the immediate cause of death.

(3) Omit this if the cause of death is one to which Note 2 applies.

(4) (a) Where the cause of death is one to which Note 2 applies, it is suggested that one of the following forms be adopted:—

C.D. died from natural causes.

C.D. died from the industrial disease of

C.D. died from dependence on drugs/non-dependent abuse of drugs.

C.D. died from want of attention at birth.

(In any of the above cases but in no other, it is suggested that the following words may, where appropriate, be added:

“and the cause of death was aggravated by lack of care/self-neglect”.)

(b) In any other case except murder, manslaughter, infanticide or stillbirth, it is suggested that one of the following forms be adopted:—

C.D. killed himself [whilst the balance of his mind was disturbed].

C.D. died as a result of an attempted/self-induced abortion.

C.D. died as a result of an accident/misadventure.

[CD died in the disaster (*insert name of disaster which was subject of a public inquiry*)]^[34]

Execution of sentence of death.

C.D. was killed lawfully.

Open verdict, namely, the evidence did not fully or further disclose the means whereby the cause of death arose.

(c) In the case of murder, manslaughter or infanticide it is suggested that the following form be adopted:—

C.D. was killed unlawfully.

(d) In the case of a stillbirth insert “stillbirth” and do not complete the remainder of the form.

[1] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 3(a).

[2] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 3(b).

[3] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 3(c).

[4] Repealed by S.I. 1999/3325, r 3 (d).

[5] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 3(e).

[6] Words substituted by SI 1999/3325, r. 4 (a).

[7] Words substituted by *ibid.* r. 4(b).

[8] Words substituted by SI 1999/3325, r 5.

[9] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 6.

[10] Words substituted by SI 1999/3325, r 6

[11] Words substituted by SI 1999/3325, r 7 (a).

[12] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 7(b).

[13] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 7(c).

[14] Substituted by S.I. 1999/3325, r. 7(c).

- [15] Words substituted by SI 1999/3325, r 8.
- [16] Word substituted by SI 1999/3325, r 9.
- [17] Words substituted by SI 1999/3325, r 10.
- [18] Added by SI 1999/3325, r 11.
- [19] Words substituted by SI 1999/3325, r 12.
- [20] Words substituted by SI 1999/3325, r 13.
- [21] Words substituted by SI 1999/3325, r 12.
- [22] Words substituted by SI 1999/3325, r 13.
- [23] Words substituted by SI 1999/3325, r 12.
- [24] Words substituted by SI 1999/3325, r 12.
- [25] Words substituted by SI 1999/3325, r 12.
- [26] Words substituted by SI 1999/3325, r 12.
- [27] Words substituted by SI 1999/3325, r 14.
- [28] Words substituted by SI 1999/3325, r 15(a).
- [29] Word substituted by SI 1999/3325, r 15(b).
- [30] Substituted by SI 1985/1414, r 2.
- [31] Words substituted by SI 1999/3325, r 16.
- [32] Words substituted by SI 1999/3325, r 17.
- [33] Words substituted by SI 1999/3325, r 17.
- [34] Words in square brackets inserted by SI 1999/3325, r. 18.

ภาคผนวก ข

กฎหมายชั้นสูงตรพริกศพของบริติสโคลัมเบีย แคนาดา

Part 1 — Definitions

Definitions

1. In this Act:

"child" means a person who is under the age of 19 years;

"child death review unit" means the unit established under section 47 to review, on an individual or aggregate basis, or both, the facts and circumstances related to child deaths in British Columbia;

"confidential information" means information, whether written or oral, provided by a person to a member of the child death review unit or a death review panel

(a) for the purpose of a review, and

(b) under an agreement, express or implied, that the information would be kept confidential;

"coroner" means

(a) the chief coroner and the deputy chief coroner, and

(b) a coroner appointed under section 54;

"court" means the Supreme Court;

"death review panel" means a temporary panel established under section 49 to review, on an individual or aggregate basis, or both, the facts and circumstances related to any deaths in British Columbia;

"inquest" means a proceeding under Part 4 before a coroner, with a jury, to determine the particulars of a deceased person and the cause of that person's death;

"investigation" means the gathering of information by a coroner under Part 3 respecting the facts and circumstances related to a death;

"participant" means a person who is entitled or permitted under section 31 to examine, in accordance with section 33, witnesses at an inquest;

"peace officer" means

(a) a sheriff or sheriff's officer, or

(b) a police officer, police constable, constable or other person employed for the preservation and maintenance of the public peace, but does not include a

warden, correctional officer, or any other officer or permanent employee of a penitentiary, prison, correctional centre or youth custody centre;

"personal information" means recorded information about an identifiable individual, including information respecting how to contact the individual;

"review" means a review of

- (a) a child death by the child death review unit, or
- (b) a death by a death review panel;

"verdict" means

- (a) the findings of fact made by a jury,
- (b) the recommendations made by a jury, and
- (c) any comments in respect of an inquest made by the coroner

who presided over the inquest.

Part 2 — Reporting Deaths

Deaths that must be reported by anyone

2. (1) A person must immediately report to a coroner or peace officer the facts and circumstances relating to the death of an adult or child who the person has reason to believe has died

- (a) as a result of violence, accident, negligence, misconduct or malpractice,
- (b) as a result of a self-inflicted illness or injury,
- (c) suddenly and unexpectedly, when the person was apparently in good health and not under the care of a medical practitioner,
- (d) from disease, sickness or unknown cause, for which the person was not treated by a medical practitioner,
- (e) during pregnancy, or following pregnancy in circumstances that might reasonably be attributable to pregnancy,
- (f) if the chief coroner reasonably believes it is in the public interest that a class of deaths be reported and issues a notice in accordance with the regulations, in the circumstances set out in the notice, or
- (g) in any prescribed circumstances.

(2) If a child died in circumstances other than those described in subsection (1), a person who, by regulation, must report child deaths, must immediately report to the chief coroner, in the form required by the chief coroner,

- (a) the facts and circumstances relating to the child's death, and
- (b) any other information required by the chief coroner.

Deaths that must be reported by peace officers

3. (1) If a peace officer receives a report of a death under section 2 [*deaths that must be reported by anyone*], the peace officer must immediately report to a coroner the facts and circumstances relating to the death.

(2) A peace officer must immediately report to a coroner the facts and circumstances relating to the death of a person who dies

- (a) while detained by or in the custody, or in a custodial facility, of a peace officer, or
- (b) as a result, directly or indirectly, of an act of a peace officer performed in the course of his or her duty.

Deaths that must be reported by institutional administrators

4. The person in charge of an institution referred to in this section must immediately report to a coroner the facts and circumstances relating to the death of a person who dies

(a) while a patient of a designated facility or private mental hospital within the meaning of the *Mental Health Act*, whether or not on the premises or in actual detention,

(b) while the person is committed to a correctional centre, youth custody centre or penitentiary or a police prison or lockup, whether or not on the premises or in custody, or

(c) while a patient of a hospital within the meaning of the *Hospital Act*, if the patient was transferred to the hospital from a place referred to in paragraph (a) or (b).

No disturbance of body or wreckage

5. A person who has reason to believe that a person died in any of the circumstances referred to in this Part must not move, alter or destroy either of the following:

(a) the body, or its immediate environment, in any way without authorization from a coroner;

(b) if applicable, any wreckage of a structure, vehicle, device, embankment or other thing in which the body is or may be located, or anything connected with the wreckage,

(i) without authorization from a coroner, or

(ii) except to prevent loss of life or to relieve human suffering.

Removing body from British Columbia

6. (1) Regardless of whether the death must be reported under this Part, a person must not remove a body from British Columbia without authorization from a coroner.

(2) If a person has reason to believe that a body will be removed from British Columbia, the person must not embalm or otherwise alter the body, or apply any chemical to the body, internally or externally, until authorization has been given under subsection (1).

Part 3 — Investigations

Division 1 — When Coroner May Investigate

Coroner must investigate reported deaths

7. A coroner must conduct an investigation if the coroner

(a) receives a report of a death that occurred in British Columbia, and

(b) is satisfied that the matters reported, if true, suggest that the death was required to be reported under Part 2.

Coroner may investigate deaths outside British Columbia

8. If a death occurred outside British Columbia but the circumstances related to the death

(a) have a substantial connection to British Columbia, and

(b) are such that, had the death occurred in British Columbia, it would have had to be reported under Part 2, a coroner may, in his or her discretion but subject to any direction of the chief coroner, investigate the death.

Division 2 — Investigations

Coroner's jurisdiction not to be taken by another

9. If a coroner begins investigating a death, another coroner must not exercise powers or perform duties under this Part in respect of the death, except as permitted under this Act.

Investigation without body

10. (1) This section applies if a coroner has reason to believe that any of the following circumstances exist:

(a) a death that must be reported under Part 2 has occurred, but the body

- (i) is missing,
- (ii) has been destroyed by any means,
- (iii) is in a place from which it cannot be recovered, or
- (iv) has been removed from British Columbia without

the coroner's authorization;

(b) a death to which section 8 [*coroner may investigate deaths outside British Columbia*] applies has occurred.

(2) In the circumstances set out in subsection (1), the coroner may begin an investigation into the death but must, before a report is made under Division 3, report the circumstances to the chief coroner.

(3) On receiving a report under subsection (2) or similar information from any source, the chief coroner may

(a) direct the coroner making the report or any other coroner to investigate, or complete the investigation of, the death, or

(b) direct the coroner making the report to terminate the investigation without making a report under Division 3.

Powers of investigation

11. (1) If a coroner has reason to believe that a person died in any of the circumstances described in Part 2, the coroner may do one or more of the following as necessary, in the opinion of the coroner, to investigate the facts and circumstances relating to the death:

- (a) take possession of the body;

- (b) examine the body;
- (c) enter and inspect, at any time, any place
 - (i) where the body is located,
 - (ii) from which the coroner has reason to believe the body was removed, or
 - (iii) where the deceased person was, or where the coroner has reason to believe the deceased person was, within a reasonable time before his or her death;
- (d) enter and inspect a cemetery or other place where the body may have been interred, and disinter or exhume the remains of that body;
- (e) inspect, copy and seize any records relating to the deceased person or the circumstances of the death that the coroner has reason to believe are relevant to the investigation, except records
 - (i) held by an officer of the Legislature as that term is defined in the *Freedom of Information and Protection of Privacy Act*, or
 - (ii) that are subject to solicitor-client privilege;
- (f) seize anything that the coroner has reason to believe is relevant to the investigation;
- (g) take charge of any wreckage of a structure, vehicle, device, embankment or other thing, including taking charge of anything connected with the wreckage and taking any necessary steps to prevent disturbance of the wreckage;
- (h) require a person to attend before the coroner at a time and place set by the coroner, and provide information on oath or affirmation.

(2) Despite any other enactment and any claim of confidentiality or privilege, other than a claim based on solicitor-client privilege, a person who receives a request for records under subsection (1) (e) must promptly comply with the request.

(3) If the coroner seizes a thing under subsection (1) (f), the coroner must ensure the thing is kept in safe custody until it is no longer required for the investigation or an inquest, at which time the coroner must

- (a) return it to the person from whom it was seized, or

(b) dispose of it.

(4) A coroner may authorize another person to exercise the powers of the coroner under subsection (1) (a), (b), (c) (i) and (ii) and (d).

(5) A coroner may authorize another person to exercise the powers of the coroner under subsection (1) (c) (iii), (e) and (f), but the belief referred to in those paragraphs must be that of the coroner personally.

(6) A coroner may authorize a peace officer to exercise the powers of the coroner under subsection (1) (g).

If person required to provide information

12. (1) If a coroner requires a person to attend and provide information under section 11 (1) (h) [*powers of investigation*], the following sections apply as if the person were a witness at an inquest:

(a) section 32 (1) [*power to compel witnesses and order disclosure*];

(b) section 33 (1) [*examination of witnesses*];

(c) section 34 (1), (3) and (4) [*power to accept information*];

(d) section 35 [*rights of witnesses*];

(e) section 36 (4) [*legal fees and expenses of witnesses*].

(2) A coroner who questions a person under this section must put into writing the person's sworn statements.

Post-mortem examinations and analyses

13. (1) At any time during an investigation, a coroner may authorize a medical practitioner or any other qualified person to do one or more of the following:

(a) a post-mortem examination, with or without dissection of the body;

(b) an analysis of the blood, urine or contents of the stomach and intestines;

(c) any other examination or analysis the coroner considers necessary for the purposes of the investigation.

(2) A medical practitioner or qualified person must comply with any terms of the authorization given under subsection (1).

(3) A person who performs a post-mortem examination must promptly report his or her findings in writing to the coroner who authorized the post-mortem examination.

(4) A person who performs any examination or analysis under subsection (1) (b) or (c) must promptly report his or her findings in writing to the coroner who authorized the examination or analysis and to the person who performed the post-mortem examination.

(5) For the purposes of carrying out an examination or analysis under this section and establishing the cause of death, a coroner may order the removal of a body to and from a place.

(6) A person who performs any examination or analysis under this section

- (a) may keep all or part of a body until the examination or analysis is complete, and
- (b) must not dispose of any part of the body without approval from the coroner.

Additional powers to authorize post-mortem examinations

14. (1) In addition to the power to require a post-mortem examination for the purpose of an investigation, a coroner may authorize a post-mortem examination,

- (a) in connection with an inquiry authorized by an Act of Canada into the cause of any aircraft accident, of the body of a person who died in, or as the result of, the aircraft accident, and

- (b) on the request and at the expense of the board of management of the hospital or other institution, of the body of a person who has died in the hospital or institution.

(2) A post-mortem examination authorized under subsection (1) (a) may be carried out despite an objection to it made by a person entitled to the custody of the body.

Division 3 — Report to Chief Coroner

Report if Act does not apply or no investigation

15. (1) A coroner must promptly make a report to the chief coroner in accordance with subsection (2) if

- (a) after an investigation, the coroner determines that the death did not need to be reported under Part 2, or

(b) section 8 [*coroner may investigate deaths outside British Columbia*] applies, but the coroner decides not to investigate.

(2) A report under subsection (1) must

- (a) be in writing and signed by the coroner,
- (b) include the name of the deceased, if known,
- (c) briefly describe the grounds for the decision to terminate the investigation, or not to investigate,
- (d) if applicable, briefly describe the result of any investigation that was made, and
- (e) if the coroner authorized the body to be removed under section 6 [*removing body from British Columbia*] or released under section 40 [*release of body*], a copy of the authorization.

Report after investigation

16. (1) After an investigation, a coroner must promptly provide to the chief coroner a signed, written report describing the result of the investigation and

- (a) setting out
 - (i) the coroner's determination of who the deceased was, and how, when, where and by what means the deceased died, and
 - (ii) any recommendations of the coroner, or
- (b) recommending, for a reason described in section 18 [*direction to hold inquest*], whether an inquest should be held.

(2) A recommendation under subsection (1) (b) to hold an inquest may include a recommendation that a single inquest be held in respect of multiple deaths.

(3) Subsection (1) does not apply if

- (a) the coroner makes a report under section 15 (1) (a) [*report if Act does not apply*], indicating that the death did not need to be reported under Part 2, and
- (b) the chief coroner does not require an investigation to be reopened under section 17.

Direction to make or re-open investigation

17. (1) A person may apply to the chief coroner to have an investigation made or re-opened on the grounds that, after the coroner's report was forwarded to the chief coroner under section 15 [*report if Act does not apply or no investigation*] or 16 [*report after investigation*], new evidence has arisen or has been discovered.

(2) The chief coroner may direct a coroner to make or re-open an investigation if the chief coroner considers that the new evidence

(a) is substantial and material to the investigation, and

(b) did not exist at the time of the investigation, or did exist at that time but was not discovered and could not have been discovered through the exercise of due diligence.

(3) The chief coroner may direct a coroner to make or re-open an investigation if the chief coroner considers it would be in the public interest.

(4) Following an investigation made or re-opened under this section, the coroner must make a report under section 15 or 16, as applicable.

Part 4 — Inquests**Division 1 — When Inquest to be Held****Direction to hold inquest**

18. (1) A coroner must hold an inquest if directed to do so

(a) under this Division, by the chief coroner, or

(b) under section 19, by the minister.

(2) If a deceased person died in a circumstance described in section 3 (2) (a) [*death while in custody of peace officer*], the chief coroner must direct a coroner to hold an inquest unless any of the following apply, in which case the chief coroner may direct a coroner to hold an inquest:

(a) the chief coroner is satisfied that

(i) the deceased person's death was due to natural causes and was not preventable, or

(ii) there was no meaningful connection between the deceased person's death and the nature of the care or supervision received by the person while detained or in custody;

(b) the circumstances of the deceased person's death are or will be the subject of a commission of inquiry established under the *Public Inquiry Act* or under section 2 of the *Inquiries Act* (Canada).

(2.1) If the chief coroner decides under subsection (2) of this section that an inquest is not required, the chief coroner must

(a) report the decision to the minister and include with the report

(i) the authority on which the decision is based, and

(ii) the reasons for the decision,

(b) subject to subsection (2.2), make the report public, and

(c) direct a coroner to make a report in accordance with section 16

(1) (a) respecting the deceased person's death.

(2.2) Section 69 (2) [disclosure to the public or interested persons] applies for the purposes of a report made under subsection (2.1) (b).

(2.3) The chief coroner may reconsider a decision under subsection (2) that an inquest is not required and direct an inquest to be held if any of the following circumstances apply:

(a) in the case of a decision based on a reason set out in subsection

(2) (a), if new evidence has arisen or has been discovered that

(i) is substantial and material to the deceased person's

death, and

(ii) did not exist at the time of the investigation of the

deceased person's death, or did exist at that time but was not discovered and could not have been discovered through the exercise of due diligence;

(b) in any case, if the chief coroner considers it would be in the public interest.

(3) The chief coroner may direct a coroner to hold an inquest if the chief coroner has reason to believe that

(a) the public has an interest in being informed of the circumstances surrounding the death, or

(b) the death resulted from a dangerous practice or circumstance, and similar deaths could be prevented if recommendations were made to the public or an authority.

(4) The chief coroner may direct a coroner to hold a single inquest in respect of more than one death if the chief coroner

(a) directs a coroner to hold an inquest under this Division, and

(b) has reason to believe that the facts or circumstances relating to more than one death are sufficiently similar that separate inquests are not necessary.

Minister may require inquest

19. (1) The minister may order a coroner to hold an inquest if

(a) the coroner has not held an inquest but the minister is satisfied that it is necessary or desirable in the public interest that an inquest be held, or

(b) an inquest has been held already in respect of a death but the minister is satisfied that a second inquest is necessary or desirable in the public interest.

(2) On receiving an order under subsection (1), the coroner must hold the inquest.

(3) If a coroner holds an inquest in respect of a death for which an inquest has already been held, the coroner directed to hold the second inquest has the same powers and jurisdiction as the coroner who held the first inquest.

Attorney General may direct that inquest not be held

20. (1) If a person is charged with any criminal offence in relation to a death, the Attorney General may direct that an inquest concerning the death

(a) must not be held, or

(b) if an inquest has already begun, must be suspended.

(2) Despite a direction under subsection (1), the chief coroner may direct a coroner to hold an inquest into the death if

(a) the criminal charge is withdrawn or stayed, or

(b) a final verdict has been rendered in respect of the criminal charge.

Division 2 — Notice of Inquest and Summoning Jurors

Notice of inquest

21. (1) Before holding an inquest, a coroner must give notice of the time and place at which the inquest is to be held to

- (a) the minister,
- (b) the regional Crown counsel,
- (c) a member of the deceased's immediate family, if known to the coroner, and
- (d) any person who has requested notice.

(2) If the inquest is into the death of a worker to whom Part 1 of the *Workers Compensation Act [Compensation to Workers and Dependants]* applies, and the death arose out of the worker's work, a coroner must, before holding an inquest, give notice of the time and place at which the inquest is to be held to

- (a) a representative of the worker's employer, and
- (b) a representative of any trade union certified as the bargaining agent for the worker.

(3) If the inquest is into the death of a person who died while carrying out a mining activity under the *Mines Act*, a coroner must, before holding an inquest, give notice of the time and place at which the inquest is to be held to the chief inspector under that Act.

Summoning of jury

22. (1) Every inquest must be held with a jury.

(2) The coroner must send notice of an inquest to a sheriff, directing the sheriff to summon a jury and advising the sheriff of

- (a) the date the inquest is to start, and
- (b) the number of persons to serve as jurors, being no fewer than 5 and no more than 7.

(3) A sheriff must summon the jury at least 30 days before the start of the inquest and, for this purpose, the following provisions of the *Jury Act* apply:

- (a) Part 1 [*Jurors*];
- (b) section 11 [*summoning of jurors*];

(c) section 13 [*exemption from jury service*].

(4) If the inquest is into the death of a worker to whom Part 1 of the *Workers Compensation Act* applies, and the death arose out of the worker's work, reasonable effort must be made to ensure that all or part of the jury summoned is composed of persons familiar with the type of work the deceased was doing.

(5) The coroner, or if directed by the coroner a sheriff, must administer to each juror an oath to give a true verdict according to the evidence.

Payment of jurors

23. (1) A person summoned as a juror under section 22 is entitled to be paid for service, and, for this purpose, sections 24, 25 and 29 of the *Jury Act* apply.

(2) For the purposes of applying section 29 (2) [*jurors not attending to be fined*] of the *Jury Act*,

(a) the coroner may apply to the court to impose a fine on a juror,
and

(b) the court may impose a fine as if the juror were a juror of a
civil trial.

Discharge of jurors

24. (1) A coroner may discharge a juror if, before or during the inquest, the coroner considers that the juror should not, because of illness or other reasonable cause, act or continue to act.

(2) If

(a) during an inquest a juror dies or is discharged, or otherwise
fails to attend, and

(b) at least 3 jurors remain,

the jury is, unless the coroner directs otherwise, properly constituted for all purposes of the inquest and the inquest may continue.

Division 3 — General Conduct of Inquest

Power to control inquest

25. (1) Subject to this Act and the regulations, a coroner has the power to control an inquest.

(2) For the purpose of facilitating justice and timeliness, the coroner may make decisions and orders respecting

- (a) timetables for the conduct of the inquest,
- (b) adjournments,
- (c) who may act as a participant under section 31 (2),
- (d) the examination of witnesses,
- (e) the exclusion of witnesses, and
- (f) the admissibility of evidence.

Disclosure of records

26. (1) At any time before or during an inquest, a coroner may

- (a) determine which records are relevant to and admissible in the inquest, and
- (b) in his or her discretion, provide copies of those records to one or more participants.

(2) The coroner may require any participant who receives a record under subsection (1), and the participant's counsel, if any, to sign a written undertaking to preserve the confidentiality of the records as a condition of receiving the records.

(3) A person who signs an undertaking under subsection (2)

- (a) must not disclose the records to any other person, and
- (b) must use and store the records in a manner that will preserve the confidentiality of the records.

Inquest open to public

27. (1) Subject to subsection (2), a coroner must make an inquest open to the public.

(2) A coroner may prohibit or restrict a person or class of persons, or the public, from attending all or part of an inquest, and may prohibit publication of all or part of the proceedings of an inquest, if the coroner has reason to believe that doing so is necessary

(a) for the effective and efficient fulfillment of the purpose of the inquest, or

(b) to protect

(i) a person from undue interference with the person's

privacy,

(ii) a person's personal security,

(iii) a person's right to a fair trial in a criminal

proceeding,

(iv) national security, or

(v) the security or well-being of a child.

(3) A coroner may act under subsection (2)

(a) on request of a witness,

(b) on request of a participant, or

(c) on his or her own initiative.

Power to maintain order

28. (1) At an inquest, a coroner may make orders or give directions that he or she considers necessary for the maintenance of order at an inquest, and, if any person disobeys or fails to comply with any order, the coroner may call on the assistance of a peace officer to enforce the order.

(2) A peace officer called on under subsection (1) may take any action that is necessary to enforce the order and may use such force as is reasonably required for that purpose.

Failure to comply with orders

29. Without limiting any other power of enforcement, if a participant does not comply with a coroner's order,

(a) the coroner, after giving notice to the participant, may

(i) order that the person is no longer entitled or permitted to act

as a participant, and

(ii) continue the inquest without that person's further

participation, and

(b) a finding or recommendation may be made without the evidence that person intended to present.

Power to record inquest

30. (1) A coroner may transcribe or record an inquest.

(2) If a coroner transcribes or records an inquest, the transcription or recording must be considered to be correct and to constitute part of the record of the inquest.

(3) If, by a mechanical or human failure or other accident, the transcription or recording of an inquest is destroyed, interrupted or incomplete, the validity of the inquest is not affected.

Division 4 — Evidence at Inquest

Who may participate in inquest

31. (1) A person may act as a participant only if the person

(a) is given notice of the inquest under section 21 (1) (a), (2) or (3), or

(b) is permitted to participate under subsection (2) of this section.

(2) On the request of a person other than a person given notice under section 21 (1) (a), (2) or (3), the coroner may permit the person to act as a participant after considering whether that person's interests may be directly and substantially affected by the findings of the jury.

(3) A participant may be represented by counsel or, with the approval of the coroner, by an agent.

(4) A participant is responsible for paying fees and expenses the participant incurs in respect of legal representation or advice in relation to the inquest.

Power to compel witnesses and order disclosure

32. (1) A coroner may serve a summons requiring a person to do either or both of the following:

(a) attend an inquest, in person or by electronic means, to give evidence on oath or affirmation or in any other manner;

(b) produce for the coroner information or a thing in the person's possession or control.

(2) A participant may request the coroner to summon a person to appear as a witness.

Examination of witnesses

33. (1) The coroner may examine on oath or affirmation all persons

(a) who submit evidence or have knowledge about the facts concerning the death, and

(b) whom the coroner thinks it advisable to examine.

(2) Subject to subsection (4), the jurors may ask relevant questions of witnesses.

(3) Subject to subsection (4), a participant may

(a) cross-examine and re-examine witnesses, and

(b) with permission of the coroner, lead evidence and examine witnesses.

(4) The coroner may reasonably limit the questioning of a witness if satisfied that the questioning has been sufficient to disclose fully and fairly the facts in relation to which the witness has given evidence.

Power to accept information

34. (1) Subject to subsections (3) and (4), a coroner may receive and admit as evidence information that he or she considers relevant, necessary and appropriate, whether or not the information would be admissible in a court of law, and may comment on the weight that ought to be given to any particular evidence.

(2) A coroner may exclude anything that, in the opinion of the coroner, is unduly repetitious, irrelevant or unnecessary to the inquest.

(3) Nothing is admissible in evidence at an inquest that would be inadmissible in a court because of any privilege under the law of evidence.

(4) Nothing in subsection (1) overrides the provisions of any Act expressly limiting the extent to which or purposes for which any oral testimony, records or things may be admitted or used in evidence.

Rights of witnesses

35. (1) While giving evidence at an inquest, a witness may receive advice from counsel.

(2) A witness is considered to have objected to answering, but must still answer, any question that may

- (a) incriminate the witness in a criminal proceeding, or
- (b) establish the witness's liability in a civil proceeding.

(3) Any answer provided by a witness before a coroner must not be used or admitted in evidence against the witness in any trial or other proceedings, other than a prosecution for perjury in respect of the answer provided.

Fees and expenses of witnesses

36. (1) Subject to subsection (4) and the regulations, a coroner,

(a) if a witness, including an expert witness, was summoned at the request of a participant, may require the participant to pay appearance fees and expenses reasonably and necessarily incurred by the witness, and

(b) in any case, may include appearance fees and expenses reasonably and necessarily incurred by a witness, including an expert witness, as part of the expenses of the inquest.

(2) A coroner may apportion fees and expenses under subsection (1) between one or more persons, and between one or more persons and as part of the expenses of the inquest

(3) Subject to the regulations, a coroner may give directions respecting appearance fees and expenses reasonably and necessarily incurred by a person summoned to appear as a witness.

(4) A witness, including an expert witness, is responsible for paying fees and expenses the witness incurs in respect of legal representation or advice in relation to the inquest.

Division 5 — Findings of Jury

No communication with jury

37. (1) If the jurors retire to consider their verdict, the coroner may

- (a) keep the jurors in a private place under the charge of a person designated by the coroner, or

(b) excuse the jurors from the place described in paragraph (a), with or without conditions.

(2) A person, including the person in charge of the jurors, must not communicate with any of the jurors about the subject matter of the inquest without permission from the coroner.

(3) A violation of this section does not affect the validity of the proceedings, except that the coroner may discharge the jury and direct a new jury to be sworn if

(a) a violation of this section is discovered before the verdict of the jury is returned, and

(b) the coroner reasonably believes that the violation might lead to a miscarriage of justice.

Jury's verdict

38. (1) After hearing the evidence, the jury must certify in writing, so far it has been proved to them, any findings of fact respecting

(a) who the deceased was,

(b) how, when, where and by what means the deceased died, and

(c) any other matter concerning the deceased that the coroner is required to report under section 17 (2) (f) [*particulars of deaths*] of the *Vital Statistics Act*.

(2) A finding of the jury need not be unanimous, but may be returned by a majority of the jurors.

(3) The jury must not make, and the coroner must not accept, any finding of legal responsibility or express any conclusion of law.

(4) If a jury does not deliver a proper finding, the jury must be discharged.

(5) The jury may make recommendations about any matter arising out of the inquest.

(6) If a majority of the jurors cannot agree on a verdict,

(a) the coroner may record the findings of those facts, if any, that a majority of the jurors have been able to agree on, and may discharge the jury,

(b) the coroner must submit to the minister and the chief coroner the evidence taken at the inquest, together with the findings of fact, if any, recorded under paragraph (a), and

(c) the minister or chief coroner may order a coroner to summon another jury to hold a further inquest, or may take other action that the minister considers proper.

Report of jury's verdict

39. The coroner must promptly report a jury's verdict to the chief coroner.

Part 5 — Additional Matters Respecting Investigations and Inquests

Release of body

40. A coroner who has possession of a body may release the body if the coroner determines that the body is no longer required for an investigation or inquest.

Service of notice or records

41. (1) A notice or record that must be served on a person under this Act may be served by personal service of a copy of the notice or record or by sending the copy to the person by any of the following means:

- (a) ordinary mail;
- (b) electronic transmission, including fax;
- (c) another method, approved by the chief coroner, that allows

proof of receipt.

(2) If a notice or record is not served on a person in accordance with this section, an inquest is not invalidated if

(a) the contents of the notice or record were known by the person within a reasonable time,

(b) the person waives the requirements of service, or

(c) the failure to serve does not result in prejudice to the person, or any resulting prejudice can be satisfactorily addressed by an adjournment of the inquest or by other means.

Oaths and affirmations

42. (1) For the purposes of an investigation or inquest, the coroner, or if directed by the coroner a sheriff or court reporter, may administer oaths and affirmations.

(2) Instead of being sworn in the usual form, a person summoned

(a) to appear before a coroner to answer questions, or

(b) to act as a witness or as a juror at an inquest

may make a solemn affirmation or declaration in accordance with the *Evidence Act* and may answer questions or act as a witness or juror as if the person had been sworn.

(3) In any record or proceeding, it may be stated that a person, witness or juror was sworn or affirmed, or made a declaration.

Power to apply to court

43. A coroner may apply to the court for any of the following:

(a) an order directing a person to do anything necessary to permit the coroner to exercise a power of investigation;

(b) an order directing a person to refrain from doing something that prevents or obstructs the coroner from exercising a power of investigation;

(c) an order directing a person to comply, or directing any directors and officers of a person to cause the person to comply, with a summons served by the coroner under section 32 [*power to compel witnesses and order disclosure*];

(d) an order finding a person to be in contempt, as if in breach of an order or a judgment of the court, for failing or refusing to comply with a summons or direction given by

(i) the sheriff under section 22 [*summoning of jury*], or

(ii) the coroner for the purpose of controlling an inquest;

(e) an order finding a person to be in contempt, as if in breach of an order or a judgment of the court, for a reason other than as set out in paragraph (d).

When investigative powers end

44. (1) A coroner may continue to exercise powers under Division 2 of Part 3 [*Investigations*] in respect of a death until

(a) the coroner has reported to the chief coroner under Division 3 of Part 3 [*Report to the Chief Coroner*] or, if an inquest was held, under section 39 [*report of jury's verdict*], and

(b) the chief coroner indicates to the coroner that the chief coroner has no further directions in respect of the death.

(2) A coroner must forward all records to the chief coroner after the coroner has reported to the chief coroner under Division 3 of Part 3 or, if an inquest was held, under section 39.

Disqualification of coroners

45. (1) A coroner must not exercise powers or perform duties under Part 3 [*Investigations*] or 4 [*Inquests*] in respect of a deceased person

(a) whom the coroner has attended, in his or her professional capacity as a medical practitioner, at any time within one year immediately before the death,

(b) on whose body the coroner has performed a post-mortem examination, or

(c) whose death has been caused at or on an undertaking

- (i) owned in whole or in part by the coroner,
- (ii) owned or operated by a company in which the coroner is a shareholder, or
- (iii) in respect of which the coroner is employed in any capacity, or otherwise receives fees for services.

(2) The chief coroner may require a coroner not to act under Part 3 or 4 in respect of a deceased person if the chief coroner has reason to believe that

(a) the coroner may be disqualified under subsection (1), or

(b) any other circumstances exist that may call into question the impartiality of the coroner or the ability of the coroner to carry out the investigation or inquest.

Chief coroner may act or issue directions

46. (1) Despite any other provision of this Act, if the chief coroner has reason to believe that a coroner has not exercised a power or performed a duty under this Act that the coroner should have exercised or performed, the chief coroner may

(a) order the coroner or another coroner to exercise the power or perform the duty, or

(b) exercise the power or perform the duty personally.

(2) If directed by the minister or chief coroner, a coroner must assume jurisdiction in place of another coroner over an investigation or inquest.

(3) A coroner who assumes jurisdiction under subsection (2)

(a) has exclusive jurisdiction in respect of the investigation or inquest, and

(b) may, in his or her discretion, continue the investigation or inquest or begin a new investigation or inquest.

(4) If a coroner continues an investigation or inquest under subsection (3), the coroner may rely on all decisions made and information received by the former coroner.

Part 6 — Death Reviews

Child death review unit

47. (1) The chief coroner must establish a child death review unit to review the facts and circumstances of child deaths in British Columbia for the purposes of

(a) discovering and monitoring trends in child deaths, and

(b) determining whether further evaluation of the death of a child is necessary or desirable in the public interest.

(2) The chief coroner may appoint, in accordance with the *Public Service Act*, one or more persons to the child death review unit to exercise the powers and perform the duties of the child death review unit.

(3) The chief coroner must appoint one member of the child death review unit to act as chair of the child death review unit.

Powers of child death review unit

48. (1) A member of the child death review unit may review one or more deaths during a review.

(2) A member of the child death review unit must not begin a review until a coroner has completed,

(a) if no inquest is held, the coroner's investigation, or

(b) if an inquest is held, the inquest and the conditions of section 44 (1) [*when investigative powers end*] have been met.

(3) For the purposes of conducting a review, a member of the child death review unit may

- (a) use any information acquired through an investigation or inquest conducted under this Act, whether or not the investigation or inquest was completed, and
- (b) exercise the powers of investigation set out in section 11 as if the member were a coroner conducting an investigation.

Death review panels

49. (1) The chief coroner may, and at the direction of the minister must, establish panels to review the facts and circumstances of deaths, including child deaths, in British Columbia for the purposes of providing advice to the chief coroner respecting

- (a) medical, legal, social welfare and other matters that may impact public health and safety, and
- (b) the prevention of deaths.

(2) If the chief coroner establishes a death review panel, the chief coroner may

- (a) appoint a person to act as chair of the death review panel,
- (b) appoint one or more persons to the death review panel and set the terms of the appointment, including remuneration, if any, and
- (c) set the terms of reference for the death review panel.

Powers of death review panels

50. (1) A member of a death review panel may review one or more deaths during a review.

- (2) A member of a death review panel may begin a review
 - (a) before, during or after an investigation or inquest, or a review conducted by the child death review unit, and
 - (b) regardless of any decision made by a coroner or a member of the child death review unit.

(3) For the purposes of conducting a review, a member of a death review panel may use any information disclosed to the member by the chief coroner.

Report of review

51. (1) Following each review by the child death review unit or a death review panel, a member of the child death review unit or the death review panel, as applicable, must

(a) report to the chief coroner

(i) any findings respecting the circumstances surrounding deaths that were the subject of a review, and

(ii) any recommendations respecting the prevention of similar deaths, and

(b) submit to the chief coroner all records relevant to the review.

(2) A member of the child death review unit or a death review panel may base his or her report on an aggregate and multidisciplinary analysis of the deaths reviewed.

(3) A member of the child death review unit may make recommendations to the chief coroner respecting the protection of the health, safety and well-being of children generally.

(4) A member of the child death review unit or a death review panel must not, in his or her report, make any finding of legal responsibility or express any conclusion of law.

Part 7 — Administrative and General Matters

Division 1 — Appointment of Coroners and Other Persons

Appointment of chief coroner and deputy

52. (1) The Lieutenant Governor in Council may appoint, by order, after a merit-based process, a chief coroner of British Columbia to hold office for an initial term of 3 to 5 years.

(2) The Lieutenant Governor in Council may appoint, by order, after a merit-based process and in consultation with the chief coroner, a deputy chief coroner of British Columbia to hold office for an initial term of 2 to 4 years.

(3) The Lieutenant Governor in Council may reappoint the chief coroner or the deputy chief coroner for additional terms of up to 5 years.

(4) If the chief coroner or the deputy chief coroner is or expects to be absent, or is unwilling or unable to act, the minister may appoint, by order, a person who is qualified to act as a coroner to act in place of the chief coroner or deputy chief coroner.

(5) An appointment made under subsection (4) terminates on the earliest of the following:

- (a) when the chief coroner or the deputy chief coroner resumes his or her duties;
- (b) when a new appointment is made under subsection (1) or (2), as applicable;
- (c) on the first anniversary of the appointment under subsection (4).

(6) The Public Service Pension Plan, continued under the *Public Sector Pension Plans Act*, applies to persons appointed under this section.

Duties of chief coroner

53. (1) The chief coroner must

- (a) administer this Act and the regulations, and
- (b) perform other duties that are assigned to the chief coroner under any other Act or by the minister.

(2) The chief coroner may do any of the following:

- (a) supervise and direct coroners in the performance of their duties, including creating rules of procedure in respect of investigations and inquests;
- (b) conduct programs to instruct coroners in their duties;
- (c) bring the findings and recommendations of coroners, juries and review panels to the attention of appropriate persons, public authorities or the public;
- (d) prepare, publish and distribute manuals and a code of ethics to guide coroners;
- (e) prepare, in accordance with the regulations, forms to be used in the administration of this Act, including the form of a report, summons or notice, or an undertaking or authorization to do a thing;
- (f) prepare, publish and distribute materials for the purpose of informing the public respecting prevention of deaths.

Appointment of coroners

54. (1) The chief coroner may appoint, in accordance with the *Public Service Act*, one or more persons to exercise the powers and perform the duties of coroners under this Act.

(2) The chief coroner may delegate to a coroner any of the chief coroner's powers or duties under this Act or another enactment.

Persons retained to act as coroners

55. (1) Despite section 54 [*appointment of coroners*], the chief coroner may retain persons as necessary to act as coroners, and, for this purpose, delegate to those persons any power or duty of a coroner.

(2) A person retained under subsection (1) may be remunerated for acting as a coroner in accordance with the prescribed fees.

(3) The *Public Service Act* does not apply to a person retained under this section.

Designation of regional coroners

56. (1) The chief coroner may divide the Province into regions and may at any time limit or expand the jurisdiction of a coroner to one or more regions.

(2) For each region, the chief coroner may designate a coroner as the regional coroner.

(3) A regional coroner has, subject to the direction of the chief coroner,

- (a) general supervision of the coroners in the region for which he or she is designated, and
- (b) other powers and duties as may be determined by the chief coroner.

(4) A regional coroner may act as the regional coroner in a region for which he or she is not designated at the request of the regional coroner designated for that region or the chief coroner.

Judge may act as coroner

57. (1) A judge of the Provincial Court may perform any of the duties and exercise any of the powers of a coroner at the request of the Attorney General.

(2) A judge who has acted under subsection (1) in respect of the death of any person must not preside at a preliminary hearing, or at a trial, of a person

- (a) who is charged with an offence arising out of the acts that may have caused the death, or

(b) against whom a claim of action has been filed in relation to the death.

Hiring staff

58. The chief coroner may appoint, in accordance with the *Public Service Act*, employees necessary for the administration of this Act.

Retaining other persons

59. (1) The chief coroner or the chair of the child death review unit may retain consultants or other persons that the chief coroner or chair considers necessary to assist with all or part of an investigation, an inquest or a review.

(2) The *Public Service Act* does not apply to a person retained under this section.

Division 2 — Duty and Protections

General duty

60. A coroner and a member of the child death review unit or a death review panel must faithfully, honestly and impartially perform his or her duties.

Compulsion protection

61. A coroner or a member of the child death review unit, or a person acting on behalf of or under the direction of a coroner or member,

(a) must not be required to testify or produce evidence in any proceeding about the reasons for which he or she reached a conclusion or made a decision in the performance of duties under this Act, and

(b) may be required to testify or produce evidence in any proceeding about observations made during the exercise of investigative powers under section 11 [*powers of investigation*] or 48 (3) (b) [*powers of child death review unit*].

Immunity protection

62. (1) Subject to subsection (2), no legal proceeding for damages lies or may be commenced or maintained against the government, a coroner, a member of the child death review unit or a person acting on behalf of or under the direction of any of these, because of anything done or omitted

(a) in the performance or intended performance of any duty under this Act, or

(b) in the exercise or intended exercise of any power under this Act.

(2) Subsection (1) does not apply to a person referred to in that subsection in relation to anything done or omitted by that person in bad faith.

Division 3 — Disclosure of Information

General prohibition against disclosure

63. (1) Except as provided for under this Act or another enactment, a coroner or a member of the child death review unit or a death review panel, or a person acting on behalf of or under the direction of any of these, must not disclose or publish

(a) any information in respect of a deceased person or a person related to or otherwise connected with a deceased person, and

(b) any information provided, or a record compiled, made, used or submitted, in the course of, or that arose out of, an investigation, an inquest or a review.

(2) A coroner or a member of the child death review unit, or a person acting on behalf of or under the direction of either of these, may disclose information or a record as necessary or incidental to the carrying out of an investigation, an inquest or a review under this Act.

Application of *Freedom of Information and Protection of Privacy Act*

64. (1) Despite the *Freedom of Information and Protection of Privacy Act*,

(a) if no inquest is held, a coroner may refuse to disclose any information collected in the course of an investigation until the investigation is completed,

(b) if an inquest is held, a coroner may refuse to disclose any information collected in the course of an investigation or inquest until the inquest is completed, and

(c) a member of the child death review unit or a death review panel may refuse to disclose any information collected in the course of a review until the review is completed.

(2) The *Freedom of Information and Protection of Privacy Act*, other than section 44 (1) (b), (2), (2.1) and (3) [*powers of commissioner in conducting investigations, audits or inquiries*], does not apply to any of the following:

(a) a draft report of a coroner, made under Division 3 of Part 3 [*Report to Chief Coroner*], including any personal note or communication made in relation to the draft report;

(b) a draft report of a member of the child death review unit, made under section 51 [*report of review*], including any personal note or communication made in relation to the draft report;

(c) a personal note, communication or draft report of a coroner, made in the exercise of any power under Part 4 [*Inquests*];

(d) a draft jury's verdict, made under Part 4 [*Inquests*];

(e) a transcription or recording of an inquest;

(f) a record

(i) submitted in an inquest for which public access is provided by the chief coroner, or

(ii) that, if disclosed, would reveal the subject matter of a review conducted by a death review panel;

(g) a finding of a jury for which public access is provided by the chief coroner.

(3) The chief coroner may refuse to disclose any part of a record that contains confidential information to a person who has a right of access under the *Freedom of Information and Protection of Privacy Act* to the record.

(4) Subsection (2) does not apply to personal information that has been in existence for at least 100 years or to other information that has been in existence for at least 50 years.

Protection of information and records

65. (1) In this section, "**legal proceeding**" includes an inquiry, an inquest, an arbitration, a disciplinary proceeding, and a criminal or civil proceeding in which evidence is or may be given, and includes a proceeding before a tribunal, board or commission, but does not

include a review under Part 4 [*Reviews and Investigations of Critical Injuries and Deaths*] of the *Representative for Children and Youth Act*.

(2) For the purposes of a legal proceeding, a person, whether a party to the legal proceeding or not, must not be asked nor be permitted to answer a question, or to produce a record, that would require or cause the person to reveal

(a) confidential information, or

(b) the subject matter of a review conducted by a death review panel.

(3) A coroner or a member of the child death review unit or a death review panel must not be compelled to produce or permit inspection of any record for the purposes of a legal proceeding in which the coroner or member is not a party.

Protection of identity of persons reporting children in need of protection

66. (1) Despite the *Freedom of Information and Protection of Privacy Act*, a person must not disclose, and must not be compelled to disclose, any information obtained under this Act that could identify a person who made a report under section 14 [*duty to report need for protection*] of the *Child, Family and Community Service Act*, unless the person who made the report consents to the disclosure.

(2) Subsection (1) applies to information received from the Children's Commission on the repeal of the *Children's Commission Act*.

Information-sharing agreements

67. (1) The chief coroner may enter into an information-sharing agreement under which information, including personal information, that is necessary and relevant to an investigation, an inquest or a review may be collected, used and disclosed.

(2) An information-sharing agreement under subsection (1) must identify all of the following:

(a) the nature and type of information that is to be collected, used or disclosed under the agreement;

(b) the persons, by name, title or position, who may have access to the information under the agreement;

(c) the limits or conditions, if any, on the use or disclosure of the information being shared;

(d) the term of the agreement and the circumstances in which the agreement may be renewed, suspended or terminated.

Disclosure to Representative for Children and Youth

68. Regardless of whether or not a demand for information has been made under section 10 of the *Representative for Children and Youth Act*, the chief coroner or the chair of the child death review unit may at any time disclose information obtained by the child death review unit, including personal information, to the Representative for Children and Youth.

Disclosure to the public or interested persons

69. (1) Subject to subsection (2), the chief coroner may disclose any report, or part of a report, made to the chief coroner under section 16 [*report after investigation*], 39 [*report of jury's verdict*] or 51 [*report of review*] to

(a) the public, or

(b) a person who, in the opinion of the chief coroner, has a valid interest in the findings and recommendations contained in the report.

(2) In determining whether or not to disclose personal information from a report, the chief coroner must consider

(a) whether the disclosure is necessary to support the findings and recommendations contained in the report, and

(b) whether the public interest in the disclosure outweighs the personal privacy of the individual whose personal information is disclosed in the report.

Division 4 — General Matters

Protection of persons giving information

70. A person, including a witness in an inquest, who discloses information or submits a record to a coroner or a member of the child death review unit or a death review panel for the purpose of the information or record being used in the course of an investigation, an inquest or a review

(a) is not liable for the disclosure or submission if the disclosure or submission is made in good faith, and

(b) has the same privileges in relation to the disclosure or submission as the person would have with respect to a proceeding in a court.

Obstruction of coroner or reviewer

71. A person must not

- (a) knowingly hinder, obstruct or interfere with, or attempt to hinder, obstruct or interfere with,
- (b) supply false information to, or
- (c) refuse or neglect to supply information to a coroner or member of the child death review unit or a death review panel in the performance of his or her duties, or a person acting under the direction of any of these.

Offences

7. (1) Section 5 [*general offence*] of the *Offence Act* does not apply to this Act or the regulations.

(2) A person who contravenes any of the following sections commits an offence:

- (a) section 2, 3 or 4 [*deaths that must be reported*];
- (b) section 5 [*no disturbance of body or wreckage*];
- (c) section 6 [*removing body from British Columbia*];
- (d) section 26 [*disclosure of records*];
- (e) section 37 (2) [*no communication with jury*];
- (f) section 71 [*obstruction of coroner or reviewer*].

Power to make regulations

73. (1) The Lieutenant Governor in Council may make regulations referred to in section 41 of the *Interpretation Act*.

(2) Without limiting subsection (1), the Lieutenant Governor in Council may make regulations as follows:

- (a) respecting notices of the chief coroner issued under section 2 (1) (g) [*deaths that must be reported by anyone*];
- (b) requiring a person to report the death of an adult in circumstances other than those described in Part 2;

- (c) prescribing persons who must report child deaths for the purposes of section 2 (2);
- (d) prescribing additional rules of procedure for inquests;
- (e) respecting fees and expenses to be paid to a witness under section 36 [*fees and expenses of witnesses*], including limiting or excluding fees and expenses, and respecting directions that may be made by a coroner under that section;
- (f) respecting the content of forms prepared by the chief coroner under section 53 (2) (e) [*duties of chief coroner*] for use under this Act;
- (g) respecting oaths of coroners, including prescribing the form of oaths;
- (h) prescribing fees that may or must be paid to persons retained to act as coroners under section 55;
- (i) prescribing fees for coroners for services performed under any other Act;
- (j) respecting the service of a notice or any other record.

Part 8 — Transition, Repeal and Consequential Amendments

Transition

Transition — Coroners and coroners' orders

74. (1) In this section, "**former Act**" means the *Coroners Act*, R.S.B.C. 1996, c. 72, as it read immediately before its repeal.

(2) Effective on the date this section comes into force, each coroner appointed under section 1 (1) of the former Act and remunerated in accordance with section 6 (2) of that Act is deemed to have been appointed as a coroner under section 54 of this Act.

(3) Effective on the date this section comes into force, each coroner appointed under section 1 (1) of the former Act and remunerated in accordance with section 6 (1) of that Act is deemed to have been retained as a coroner under section 55 of this Act.

(4) A coroner described in subsection (2) or (3) is deemed to have been appointed or retained

(a) for a term ending on the date his or her appointment under section 1 (1) of the former Act would otherwise have terminated, and

(b) subject to any conditions of the person's appointment under section 1 (1) of the former Act.

(5) Within 3 months of the date this section comes into force, the Lieutenant Governor in Council may appoint a person described in subsection (2) as the deputy chief coroner under section 52, for the same or a greater term, and on the same conditions, as referred to in subsection (4).

(6) Subsections (2) to (5) of this section must not be construed as

(a) a termination for the purposes of section 14.9 (3) of the *Public Sector Employers Act*, or

(b) a breach of the contract related to the appointment of a person to whom any of subsections (2) to (5) of this section applies.

(7) An order of a coroner made before the date this section comes into force is deemed to be an order of the coroner made under this Act.

Repeal

Repeal

75. *The Coroners Act, R.S.B.C. 1996, c. 72, is repealed.*

Consequential Amendments

[Note: See Table of Legislative changes for the status of sections 76 to 86.]

Section(s)	Affected Act
76	<i>Anatomy Act</i>
77	<i>Creditor Assistance Act</i>
78	<i>Freedom of Information and Protection of Privacy Act</i>
79	<i>Human Tissue Gift Act</i>
80	<i>Mines Act</i>
81	<i>Public Sector Employers Act</i>
82	<i>Public Service Benefit Plan Act</i>
83	<i>Public Service Labour Relations Act</i>
84	<i>Representative for Children and Youth Act</i>

Commencement

87. The provisions of this Act referred to in column 1 of the following table come into force as set out in column 2 of the table:

Item	Column 1 Provisions of Act	Column 2 Commencement
1	Anything not elsewhere covered by this table	The date of Royal Assent
2	Sections 1 to 66	By regulation of the Lieutenant Governor in Council
3	Section 67	November 20, 1990
4	Sections 68 to 86	By regulation of the Lieutenant Governor in Council

Copyright (c) Queen's Pr

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายสุรชัย รัตนวรรณิ
วัน เดือน ปีเกิด	10 ตุลาคม 2507
สถานที่เกิด	จังหวัดกาฬสินธุ์
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาปริญญา นิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2539 สำเร็จการศึกษา เนติบัณฑิตไทย จากสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 52 ปี พ.ศ.2542
ตำแหน่ง	อัยการผู้ช่วย สำนักงานอัยการสูงสุด 18 กุมภาพันธ์ 2545 อัยการจังหวัดผู้ช่วยคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา 2546 - 2547 รองอัยการจังหวัดคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครราชสีมา 2547 - 2548 รองอัยการจังหวัดสระบุรี 2548 - 2551 รองอัยการจังหวัดคดีศาลแขวงนครสวรรค์ 2551- 2553 รองอัยการจังหวัดเชียงใหม่ 2553 - 2556 อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการจังหวัด เชียงใหม่ 2556 - ปัจจุบัน

